

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครนายก

นางสาวจิราภรณ์ วงษ์แดงอ่อน

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2563

Relationship between Academic Leadership of School Administrators
and Skills in the 21st Century of Teachers under the Office of
Nakhon Nayok Primary Education Service Area

Miss Jiraphorn Wongtaeng-on

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Educational Administration
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University
2020

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก

ผู้ศึกษา นางสาวจิราภรณ์ วงษ์แดงอ่อน **รหัสนักศึกษา** 2612300877 **ปริญญา** ศีษศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ ดร.เก็จกนก เอื้อวงศ์ **ปีการศึกษา** 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก (2) ศึกษาระดับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การเทียบตารางเครืงซี่้และมอร์แกน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 293 คน ใช้วิธีสุ่มโดยคำนวณสัดส่วนตามอำเภอที่ตั้งของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่าเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .89 และ .84 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการนิเทศการสอน และด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน (2) ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์ และทักษะชีวิตและการทำงาน และ (3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .91

คำสำคัญ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ทักษะในศตวรรษที่ 21 ประถมศึกษา

Independent Study title: Relationship between Academic Leadership of School Administrators and Skills in the 21st Century of Teachers under the Office of Nakhon Nayok Primary Education Service Area

Author: Miss Jiraphorn Wongtaeng-on; **ID:** 2612300877;

Degree: Master of Education (Educational Administration);

Independent Study advisor: Dr. Ketkanok Urwongse, Associate Professor;

Academic year: 2020

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the level of academic leadership of school administrators under the Office of Nakhon Nayok Primary Education Service Area; (2) to study the level of skills in the 21st Century of teachers under the Office of Nakhon Nayok Primary Education Service Area; and (3) to study the relationship between academic leadership of school administrators and skills in the 21st Century of teachers under the Office of Nakhon Nayok Primary Education Service Area.

The research sample consisted of 293 teachers under the Office of Nakhon Nayok Primary Education Service Area, obtained by stratified random sampling proportionate to the districts in which the schools are located. The employed research instrument was a questionnaire on academic leadership of school administrator and skills in the 21st Century of teacher, with reliability coefficients of .89 and .84 respectively. Statistics employed for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

Research findings showed that (1) the overall academic leadership of school administrators under the Office of Nakhon Nayok Primary Education Service Area was rated at the highest level; the specific aspects of academic leadership could be ranked based on their rating means from top to bottom as follows: the aspect of monitoring, follow-up and evaluation of learners' learning progress; that of promotion of academic climate; that of determination of the school's functions; that of supervision of instruction; and that of curriculum and instruction administration, respectively; (2) both the overall and specific skills in the 21st Century of teachers under the Office of Nakhon Nayok Primary Education Service Area were rated at the highest level; the specific skills in the 21st Century of teachers could be ranked based on their rating means from top to bottom as follows: the information, media and technology skill; the critical and creative thinking skill; and the life and work skill, respectively; and (3) academic leadership of the school administrators and skills in the 21st Century of teachers correlated positively at the very high level with the correlation coefficient of .91, which was significant at the .01 level of statistical significance.

Keywords: Academic leadership, Skills in the 21st Century, Primary education

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ สำเร็จได้ด้วยดีโดยได้รับความกรุณาและอนุเคราะห์อย่างดีจากรองศาสตราจารย์ ดร.เก็จกนก เอื้อวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำนับตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้ง ในความกรุณาของท่านและขอขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.มนพันธ์ ชาญศิลป์ กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่กรุณาให้ความรู้ ข้อแนะนำที่ช่วยเติมเต็มเพื่อให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณคณาจารย์แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน ที่ช่วยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ รวมถึงผู้เขียนตำรา เอกสาร บทความต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและนำมาอ้างอิงในงานวิจัยฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ นายดำเนิน เพียรคำ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ดร.รักชนก คำวิจันท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพลอยกระจ่างศรี (บุญยัง ราษฎร์นารีอุปถัมภ์) และ ดร.กนก พานทอง อาจารย์วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัยและให้ข้อเสนอแนะซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเครื่องมือการวิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณคณะครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยเป็นอย่างมาก

ขอขอบคุณครอบครัว บิดา มารดา พี่น้อง และเพื่อนทุกคน ที่สนับสนุนการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ให้โอกาสได้มาเรียนรู้และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุน ให้การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้ สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี

จิราภรณ์ วงษ์แดงอ่อน

มกราคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่ได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ	10
แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู	29
บริบทการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	57
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	64
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	64
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การวิเคราะห์ข้อมูล	67
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	69
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก	70

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครนายก	77
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครนายก	81
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	84
สรุปการวิจัย	84
อภิปรายผล	88
ข้อเสนอแนะ	92
บรรณานุกรม	94
ภาคผนวก	102
ก หนังสือประสานงาน	103
ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	110
ค รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	118
ง การหาคุณภาพเครื่องมือ	120
จ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ	130
ประวัติผู้ศึกษา	132

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ	17
ตารางที่ 2.2 การสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู	40
ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	64
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการสอน	69
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวม (n = 293)	70
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (n = 293)	71
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน (n = 293)	72
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการนิเทศการสอน (n = 293)	73
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน (n = 293)	75
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (n = 293)	76
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวม (n = 293)	77

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านทักษะการเรียนรู้ด้วยการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์ (n = 293)	78
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (n = 293)	79
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน (n = 293)	80
ตารางที่ 4.12 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก	82

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย 5

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาใน 4 มิติ ได้แก่ การปฏิรูปนักเรียนยุคใหม่ การปฏิรูปครูยุคใหม่ การปฏิรูปโรงเรียนยุคใหม่ และการปฏิรูปการบริหารจัดการยุคใหม่ ซึ่งในทุกมิติต้องสอดรับสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุผลการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556, น. 1) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 จึงให้ความสำคัญกับการศึกษาสมภาวะและบริบทแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการศึกษาของประเทศทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัย และทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ว่า คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติ การดำเนินการ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะต้องทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนครูให้สามารถทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ และผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อให้สามารถรับผิดชอบการบริหารงานด้านการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) เพราะผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังที่ กิตติพงษ์ ศิริเมือง (2557, น. 28) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครูและนำมาซึ่งความมีประสิทธิภาพในโรงเรียน โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการที่ผู้บริหารโรงเรียนแสดงออกให้ครูได้รับรู้อย่างชัดเจนจะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิเชียร ทองคลี (2554) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31

พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นสถานศึกษาใดที่ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการสูง ก็ย่อมสนับสนุนให้คุณภาพด้านวิชาการสูงตามไปด้วยและ ก่อให้เกิดสภาพ ที่เอื้อต่อการทำงานของครู ช่วยทำให้ครูจัดกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน (วีรชาติ วิชาศรี, 2550, น. 6-7)

นอกจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาแล้ว ครูผู้สอนก็ถือเป็นปัจจัยสำคัญของการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนเช่นกัน การปฏิรูปครูยุคใหม่เพื่อให้มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพนั้น การพัฒนาทักษะของครูเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการ เนื่องจากการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่ที่จะช่วยเตรียมความพร้อมให้คนรู้จักคิด เรียนรู้ในการทำงาน การแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิตโดยการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่คนยุคใหม่ต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ของนักเรียนจึงต้องเป็นการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยมีครูช่วยแนะนำและออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนสามารถประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเองได้ ครูจึงต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้และต้องเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาตนให้มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555, น. 17-18) เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ คำหว่าง (2559) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ครูควรสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพเพื่อพัฒนาทักษะและเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเองโดยมีแนวทางการพัฒนาคือ การอบรมเชิงปฏิบัติการหรือสัมมนาโดยใช้วิธีการพัฒนาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการลงมือปฏิบัติและสร้างผลงานผ่านระบบเครือข่าย

จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการและครูที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งงานวิจัยหลายฉบับได้ชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลถึงการปฏิบัติงานของครู เช่น งานวิจัยของวิเชียร ทองคลี (2554) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก สอดคล้องกับอารมณ นาؤونทอง (2559) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู

โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับจิริวารรณ จันท์แย้ม (2552, น. 99) ที่ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานวิชาชีพครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งทักษะของครูก็เป็นสิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการทำงานของครูและเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูเช่นกัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ในฐานะหน่วยงานทางการศึกษาที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 132 โรงเรียน ครอบคลุมพื้นที่ใน 4 อำเภอของจังหวัดนครนายก คือ อำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา อำเภอองครักษ์ และอำเภอปากพลี มีผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 132 คน มีครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 1,130 คน มีนักเรียนจำนวน 20,808 คน และมีจำนวนห้องเรียนทั้งสิ้นจำนวน 1,282 ห้อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก, 2562) ในปีการศึกษา 2561 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของสถานศึกษาในสังกัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จากปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก จึงกำหนดจุดเน้นการดำเนินงาน เพื่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการและการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจำเป็นที่ครูต้องมีทักษะนี้เช่นกัน จากงานวิจัยดังกล่าวและแนวทางการพัฒนาผู้บริหารและครูของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์กับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูหรือไม่ และเป็นไปในทิศทางใด

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของครูผู้สอน อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และสนองตอบต่อจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

2.2 เพื่อศึกษาระดับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ในการกำหนดตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาตามของแนวคิดของ สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553), Hallinger and Murphy (1985), Ubben and Hughes (1987), Davis and Thomas (1989), Heck, Lerson and Marculides (1990), Krug (1992), Wildy and Dimmock (1993), McEwan (1998), Seyfarth (1999) และ Hoy and Hoy (2006) พบว่าในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน
- 2) ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน
- 3) ด้านการนิเทศการสอน
- 4) ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน
- 5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

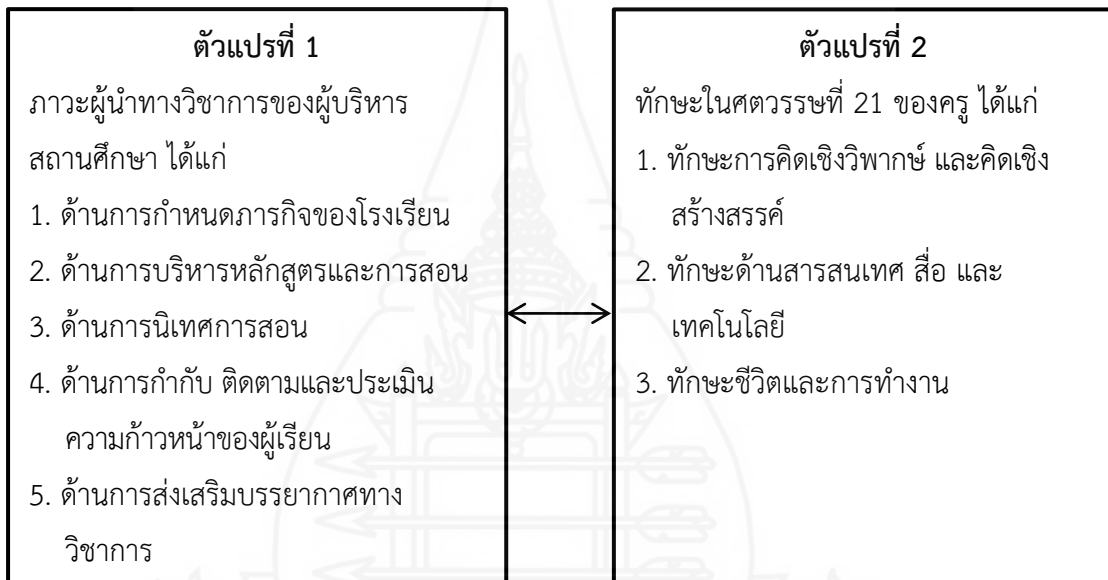
3.2 ทักษะครูในศตวรรษที่ 21

ในการกำหนดองค์ประกอบของตัวแปรทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากการศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ ภาคิเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (2007), สมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (ISTE) (2007), NCREL and Metiri Group (2003), สภาผู้นำแห่งชาติเพื่อการศึกษาเสรีและสัญญาของอเมริกา (LEAP) (2005), วิจารย์ พานิช (2555) และองค์กรเพื่อความร่วมมือ

ทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (2005) พบว่า ในการศึกษาครั้งนี้ตัวแปรทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และคิดเชิงสร้างสรรค์
- 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี
- 3) ทักษะชีวิตและการทำงาน

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับตัวแปรทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ปรากฏดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

5.1 ขอบเขตด้านตัวแปร แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ

5.1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของ สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553), Hallinger and Murphy (1985), Ubben and Hughes (1987), Davis and Thomas (1989), Heck, Lerson and Marculides (1990), Krug (1992), Wildy and Dimmock (1993), McEwan (1998), Seyfarth (1999) และ Hoy and Hoy (2006) โดยนำมาสังเคราะห์ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาได้ 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ด้านการนิเทศการสอน ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

5.1.2 ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ผู้วิจัยศึกษาตามแนวคิดของภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (2007), สมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (ISTE) (2007), NCREL and Metiri Group (2003), สภาผู้นำแห่งชาติเพื่อการศึกษาเสรีและสัญญาของอเมริกา (LEAP) (2005), วิจารย์ พานิช (2555) และองค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (2005) กำหนดเป็นตัวแปรทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู จำนวน 3 ด้าน คือ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และคิดเชิงสร้างสรรค์ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน

5.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ปีการศึกษา 2562 จาก 132 โรงเรียน จำนวน 1,130 คน

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจความหมายเฉพาะของคำศัพท์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ไว้ดังนี้

6.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การกระทำที่ผู้บริหารแสดงออกถึงการบริหารกิจกรรมของสถานศึกษาด้วยความตั้งใจเพื่อให้เกิดสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการจูงใจให้ผู้ร่วมงานทุกคนร่วมกันพัฒนา ปรับปรุง และส่งเสริมงาน

วิชาการให้ได้ผลดีและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนบรรลุผล ตามที่คาดหวังไว้ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้วัดจากการรับรู้ของครูใน 5 ด้าน ดังนี้

6.1.1 ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการกำหนดเป้าหมายด้านการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน สามารถวัดได้ โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เป้าหมายที่กำหนดมีลักษณะที่ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติได้ตรงตามจุดประสงค์ โดยให้ทีมงานมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย มีการกำหนดความรับผิดชอบในหน้าที่ของบุคลากร และมีการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกันและทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

6.1.2 ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการดำเนินการและเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมบุคลากรในการจัดทำหลักสูตร การวางแผนปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู และการกำกับดูแลการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

6.1.3 ด้านการนิเทศการสอน หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนโดยการชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพของครูให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การจัดทำปฏิทินการนิเทศการสอน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการนิเทศ ดำเนินการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง การประเมินผลสำเร็จของการนิเทศ และนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาปรับปรุงการนิเทศให้ดียิ่งขึ้น

6.1.4 ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการกำกับ ติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด โดยสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมินผู้เรียนหลายรูปแบบ มีการรายงานผลความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบ และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้วางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และช่วยเหลือผู้เรียนได้ตรงตามสภาพและความต้องการของผู้เรียน

6.1.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางวิชาการ การสร้างเสริมให้ครูใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้บุคลากรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน เสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ พัฒนาวิชาชีพ และจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

6.2 ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู หมายถึง ความสามารถและทักษะสำคัญที่ครูพึงมี สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน โดยครูเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถและ ทักษะสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการ ดำรงชีวิตภายใต้ความท้าทายของสภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งในการศึกษาครั้ง นี้วัดจากการรับรู้ของครูใน 3 ทักษะ ดังนี้

6.2.1 ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และคิดเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของครูใน การศึกษาเรียนรู้โดยใช้การคิดอย่างมีเหตุผลและไตร่ตรองอย่างรอบคอบ โดยศึกษาหาข้อมูลหลักฐานจาก ข้อเท็จจริง มีการวิเคราะห์และประเมินเป็นข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ประกอบการตัดสินใจในการวางแผน ออกแบบ การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน มีความสามารถในการแสวงหาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และนวัตกรรมการเรียนรู้ออกแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับ ผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ สามารถสื่อสารแนวคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนและสะท้อนผลเชิงวิพากษ์ต่อ นวัตกรรมและการจัดการเรียนรู้ของตนเองและผู้อื่น

6.2.2 ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถของครูในการ เข้าถึงและเลือกแหล่งสารสนเทศที่เชื่อถือได้ สร้างและถ่ายทอดสารสนเทศที่ถูกต้องเหมาะสมและสร้างสรรค์ สามารถประเมินสารสนเทศอย่างลึกซึ้งรอบด้านและอย่างรู้เท่าทัน วิเคราะห์และทำความเข้าใจสื่อและ เทคโนโลยีเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ออกแบบกระบวนการเรียนรู้และประเมินผลในการติดตาม ความก้าวหน้าและพฤติกรรมผู้เรียน

6.2.3 ทักษะชีวิตและการทำงาน หมายถึง ความสามารถของครูในการปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กร สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ความเปลี่ยนแปลง มีการ ยืดหยุ่นและการปรับตัวในการทำงานในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม พัฒนาทักษะการทำงาน เพื่อขยายความเชี่ยวชาญของตนไปสู่ความเป็นมืออาชีพ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถ ทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประสานความร่วมมือและสร้าง ความสัมพันธ์อันดีให้เกิดในการทำงาน สร้างผลผลิตในการพัฒนาและการปรับปรุงงานเพื่อการพัฒนาผู้เรียน และพัฒนาวิชาชีพ วางแผนงาน และบริหารจัดการให้เกิดผลลัพธ์ที่มุ่งหวัง รับผิดชอบต่อผลงานที่เกิดขึ้น มี การประเมินการปฏิบัติงานและปรับปรุงพัฒนางานได้อย่างเป็นระบบ

6.3 ครู หมายถึง ข้าราชการที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครนายก

6.4 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนและ ผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก

7. ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก มีดังนี้

7.1 ได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

7.2 ได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพ

7.3 ได้ข้อมูลสารสนเทศสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพและพัฒนาครูให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในหัวข้อดังนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
  - 1.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ
  - 1.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ
  - 1.3 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ
2. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู
  - 2.1 ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21
  - 2.2 ความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21
  - 2.3 กรอบแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
  - 2.4 ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู
3. บริบทการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

1.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (Academic Leadership) มีบทบาทสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการเรียนรู้และการสอนในสถานศึกษาโดยตรง มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้หลายท่าน จึงขอนำเสนอโดยสังเขป ดังนี้

จุฑามาศ อินนามเพ็ง (2552, น. 27) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีคำจำกัดความแตกต่างกันส่วนใหญ่มักจะกำหนดเป็นหน้าที่พิเศษเป็นพฤติกรรมที่พัฒนากระบวนการทำงานและสิ่งแวดล้อมของครู อันจะส่งผลต่อการเรียนของนักเรียน

ไชยา กรมแสง (2553, น.32) ประมวลสรุปความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง ความสามารถในการวางแผนพัฒนางานด้านวิชาการ การพัฒนาและการใช้หลักสูตร การส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดประเมินผลการเรียน การเป็นผู้ประสานงาน ควบคุม พัฒนาและสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ รวมไปถึงการกำกับนิเทศติดตาม การทำงานของครูด้วยสัมพันธภาพที่ดี

จารุวรรณ ศิริปฐ (2559) ประมวลสรุปความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาใช้รูปแบบของอิทธิพลระหว่างผู้บริหารและสมาชิก หรือเป็นการใช้อิทธิพลของตำแหน่งกระตุ้นครูให้ปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของกลุ่มตามที่ได้กำหนดไว้ ประกอบด้วย การกำหนดภารกิจของโรงเรียน การจัดการด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

นงลักษณ์ คำหว่าง (2559, น. 12) ประมวลสรุปความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการหมายถึง กระบวนการต่างๆ ที่ผู้บริหารสถานศึกษานำความรู้ แนวคิด วิธีการ ตลอดจนเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการให้บังเกิดผลดีต่อการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพื่อให้บรรลุผลตามที่คาดหวังไว้ต่อไป

Blumberg and Greenfield (1980, p. 21) ได้ให้ความหมายของความเป็นผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง การกระทำที่ผู้บริหารปฏิบัติด้วยความตั้งใจเพื่อให้เกิดสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนอันจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในที่สุด

Wildy and Dimmock (1993, p. 23) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นภาระงานของผู้บริหารเองหรือการมอบหมายงานให้ผู้อื่นปฏิบัติแทน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยภาระงานที่สำคัญด้านต่าง ๆ ได้แก่ กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียน เตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน กำกับติดตามนิเทศครู เป็นคณะกรรมการอำนวยการหรือประสานงาน ส่งเสริมสัมพันธภาพของบุคลากร

McEwan (1998, p. 7) ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่าหมายถึง การสร้างบรรยากาศซึ่งผู้บริหารโรงเรียน คณะครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและกรรมการโรงเรียนสามารถทำงานร่วมกันเพื่อทำให้งานด้านการศึกษาประสบผลสำเร็จ

จากคำนิยามของนักวิชาการและนักการศึกษาสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การกระทำที่ผู้บริหารแสดงออกถึงการบริหารกิจกรรมของสถานศึกษาด้วยความตั้งใจเพื่อให้เกิดสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานของครูและการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการจูงใจให้ผู้ร่วมงานทุกคนร่วมกันพัฒนาปรับปรุง และส่งเสริมงานวิชาการให้ได้ผลดีและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนบรรลุผลตามที่คาดหวังไว้

1.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นศิลปะในการบริหารงานและปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในสภาวะการณ์ที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อให้สถานศึกษาก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้หลายท่าน ดังนี้

กิตติพงษ์ ศิริเมือง (2557, น. 28) ได้สรุปความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครูและนำมาซึ่งความมีประสิทธิภาพในโรงเรียน โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการที่ผู้บริหารโรงเรียนแสดงออกให้ครูได้รับรู้อย่างชัดเจน จะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

อารมณ นาก้อนทอง (2559, น. 25) ได้กล่าวถึงความสำคัญภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและพฤติกรรมการสอนของครู ทำให้ผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อถือ ยอมรับ ศรัทธา และร่วมปฏิบัติงาน รวมถึงกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ จนบรรลุผลตามเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

Murphy and Kevin (1999, p. 163) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่าภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อบทบาทผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคตจะต้องสร้างทั้งองค์การและปรับปรุงระบบใหม่เพื่อสอดคล้องกับความต้องการของโครงสร้างสังคมใหม่ ความรู้ในการสอนและหลักสูตรจะเน้นทักษะหนึ่งในการเป็นผู้นำ จากที่มุ่งเน้นที่การสอนและการเรียนรู้ จากด้านของจรรยาบรรณในการทำงาน มีการยอมรับฟังจากผู้ร่วมงานและช่วยในการกำหนดทิศทางในโรงเรียน และยังไปกว่านั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมองการศึกษาเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการบริหารเพื่อต่อสู้กับปัญหาที่ไม่ต้องให้นักเรียนเผชิญหน้าอย่างโดดเดี่ยว

จากแนวคิดความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการของนักวิชาการและนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครู ส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร มุ่งเน้นที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานในห้องเรียนของครู นำมาซึ่งความมีประสิทธิภาพในโรงเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

1.3 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

นักการศึกษาได้กล่าวถึงคุณลักษณะบางประการหรือพฤติกรรมการแสดงออกถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้หลายทัศนะ ดังนี้

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553, น. 188-190) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาว่า เป็นพฤติกรรมการกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่าง

สร้างสรรค์ในการชี้แนะหรือโน้มน้าวจูงใจข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจและเกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาประกอบด้วยพฤติกรรม 7 ด้าน ดังนี้

1. การอำนวยความสะดวกในการพัฒนาวิสัยทัศน์
2. การนิเทศและติดตามการนำหลักสูตรไปใช้
3. การสร้างความมั่นใจในเกณฑ์การประเมินผล
4. การใช้เทคโนโลยี และข้อมูลที่หลากหลายในการพัฒนา
5. การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน
6. การสร้างและพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำของบุคลากร
7. การเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง

Hallinger and Murphy (1985, pp. 221-224 อ้างถึงใน วีรชาติ วิลาศศรี, 2550) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สรุปได้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน
2. ด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย การนิเทศและประเมินผลการสอน การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร และการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน
3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วย การควบคุมการใช้เวลาในการสอน การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ และการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

Ubben and Hughes (1987, pp. 97-98) กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า ประกอบด้วย

1. การทำงานตามเวลาที่กำหนด
2. การจัดบรรยากาศที่ดีภายในโรงเรียน
3. การมุ่งเน้นด้านวิชาการ
4. การคาดหวังต่อการปฏิบัติงานของครู
5. การทำงานด้านหลักสูตร
6. การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ
7. การประเมินผลและตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

Davis and Thomas (1989, p. 40) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมที่เป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. การกระตุ้นให้ครูเกิดความตระหนักและเห็นด้วยในการพัฒนาโรงเรียนและมีความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ที่สูง

2. มีบทบาทสำคัญในการใช้กลยุทธ์เพื่อปรับปรุงงานโรงเรียน
3. สร้างสิ่งจูงใจให้ครูและใช้ระบบการให้รางวัลในการสนับสนุนงานด้านวิชาการ
4. กำกับติดตามดูแลความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ
5. ใช้ทรัพยากรบุคคลและวัสดุอย่างสร้างสรรค์
6. สร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเรียบร้อย
7. ติดตามการปฏิบัติการสอนของครู
8. สังเกตการสอนของครูและให้ข้อมูลย้อนกลับ

Heck, Lerson, and Marculides (1990, p. 95) ได้เสนอแนะพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ไว้ดังนี้

1. การกำหนดเป้าประสงค์ของโรงเรียน

2. การสื่อสารให้ทุกคนทราบว่าโรงเรียนมีความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูง

3. การจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการสอนของครู
4. การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน
5. การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

Krug (1992, pp. 8–10) กล่าวถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลโดยจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การกำหนดพันธกิจ (Defining Mission) แสดงให้เห็นว่า จุดประสงค์ที่ระบุไว้ชัดเจนแล้วนั้น จะต้องสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าใจแจ่มแจ้ง การจัดทำกรอบเป้าหมาย จุดประสงค์และพันธกิจนั้นจะต้องไม่ประมาณการสูงเกินไป จุดประสงค์ที่ระบุชัดเจนต้องเป็นไปตามสภาพการณ์ในช่วงเวลาหรือช่วงวิกฤติด้วย การปฏิบัติการโดยไม่มีพันธกิจที่ระบุชัดเจนนั้น ก็เหมือนกับการออกเดินทางที่ไม่มีจุดหมายในใจ

2. การบริหารหลักสูตรและการสอน (Managing Curriculum and Instruction) การสอน ถือว่าเป็นการบริการเบื้องต้นของโรงเรียน ดังนั้น อย่างน้อยที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรู้ขอบข่ายของรายวิชาที่สอนและความรู้ความจำเป็นที่ต้องสอนรายวิชานั้น ๆ การมีพื้นฐานความรู้กว้าง ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถให้ข้อมูลสารสนเทศและทิศทางแก่ครูเกี่ยวกับวิธีสอนและผู้บริหารควรใส่ใจและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง

3. การนิเทศการสอน (Supervising Teaching) ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการนิเทศการสอน โดยให้ถือว่าเป็นวิธีการพัฒนาครูอย่างจริงจังมากกว่าจะเป็นเพียงการนิเทศการสอนตามสภาพปัญหา (Clinic Supervision) การประเมินการปฏิบัติงานเป็นการพิจารณาย้อนหลัง แต่ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการมองไปข้างหน้า ซึ่งเรื่องนี้ต้องให้ความสนใจให้มากกว่าเวลานี้ทำอะไรได้ ผู้นำทางวิชาการต้องให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนด้วย

4. การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน (Monitoring Student Progress) ถึงแม้ว่าตลาดที่รับคนเรียนจบเข้าทำงานจะเป็นการทดสอบขั้นสุดท้ายก็ตาม ผู้บริหารโรงเรียนยังต้องทำการตรวจสอบคุณภาพการเตรียมนักเรียน ผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลจะต้องมีวิธีการหลากหลายในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนและต้องทำการประเมินเป็นประจำ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องบอกความหมายของผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจนเมื่อจำเป็น ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในการทบทวนผลและใช้ผลนั้นช่วยครู ช่วยนักเรียนและช่วยผู้ปกครองในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนควรระบุให้ชัดเจนว่ามีความคาดหวังที่จะให้มีการทดสอบ การตีความและการสนองตอบ และคาดหวังที่จะให้มีการกำกับติดตามกระบวนการทั้งหมด

5. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน (Promoting Instructional Climate) เมื่อบรรยากาศของโรงเรียนเป็นบรรยากาศที่แสดงว่าเห็นคุณค่าของการเรียนรู้และส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จได้ จึงเป็นการยากที่จะไม่เรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนรับผิดชอบการสร้างบรรยากาศการศึกษาทุกระดับและต้องเป็นบรรยากาศที่จะช่วยดึงพลังงานของนักเรียนและครูออกมาด้วยหลายวิธีการ เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ การจัดกิจกรรมที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ และให้เป็นที่เข้าใจโดยทั่วกันว่าสิ่งที่ถือว่าสุดยอด คือ การที่แต่ละคนได้ทำในส่วนของตนเองให้ดีที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดมีความคาดหวังอย่างมากกับนักเรียน

Wildy and Dimmock (1993 อ้างถึงใน รินดา พูลสว่าง, 2556) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการต้องให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นหลัก สามารถทำวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ให้เป็นจริงได้ โดยมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานของโรงเรียน
2. เตรียมสื่อ อุปกรณ์ที่จำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน
3. การกำกับ ติดตาม และนิเทศการสอนของครู
4. เป็นคณะกรรมการอำนวยการหรือประสานงาน
5. ส่งเสริมสัมพันธภาพของบุคลากร

McEwan (1998, p. 13) กล่าวว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่ชัดเจน

2. การจัดการทีม
3. การสร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้
4. การสื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน
5. การคาดหวังที่สูงเกี่ยวกับทีมงาน
6. การพัฒนาครูให้เป็นผู้นำ
7. การสร้างเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงานและผู้ปกครอง

Seyfarth (1999, pp. 165-273) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ด้าน คือ

1. มุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร
2. การประเมินผลนักเรียน
3. การจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
4. การประเมินผลการสอนของครู
5. การวางแผนเพื่อพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ

Hoy and Hoy (2006, pp. 2-18) ได้จัดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไว้ 7 องค์ประกอบดังนี้

1. ด้านการศึกษาความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน
2. ด้านการเรียนรู้ของนักเรียน
3. ด้านการจูงใจนักเรียน
4. ด้านการพัฒนาการสอนของครู
5. ด้านการจัดการห้องเรียน
6. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน
7. ด้านการปรับบรรยากาศและวัฒนธรรมของโรงเรียน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เพื่อดูความเหมือนและความต่างของตัวแปรและสังเคราะห์เป็นตัวแปร องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะใช้ในการศึกษาวิจัย โดยพิจารณา ตัวแปรที่นักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งนำเสนอในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

องค์ประกอบของภาวะ ผู้นำทางวิชาการ	สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553)	Hallinger and Murphy (1985)	Ubben and Hughes (1987)	Davis & Thomas (1989)	Heck, Lerson and Marculides (1990)	Krug (1992)	Wildy and Dimmock (1993)	McEwan (1998)	Seyfarth (1999)	Hoy and Hoy (2006)	ความถี่
1. ด้านการกำกับ ติดตามและประเมิน ความก้าวหน้าของ นักเรียน	-	√	√	√	√	√	√	-	√	√	8
2. ด้านการส่งเสริม บรรยากาศการ เรียนรู้	-	√	√	√	√	√	-	√	-	√	7
3. ด้านการกำหนด ภารกิจของโรงเรียน	√	√	-	√	√	√	√	-	√	-	7
4. ด้านการนิเทศ การสอน	√	√	-	√	-	√	√	-	√	-	6
5. ด้านการบริหาร หลักสูตรและ การสอน	√	√	√	√	-	√	-	-	√	-	6
6. ด้านการพัฒนาความ เป็นครูมืออาชีพ	√	√	-	-	-	-	-	√	√	√	5
7. ด้านการส่งเสริม สัมพันธภาพของครู	√	√	-	√	-	-	√	√	-	-	5

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

องค์ประกอบของภาวะ ผู้นำทางวิชาการ	สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553)	Hallinger and Murphy (1985)	Ubben and Hughes (1987)	Davis & Thomas (1989)	Heck, Lerson and Marculides (1990)	Krug (1992)	Wildy and Dimmock (1993)	McEwan (1998)	Seyfarth (1999)	Hoy and Hoy (2006)	ความถี่
15. ด้านการทำงานตาม เวลาที่กำหนด	-	-	√	-	-	-	-	-	-	-	1
16. ด้านการเสริมสร้าง ขวัญและกำลังใจ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
17. ด้านการเป็น คณะกรรมการ อำนวยการ หรือประสานงาน	-	-	-	-	-	-	√	-	-	-	1

จากตารางที่ 2.1 แสดงถึงการสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พบว่าองค์ประกอบสำคัญที่จะบ่งบอกถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ซึ่งนักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่โดยพิจารณาจากตัวแปรที่มีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกันที่มีความถี่สูงสุด 5 ลำดับแรกถือเป็นองค์ประกอบหลัก ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการออกมาเป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การกำหนดภารกิจของโรงเรียน
2. การบริหารหลักสูตรและการสอน
3. การนิเทศการสอน
4. การกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

อย่างไรก็ตามสำหรับด้านอื่น ๆ ผู้วิจัยพิจารณาว่าอาจจัดให้อยู่ในองค์ประกอบหลักได้ ดังนี้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการสนับสนุนทรัพยากรการเรียนการสอน และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อาจจัดอยู่ในด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน
2. ด้านการพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ ด้านการส่งเสริมสัมพันธภาพของครู ด้านการสร้างเจตคติที่ดีของนักเรียน ทีมงานและผู้ปกครองและการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ อาจจัดอยู่ในด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้

ซึ่งมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน เป็นการกำหนดขอบเขตของงานที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และสร้างความเข้าใจในภารกิจดังกล่าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ไว้ดังนี้

ปราณี รี้วทอง (2550, น. 23) กล่าวถึงความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาว่า เป็นการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย จุดประสงค์ ขอบเขต ความรับผิดชอบ ในหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

Hallinger and Murphy (1985, p. 221) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดกรอบขอบเขตงานที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการและสร้างความเข้าใจในเป้าหมายดังกล่าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งจำแนกได้เป็น 2 องค์ประกอบ คือ

1. การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน (framing school goals) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนนั้นจะต้องมีความชัดเจน เน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยให้ทีมงานมีส่วนในการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน ซึ่งจะต้องรวมถึงความรับผิดชอบของคณะครูเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด เป้าหมายในด้านการปฏิบัติงานจะต้องแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้นอกจากนั้นเป้าหมายของโรงเรียนจะต้องมีลักษณะที่ง่ายต่อครูในการที่จะนำไปสอนได้ตรงตามจุดประสงค์ในห้องเรียน

2. การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน (communicating school goals) การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนได้ทราบโดยทั่วไปทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การประชุมครู การชี้แจงในหนังสือคู่มือของโรงเรียน ฯลฯ และโดยรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยกับครู เป็นต้น รูปแบบของการสื่อสารระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา อาจจะเป็นไปในลักษณะระบบเผด็จการ เผด็จการแบบมีศิลป์ การให้คำแนะนำปรึกษาและการให้มีส่วนร่วม

ในการบริหาร ซึ่งรูปแบบดังกล่าวจะมีอิทธิพลต่อคุณภาพของการสื่อสารระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างมาก จึงอาจสรุปได้ว่าการสื่อสารนั้นมีความสำคัญมากประการหนึ่ง ทั้งนี้เพราะการสื่อสารก็คือกลไกหนึ่งในระบบบริหารของโรงเรียน การสื่อสารจะช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถนำไปเป็นแนวทางในการทำงานให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน หมายถึง การกระทำที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงการกำหนดเป้าหมายด้านการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน สามารถวัดได้ โดยมุ่งเน้นที่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน เป้าหมายที่กำหนดมีลักษณะที่ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติได้ตรงตามจุดประสงค์ โดยให้ทีมงานมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย มีการกำหนดความรับผิดชอบในหน้าที่ของบุคลากร และมีการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจในเป้าหมายร่วมกันและทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การบริหารหลักสูตรและการสอน

หลักสูตรเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการศึกษา สถานศึกษาจึงมีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพโดยจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และดำเนินการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างชัดเจนและให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกันกับคณะครูในโรงเรียนได้ก็จะทำให้การใช้หลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมายได้ไม่ยาก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552, น. 41) นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของการบริหารหลักสูตรและการสอน ไว้ดังนี้

ละอองดาว ปะโพธิง (2554, น. 19) ประมวลสรุปความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาว่า หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมของบุคลากร เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีประสิทธิภาพ มีการจัดทำสาระของหลักสูตรวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรที่สร้างขึ้น เพื่อให้ครูได้ใช้หลักสูตรได้ตรงตามความมุ่งหมาย พร้อมทั้งสนับสนุนทรัพยากรในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดทำรายงานการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555, น. 33-34) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การวางแผนปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ประเมินความเหมาะสมและคุณภาพของโครงการการพัฒนาหลักสูตร อำนวยความสะดวกให้เป็นไปตามนโยบายและปรัชญาของการศึกษาและหลักสูตร อำนวยความสะดวกในการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในหลักสูตร ใช้ข้อมูลจากการวิจัยและส่งเสริมการวิจัยในโรงเรียน ประสานงานกับบุคคลอื่นในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน

ทำงานร่วมกับผู้นิเทศในการใช้หลักสูตรให้สัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เตรียมผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร อำนวยความสะดวกในเรื่องเวลา และเป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ช่วยเหลือครูโดยใช้เทคนิคการแนะแนว และที่ปรึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร จัดองค์กร และอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ แนะนำเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรให้ชุมชนเข้าใจ ส่งเสริมการติดต่อ การประสานงานกับโรงเรียนเดียวกันในการพัฒนาหลักสูตร

สุรชัย กัลย์ชัย (2556) ประมวลสรุปความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาว่า เป็นภารกิจที่สำคัญของผู้นำทางวิชาการในการบริหารจัดการหลักสูตรตามแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องสามารถชี้แจงครู และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ร่วมกันวางแผนพัฒนาหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาแต่ละแห่งต้องพัฒนาหลักสูตรโดยจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาภายในบริบทและแนวทางที่ต้องการ สนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติของการศึกษาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นตลอดเวลา ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะความชำนาญ มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพอันสูงสุดในทุก ๆ ด้านของแต่ละคน นำไปสู่การปฏิบัติได้เป็นพลเมืองดีที่มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนาสังคมในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก

Krug (1992, pp. 8–10) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลการสอนถือว่าเป็นการบริการเบื้องต้นของโรงเรียน ดังนั้นอย่างน้อยที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรู้ขอบข่ายของรายวิชาที่สอนและความรู้ความจำเป็นที่ต้องสอนรายวิชานั้นๆ การมีพื้นฐานความรู้กว้าง ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถให้ข้อมูลสารสนเทศและทิศทางแก่ครูเกี่ยวกับวิธีสอน และผู้บริหารควรใส่ใจและสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง

Wildy and Dimmock (1993, p. 34) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารหลักสูตรและการสอนว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับงานวิชาการโดยกำหนดเป้าหมายมีการประสานงานกับครูในการดำเนินงานของโรงเรียนด้านการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

Hallinger and Murphy (1985, pp. 221–224) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การสร้างความเข้าใจ การประสานงานกับครูในการนำหลักสูตรไปปฏิบัติเพื่อให้ครูสามารถทำการสอนได้ผลตามความมุ่งหมายและเนื้อหาสาระในหลักสูตรให้มากที่สุด เกิดผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตรโดยจะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาที่สอนในห้องเรียน คະแนงการทดสอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยตรง

Seyfarth (1999, pp. 165–273) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับกับหลักสูตรที่ผู้บริหารต้องมีบทบาทรับผิดชอบในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตรและการสอน การเปลี่ยนแปลงนั้นจะต้องมีการพัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนใหม่ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและความเชื่อทางสังคม โดยยึดนโยบายของรัฐบาลเป็นแนวทางการสร้างหลักสูตร ผู้บริหารต้องให้ท้องถิ่น ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน หมายถึง การกระทำที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงการดำเนินการและเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมบุคลากรในการจัดทำหลักสูตร การวางแผนปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา โดยส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู และการกำกับดูแลการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

3) การนิเทศการสอน

การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดเป็นการพัฒนาบุคลากรรูปแบบหนึ่งซึ่งอาจได้ผลรวดเร็วในอันที่จะปรับปรุง ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน เป็นการเพิ่มพลังการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพและผลสุดท้ายคือการศึกษาของเด็กก้าวหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ (นงลักษณ์ จรรย์วัฒน์, 2558, น. 31) นักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของการนิเทศการสอนไว้ดังนี้

กัมภณท์ จุนโท (2551, น. 49) ประมวลสรุปว่า การนิเทศการสอน หมายถึง การดำเนินการของผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกับครูเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายอันส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งเน้นการช่วยเหลือปรับปรุงการเรียนการสอนโดยตรง

ชาริณี สุขสันติดิolk (2552, น. 9) สรุปว่า การนิเทศการสอน หมายถึง กระบวนการที่อาศัยความร่วมมือระหว่างผู้บริหารและบุคลากรครูภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, น. 49) ได้นิยามการนิเทศการสอนว่า หมายถึง การนิเทศที่ดำเนินการภายในสถานศึกษาซึ่งมีครู ผู้บริหาร และบุคคลภายในสถานศึกษาร่วมมือกันเพื่อปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพของการเรียนการสอนอันจะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและความสำเร็จตามมาตรฐานที่กำหนด

รินดา พูลสว่าง (2557, น. 28) สรุปรว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศการสอน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน โดยการร่วมกันจัดทำโครงการนิเทศทั้งในระดับโรงเรียนและระดับกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำปฏิทินการนิเทศ ร่วมกันกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ สร้างเครื่องมือการนิเทศ สนับสนุนเงินและทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อการดำเนินการนิเทศ ดำเนินการนิเทศอย่างต่อเนื่องตามลำดับขั้นตอนที่กำหนด ตรวจสอบและประเมินผลสำเร็จของการนิเทศ และนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาปรับปรุงการนิเทศให้ดียิ่งขึ้น

กมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561) สรุปรว่า การนิเทศการสอน หมายถึง กระบวนการของครูผู้นิเทศที่มุ่งปรับปรุงและพัฒนาการสอนในสถานศึกษา โดยมุ่งที่พฤติกรรมของครูที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้เรียน และเป็นกระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้สอนและเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

Spears (1967, p. 10) กล่าวว่า การนิเทศการสอน หมายถึง กระบวนการที่ทำให้เกิดการปรับปรุงการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อกระตุ้นความเจริญก้าวหน้าของครูและมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือครูในด้านการจัดการเรียนการสอน

Harris (1985, p. 13) กล่าวถึงความหมายของการนิเทศการสอนว่า เป็นสิ่งที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อกันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศการสอน หมายถึง การกระทำที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนโดยการชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพของครูให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การจัดทำปฏิทินการนิเทศการสอน การกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการนิเทศ ดำเนินการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง การประเมินผลสำเร็จของการนิเทศ และนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาปรับปรุงการนิเทศให้ดียิ่งขึ้น

4) การกำกับ ติดตาม และประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน

ในการตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน ผู้บริหารจะใช้ผลจากคะแนนทดสอบในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การประเมินหลักสูตร การประเมินผลการสอน และการวัดผลความก้าวหน้าตามเป้าหมายของโรงเรียน โดยมีนักวิชาการได้กล่าวถึงการกำกับ ติดตาม และประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน ไว้ดังนี้

นพวงา วิภักดิ์ (2551, น. 24) ประมวลสรุปว่า การกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน หมายถึง การตรวจสอบเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าได้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใดเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

โกศิษฐ์ เพลรินทร์ (2552, น. 27) ประมวลสรุปว่า การกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้ข้อมูลเป็นฐานในการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน นอกเหนือจากการใช้เกณฑ์อื่น ๆ

สุรัชย์ กัลป์ศิลป์ (2556) ประมวลสรุปว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนว่า หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพ การเตรียมนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธีการที่หลากหลายในการประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนและต้องทำการประเมินเป็นประจำ ต้องบอกความหมายของผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจนเมื่อจำเป็น ต้องมีความรู้ความสามารถในการทบทวนผลและใช้ผลนั้นช่วยครู ช่วยนักเรียน และช่วยผู้ปกครองในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อปรับปรุงผลการเรียนการสอน

Hallinger and Murphy (1985) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน เป็นบทบาทของผู้บริหารที่ใช้ผลจากคะแนนการทดสอบในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การประเมินหลักสูตร การประเมินการสอนและการวัดผลสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียนสามารถสังเกตได้จาก

- (1) ความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย
- (2) การกำกับดูแลการเรียนของนักเรียนผ่านการสังเกตอย่างไม่เป็นทางการและการสัมภาษณ์โดยตรง
- (3) การพัฒนาและใช้วิธีการง่ายๆ จากการทำงานประจำในการรวบรวม การสรุป และการรายงานข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้
- (4) การสำรวจนักเรียนที่เรียนอ่อนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม โดยดูข้อมูลและคะแนนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
- (5) ใช้ผลที่ได้จากการประเมินความต้องการของคณะครูในการประเมินวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพของครู
- (6) ให้ผู้ปกครองช่วยตรวจสอบความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน การตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนของนักเรียน จะช่วยให้ผู้บริหารทราบข้อมูลและสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาโรงเรียน และช่วยเหลือนักเรียนได้ตรงตามสภาพและความต้องการของนักเรียน อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

Krug (1992) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน คือ การตรวจสอบคุณภาพนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโดยต้องมีวิธีการที่หลากหลายในการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนและต้องทำการประเมินเป็นประจำ เพื่อบอก

ความหมายของผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจนเมื่อจำเป็น มีการทบทวนผลและใช้ผลการกำกับติดตามนั้นช่วยครู นักเรียน และผู้ปกครองในการปรับปรุงและพัฒนาผลการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนอาจไม่สามารถตีความการประเมินในโรงเรียนได้ทุกครั้งแต่ก็ควรระบุให้ชัดเจนว่ามีความคาดหวังที่จะให้มีการทดสอบ การตีความ การสนองตอบ และคาดหวังที่จะให้มีการกำกับติดตามกระบวนการทั้งหมด

Seyfarth (1999, p. 190) กล่าวว่า การประเมินผลผู้เรียนเป็นกระบวนการที่นำเอาผลที่ได้จากการวัดผลมาพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วตัดสินคุณค่าว่าสูงต่ำกว่าเกณฑ์ หรือเก่ง อ่อน ปานกลาง การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นแนวทางการประเมินความก้าวหน้าทางวิชาการเพื่อรายงานผลให้ผู้ปกครอง ใช้วิธีการประเมินผลงานนักเรียนหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะของนักเรียน และความสนใจส่วนบุคคล และต้องสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ข้อกำหนดในหลักสูตรและความคาดหวัง

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน หมายถึง การกระทำ พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษา แสดงออกถึงการกำกับ ติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด โดยใช้วิธีการประเมินผู้เรียนหลายรูปแบบ มีการรายงานผลความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบ และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้วางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และช่วยเหลือผู้เรียนได้ตรงตามสภาพและความต้องการของผู้เรียน

5) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบการสร้างบรรยากาศการศึกษาทุกระดับและต้องเป็นบรรยากาศที่จะช่วยดึงพลังงานของนักเรียนและครูออกมา มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ไว้ดังนี้

ปราณี ริวทอง (2550, น. 29) กล่าวถึงการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง การส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางวิชาการทั้งภายในและภายนอกที่สมาชิกในสถานศึกษาสามารถรับรู้ได้ โดยการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และการรับรู้ต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานในสถานศึกษา หรือสภาพการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นการรับรู้การบริหารงานของผู้บริหารที่มีต่อพฤติกรรมและการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา

Hallinger and Murphy (1985, pp. 221-224) ให้ความหมายของบรรยากาศทางวิชาการว่า หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกันในเรื่องของบรรทัดฐานและทัศนคติของบุคลากรและนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนทั้งด้านตัวครู นักเรียน และการเรียนการสอน รวมทั้งมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียน จำแนกบทบาทในการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาได้ 6 องค์ประกอบ คือ

(1) การควบคุมการใช้เวลาในการสอน โดยส่วนใหญ่เวลาที่ใช้ในการสอนของครูในห้องเรียนมักจะสูญเสียไปกับการแนะนำกฎเกณฑ์ในการเรียนให้กับเด็ก เด็กที่เรียนช้า รวมทั้งคำขอร้องต่าง ๆ จากฝ่ายต่างๆ ของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องหาทางควบคุมกิจกรรมเหล่านี้ให้เกิดขึ้นน้อยที่สุดโดยกำหนดเป็นนโยบายของโรงเรียน ผู้บริหารที่สามารถนำนโยบายการกำจัดอุปสรรคต่างๆ ของการสอนในห้องเรียนให้หยุดชะงักลงได้ก็จะสามารถเพิ่มเวลาในการเรียนอย่างมีศักยภาพและนักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เวลาที่ใช้ในการสอนของครูจึงนับเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

(2) การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด เป็นการเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับนักเรียนและผู้บริหารกับครู ซึ่งปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการแบบนี้ผู้บริหารจะได้ข้อมูลมากมายเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนและครู ผู้บริหารจะมีโอกาสในการสื่อสารเป้าหมายระดับต่าง ๆ ของโรงเรียนให้นักเรียนและครูทราบ การสร้างปฏิสัมพันธ์กับครูและนักเรียนจึงเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาโรงเรียน และสร้างความรู้สึที่ดีต่อกันอันจะส่งผลให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของครูและนักเรียนอีกด้วย

(3) การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู ได้แก่ การสร้างบรรยากาศเชิงบวกด้านการเรียนรู้ รวมทั้งการให้รางวัลและการให้การยอมรับการทำงานของครู นับว่าเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารในการที่จะทำให้เกิดความพึงพอใจไม่ใช่เพียงเงินอย่างเดียว แต่อาจเป็นคำชมเชยทั้งโดยส่วนตัวหรือการยอมรับของสังคม เช่น การมอบใบประกาศเกียรติคุณ และการให้รางวัลอย่างเป็นทางการ

(4) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพแก่ครู โดยจัดให้มีการฝึกอบรมขณะทำงานรวมทั้งการช่วยให้ครูได้เรียนรู้ถึงการผสมผสานทักษะต่าง ๆ ตามโครงการพัฒนาบุคลากรเพื่อช่วยให้ครูสามารถนำไปใช้ในในห้องเรียนได้ ซึ่งการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายขององค์การได้นั้นผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบอยู่ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาความรู้อยู่เสมอ

(5) การพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ มาตรฐานทางวิชาการที่สูงและมีความชัดเจนจะเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดความคาดหวังซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียน และมาตรฐานที่สูงขึ้นนี้จะแสดงให้เห็นได้จากจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้นของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีหน้าที่ที่จะพัฒนาและดำรงไว้ซึ่งบรรยากาศในทางบวกขององค์การ การปรับปรุงบรรยากาศจำเป็นต้องอาศัยทักษะในการตอบสนองต่อผู้เกี่ยวข้องทำให้เกิดการริเริ่มความคาดหวังและสภาพใหม่ๆ ซึ่งจุดประสงค์สุดท้ายก็คือ การปรับปรุงการเรียนการสอน

(6) การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ การส่งเสริมบรรยากาศด้านการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการให้รางวัลและการให้การยอมรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการสูง และเมื่อนักเรียนมีการปรับปรุงผลการเรียนดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารต้องให้โอกาสนักเรียนในการเป็นที่ยอมรับของ

ห้องเรียนและในโรงเรียน โดยผู้บริหารต้องเป็นผู้ทำหน้าที่ประสานระหว่างห้องเรียนและโรงเรียนในด้านการให้รางวัลเพื่อเป็นการยืนยันว่า ผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างจริงจังในการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนนั้น

Barth (1990, pp. 161–172) กล่าวถึง ประสิทธิภาพของโรงเรียนว่าจะต้องมีระบบของการให้แรงเสริมอย่างเด่นชัดแก่ครูและนักเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ โดยการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ที่ดีขึ้นนั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลักหลายประการด้วยกันได้สรุปออกเป็น 6 ปัจจัยหลัก ดังนี้

(1) ชุมชนของผู้รักการเรียนรู้ โดยเชื่อว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในโรงเรียน ที่จะสามารถสร้างชุมชนของผู้รักการเรียนรู้ได้ นั่นคือ เป็นชุมชนที่พึ่งพาอาศัยกัน เป็นชุมชนที่ยอมรับว่าความรู้คืออำนาจ (knowledge is power) เป็นชุมชนที่รักการเรียนรู้ ถือว่าการเรียนคือชีวิต เป็นสังคมที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดเวลา ภาพของชุมชนในโรงเรียนจึงน่าจะมีบรรยากาศของนักวิชาการ ครู อาจารย์ ผู้บริหารเป็นนักวิชาการที่ทุ่มเทเวลาให้กับการค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนอย่างถูกต้อง และตรงไปตรงมา ส่วนนักเรียนที่ได้รับอิทธิพลแม่แบบที่ดีก็จะพัฒนาเป็นนักวิชาการที่ดีไปด้วย

(2) สภาพกัลยาณมิตรร่วมวิชาชีพ เป็นความสัมพันธ์อันดีเยี่ยมของครู และผู้บริหารโรงเรียนมีผลอย่างสำคัญในการสร้างความสำเร็จและคุณภาพในตัวผู้เรียน

(3) กล้าเสี่ยงที่จะทำในสิ่งใหม่ มีงานวิจัยจำนวนมากยืนยันว่า การเสี่ยงทำกิจกรรมต่าง ๆ มีความสัมพันธ์อย่างมากกับการเรียนรู้ การเรียนรู้จะไม่เกิด หากบุคคลนั้นอยู่เฉยๆ โดยไม่ทำอะไร ดังนั้น การศึกษาในโรงเรียนควรเป็นการศึกษาโดยการสัมผัสความจริง ทำให้รู้ความจริง

(4) เคารพในความแตกต่างของผู้อื่น ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้บริหารโรงเรียน เกิดเป็นความรู้สึกที่ดีในบรรยากาศของโรงเรียนที่ยอมรับและเคารพในความแตกต่าง และยังส่งผลให้เรียนรู้ได้ดีอีกด้วย

(5) เป็นสถานที่แห่งความสุข โรงเรียนควรจะเป็นสถานที่ที่ทุกคนมีความสุข บุคลากรรู้จักสร้างอารมณ์ขัน

(6) มีความกังวลเล็กน้อยแต่มีมาตรฐานสูง โรงเรียนที่ดีนั้นควรมีความคาดหวังในตัวนักเรียนสูง ต้องการให้นักเรียนทุกคนทำในสิ่งที่ดีที่สุดเพื่อความเป็นเลิศในเชิงวิชาการ แต่ในขณะเดียวกัน บรรยากาศของการเรียนควรผ่อนคลายไม่ตึงเครียดมากเกินไป เพราะสภาพความเครียดอาจมีผลต่อสภาพจิตใจและอารมณ์ของนักเรียน

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง การกระทำที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงการส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางวิชาการ การสร้างเสริมให้ครูใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

การส่งเสริมให้บุคลากรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน เสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ พัฒนาวิชาชีพ และจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

2. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู

2.1 ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21

ศตวรรษที่ 21 หมายถึง ช่วงเวลาระหว่าง ค.ศ. 2001-2100 หรือ พ.ศ. 2544-2643 ซึ่งเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สืบเนื่องมาจากกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้น ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญในการดำรงชีวิตและทำงานในระบบสังคมและเศรษฐกิจ ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills, 2011) ได้ให้ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะที่สำคัญที่นักเรียนพึงมีเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิต

วิจารณ์ พานิช (2555, น. 18-19) ได้ให้ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ทักษะการดำรงชีวิตที่คนในศตวรรษที่ 21 ทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัยและตลอดชีวิต เพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วรุนแรง พลิกผัน และคาดไม่ถึงอย่างมีประสิทธิภาพ

วิภาวี ศิริลักษณ์ (2557, น. 15) ได้ให้ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสามารถที่บุคคลพึงมีเพื่อเตรียมตัวสำหรับการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ความท้าทายของสภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21

วรลักษณ์ คำหว่าง (2559, น. 21) ได้สรุปว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสามารถและทักษะที่สำคัญที่บุคคลพึงมี เพื่อเตรียมตัวสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงานและการดำรงชีวิต

Pearson Education (2009) ได้ให้ความหมายของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสามารถพิเศษที่เด็กจะต้องพัฒนาเพื่อให้สามารถเตรียมตัวสำหรับความท้าทายในการทำงานและการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

จากความหมายของนักวิชาการดังกล่าวสรุปได้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 หมายถึง ความสามารถและทักษะสำคัญที่บุคคลพึงมีเพื่อเตรียมตัวสำหรับการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิตภายใต้ความท้าทายของสภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21

2.2 ความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21

ความท้าทายด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นเรื่องสำคัญของกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้น และส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลกในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนไปจากศตวรรษที่ 20 และ 19 โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 นี้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2556, น. 13) ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยสรุปไว้ว่า ทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองและการทำงานในศตวรรษที่ 21 นั้นมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 บางทักษะแม้จะมีลักษณะถาวร กล่าวคือ มีความสำคัญมาในทุกยุคทุกสมัยไม่ใช่เฉพาะในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะ 4C คือ ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การสื่อสาร (Communication) และการทำงานเป็นทีม (Collaboration) แต่ทักษะเหล่านี้มีลักษณะเปลี่ยนไปในโลกยุคดิจิทัล รวมถึงทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นจนกลายเป็น สิ่งที่ “ต้องมี” มากกว่า “น่าจะมี” ขณะที่บางทักษะถือเป็นทักษะชุดใหม่ที่จำเป็นในบริบทของศตวรรษใหม่ เช่น ทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technologies) ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน ซึ่งสามารถสรุปว่าเหตุผล 3 ประการ ว่าเหตุใดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่นั้นคือ รูปแบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป การพึ่งพาอาศัยในระดับโลกที่เพิ่มมากขึ้น และภูมิทัศน์ในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป

วราภรณ์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตฤกษ์ (2556, น. 40-43) ได้กล่าวถึงความสำคัญโดยสรุปว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสารและร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต ซึ่งมีเหตุผลอยู่สามประการด้วยกันคือ ประการแรก ทักษะเหล่านี้ไม่ได้ถูกบรรจุในหลักสูตรหรือถูกประเมินเลย บางคนอาจจะเกิดทักษะนี้โดยบังเอิญจากชีวิตประจำวันหรือประสบการณ์ในการทำงาน ประการที่สอง ทักษะเหล่านี้มีความสำคัญต่อนักเรียนทุกคนองค์กรมีการปรับโครงสร้างการบริหารให้เป็นแนวราบ เพิ่มการใช้เทคโนโลยี สร้างระบบงานที่ยืดหยุ่นและกระจายความรับผิดชอบให้พนักงานระดับปฏิบัติการมากขึ้น ประการที่สาม สำหรับผู้ที่เริ่มทำงานใหม่ๆ ก็ถูกคาดหวังว่าจะสามารถใช้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อธิบายทักษะหลายอย่างที่เป็นของใหม่ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ความเป็นผู้นำและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม

วราจกณาทองนพคุณ (2556, น. 8-9) กล่าวถึงความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยสรุปไว้ว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยอ้างอิงถึงรูปแบบที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

นันทวัน จันทร์กลีน (2557, น. 20) กล่าวโดยสรุปไว้ว่า การจัดการศึกษาทุกระดับเน้นให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง จึงจำเป็นต้องบูรณาการทั้งด้านศาสตร์ต่าง ๆ และบูรณาการการเรียนรู้ในห้องเรียนและชีวิตจริง

จากแนวคิดความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่ จะช่วยเตรียมความพร้อมให้คนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสารและร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านรูปแบบ เศรษฐกิจ การพึ่งพาอาศัยที่เพิ่มมากขึ้น และภูมิทัศน์ในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป

จากการศึกษาความหมายและความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า การศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมคนไปเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง พลิกผันและคาดไม่ถึง คนยุคใหม่จึงต้องมีทักษะที่สูงในการเรียนรู้และปรับตัว ดังนั้นครูเพื่อศิษย์ต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ด้วย และในขณะเดียวกันต้องมีทักษะในการทำหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่เหมือนการทำหน้าที่ครูในศตวรรษที่ 20 หรือ 19 (วิจารณ์ พานิช, 2555, น. 11) ทักษะครูในศตวรรษที่ 21 จึงหมายถึง ความสามารถและทักษะสำคัญที่ครูพึงมีสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน โดยครูเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถและทักษะสำคัญสำหรับการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และการดำรงชีวิตภายใต้ความท้าทายของสภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21

2.3 กรอบแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดเชิงมนทัศน์สำหรับทักษะในศตวรรษที่ 21 เป็นที่ยอมรับในการสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Model of 21st Century Outcomes and Support Systems) ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง เนื่องด้วยเป็นกรอบแนวคิดที่เน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับนักเรียน (Student Outcomes) ทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จะช่วยผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน รวมทั้งระบบสนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ มาตรฐานและการประเมิน หลักสูตร และการเรียนการสอน การพัฒนาครู สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนในศตวรรษที่ 21 (วรลักษณ์ คำหว่าง, 2559)

เพื่อให้เห็นถึงฐานความคิด และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรในศตวรรษที่ 21 ที่ชัดเจน ได้มีองค์กรและหน่วยงานทางวิชาการ ได้ให้กรอบความคิดเชิงมนทัศน์เกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ไว้ดังต่อไปนี้

1. กรอบความคิดของภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills, 2007) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1.1 วิชาแกน (core subject) พระราชบัญญัติการศึกษาพื้นฐานถ้วนหน้า ค.ศ. 2001 (No Child Left Behind Act of 2001) ของสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดวิชาแกนที่จำเป็นต้องเรียนรู้ไว้ คือ วิชาภาษาอังกฤษ การอ่าน ศิลปะ การใช้ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ หน้าที่พลเมือง การปกครอง เศรษฐศาสตร์ ศิลปะ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์

1.2 “แนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21” (21st Century Themes) ซึ่งเชื่อมโยงศาสตร์หลายศาสตร์จากวิชาแกนเข้าด้วยกันในลักษณะพหุสาขา (Interdisciplinary Themes) โดยแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะดังนี้

1.2.1 จิตสำนึกต่อโลก (Global Awareness)

1.2.2 การรู้ด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economic, Business and Entrepreneurial Literacy)

1.2.3 การรู้ด้านพลเมือง (Civic Literacy)

1.2.4 การรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)

1.2.5 การรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

1.3 ทักษะการเรียนรู้และการคิด นอกจากการเรียนรู้เนื้อหาวิชาการแล้วยังจำเป็นต้องรู้จักวิธีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รู้จักใช้สิ่งที่เรียนมาอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้และการคิด ประกอบด้วย ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสร้างสรรค์และผลิตนวัตกรรม ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการเรียนรู้ตามบริบท และทักษะพื้นฐานด้านข้อมูลและสื่อ

1.4 ความรู้พื้นฐานไอซีที (ICT literacy) ความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารคือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในบริบทของการเรียนรู้วิชาแกน นักเรียนต้องใช้เทคโนโลยีให้เป็นเพื่อเรียนรู้เนื้อหาและทักษะ และจะได้เรียนรู้วิธีการเรียนรู้ การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ไขปัญหา การใช้ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร การผลิตนวัตกรรม และการร่วมมือทำงาน

1.5 ทักษะชีวิต ครูที่ดีย่อมรู้จักสอดแทรกทักษะชีวิตในบทเรียน ทักษะชีวิตที่สำคัญที่ควรส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้แก่ ความเป็นผู้นำ ความมีจริยธรรม การรู้จักรับผิดชอบ ความสามารถในการ

ปรับตัว การรู้จักเพิ่มพูนประสิทธิภาพของตนเอง ความรับผิดชอบต่อตนเอง ทักษะในการเข้าถึงคน ความสามารถในการชี้แนะตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม

1.6 ระบบสนับสนุนการศึกษาในศตวรรษที่ 21 วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนมิได้หากปราศจากระบบสนับสนุนที่เหมาะสม ทั้งนี้ต้องอาศัยระบบสนับสนุน 5 ระบบ (ตันติกร ชูนาพรม, 2558, น. 19-20) กล่าวคือ

ระบบที่ 1 มาตรฐานของศตวรรษที่ 21 (21st Century Standards)

1. เน้นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทั้งความรู้ในเนื้อหาและความเชี่ยวชาญ
2. สร้างความเข้าใจข้ามวิชาแกน
3. เน้นความเข้าใจที่ลึกซึ้งซึ่งมากกว่าความรู้ที่แคบ (Shallow Knowledge)
4. พาผู้เรียนสู่ข้อมูลแห่งโลกแห่งความจริง สู่เครื่องมือและผู้เชี่ยวชาญที่จะต้องเจอในมหาวิทยาลัย ในการทำงาน ในชีวิตผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อเข้าร่วมแก้ปัญหาที่มีความหมายอย่างกระตือรือร้น

5. มีการวัดความเชี่ยวชาญที่หลากหลาย

ระบบที่ 2 การประเมินทักษะของศตวรรษที่ 21 (Assessment of 21st Century Skills)

1. สร้างความสมดุลในการประเมินระหว่างการสอบแบบอิงมาตรฐานที่มีคุณภาพสูง การประเมินระหว่างเรียน (Formative Assessment) และการประเมินสรุปรวม (Summative Assessment) ที่มีประสิทธิภาพ

2. เน้นการให้ข้อมูลย้อนกลับที่บูรณาการในการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน

3. สร้างความสมดุลของการใช้เทคโนโลยีช่วยประเมินการประเมินระหว่างเรียน และการประเมินสรุปรวมที่วัดความเชี่ยวชาญของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

4. พัฒนาแฟ้มสะสมผลงานนักเรียนที่แสดงความเชี่ยวชาญของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อใช้แสดงต่อผู้จัดการศึกษาและนายจ้างของผู้เรียนในอนาคต

5. สร้างแฟ้มสะสมงานที่สมดุลเพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบการศึกษาในระดับสูงของผู้เรียนเพื่อแสดงทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ระบบที่ 3 หลักสูตรและการสอนของศตวรรษที่ 21 (21st Century Curriculum and Instruction)

1. สอนทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นรูปธรรมในชั้นเรียนในบริบทของวิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21

2. ให้ออกาสประยุกต์ใช้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ข้ามสาขาวิชาและเน้นสมรรถนะการเรียนรู้ (Competency-based Approach to Learning)

3. ใช้วิธีเรียนแบบนวัตกรรมที่บูรณาการเทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-based Approach) และแบบแก้ปัญหา (Problem-based Approach) และแบบเน้นทักษะการคิดขั้นสูง (Higher-order Thinking Skills)

4. บูรณาการทรัพยากรในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอน
ระบบที่ 4 การพัฒนาทางวิชาชีพของศตวรรษที่ 21 (21st Century Professional Development)

1. แสดงให้ครูเห็นวิธีบูรณาการทักษะ เครื่องมือ และวิธีสอนแห่งศตวรรษที่ 21 ในชั้นเรียน และระบุกิจกรรมที่ควรนำมาทดแทนหรือกิจกรรมที่ควรมีน้อยลงได้

2. สร้างความสมดุลระหว่างการสอนโดยตรง (Direct Instruction) และการสอนแบบโครงการ (Project-oriented Teaching Method)

3. แสดงให้เห็นผลของความเข้าใจที่ลึกซึ้งต่อทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณ และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

4. สร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพแห่งศตวรรษที่ 21 ของครู (21st Century Professional Learning Communities) เพื่อแสดงลักษณะการเรียนรู้ในห้องเรียนที่ส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

5. ปลูกฝังความสามารถของครูในการค้นหาลีลาการเรียนรู้ (Learning Style) สติปัญญา จุดแข็ง และจุดอ่อนของผู้เรียน

6. พัฒนาความสามารถของครู ในการใช้วิธีการที่หลากหลายในการเข้าถึงผู้เรียนที่แตกต่างกันและสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนการสอน

7. สนับสนุนการประเมินเพื่อตรวจสอบการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

9. กระตุ้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนของผู้ปฏิบัติ (Communities of Practitioners) โดยใช้วิธีการพบปะตัวต่อตัวในโลกเสมือนจริง หรือการสื่อสารแบบผสมผสานใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่เน้นทั้งขนาดและความยั่งยืน

ระบบที่ 5 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Environments)

1. สนับสนุนทรัพยากรบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
2. สนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ทำให้นักการศึกษาได้ร่วมมือแลกเปลี่ยนการปฏิบัติที่ดี และบูรณาการทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในห้องเรียน
3. ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ในบริบทจริงของโลกในศตวรรษที่ 21 เช่นเรียนผ่านโครงการ
4. สร้างการเข้าถึงเครื่องมือ เทคโนโลยี และแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่เท่าเทียมกัน
5. สร้างสภาพัฒนาการและการออกแบบภายในที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทั้งแบบกลุ่ม และรายบุคคล
6. สนับสนุนการขยายชุมชนและการร่วมมือกับนานาชาติในการเรียนรู้ทั้งแบบตัวต่อตัวและออนไลน์

กรอบแนวคิดเชิงมนทัศน์สำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่นำเสนอโดยกลุ่มภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills) เป็นกรอบแนวคิดที่ผ่านการวิจัยและพัฒนาอย่างเข้มแข็งเป็นระบบ สามารถตอบสนองความต้องการที่กำลังเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เผชิญอยู่ และกรอบแนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากองค์กรสนับสนุนด้านการศึกษาหลายแห่ง รวมทั้งภาคธุรกิจเอกชนและผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ฯลฯ จนสามารถพัฒนากลายเป็นวิสัยทัศน์เพื่อการศึกษารอบด้านและมีเป้าหมายที่ชัดเจน เหตุผลสำคัญที่กรอบแนวคิดดังกล่าวเป็นที่ยอมรับในสังคมวงกว้าง เนื่องจากเหตุผลหลายประการดังที่ เคน เคย์ (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์, 2554, น. 28) ได้กล่าวสรุปไว้ดังนี้

1. กรอบแนวคิดนี้เน้นที่ผลลัพธ์ที่สำคัญ เป็นผลลัพธ์ทั้งในด้านความรู้ในวิชาแกนและทักษะแห่งศตวรรษใหม่ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนได้เตรียมความพร้อมหลายด้านทั้งการรู้จักวิธีคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต
  2. กรอบแนวคิดนี้เห็นว่าระบบสนับสนุนการศึกษาโดยเฉพาะประสบการณ์ในการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญ กล่าวกันว่าการพัฒนาวิชาชีพคือส่วนที่สำคัญที่สุดในการเปลี่ยนแปลง
  3. กรอบความคิดนี้ตรงกับความคิดของผู้กำหนดนโยบาย นักการศึกษา ประชาคมธุรกิจ องค์กรชุมชน และผู้ปกครอง
2. กรอบความคิดของสมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (ISTE, 2007) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้
- 2.1 ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดยสามารถแสดงความคิดสร้างสรรค์ ผลิตความรู้ และพัฒนานวัตกรรมที่เป็นผลผลิตและกระบวนการโดยใช้เทคโนโลยีในด้าน

2.1.1 การประยุกต์ใช้ความรู้ที่มีเพื่อสร้างแนวคิดใหม่ ผลิตภัณฑ์ใหม่หรือกระบวนการใหม่

2.1.2 การสร้างงานที่เป็นต้นแบบเพื่อสื่อถึงตัวตนหรือกลุ่ม

2.1.3 การใช้โมเดลและการจำลองเพื่อสำรวจระบบและปัญหาที่ซับซ้อน

2.1.4 การหาแนวโน้มและคาดการณ์ความเป็นไปได้

2.2 การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน โดยสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อดิจิทัลและสภาพแวดล้อมทางดิจิทัลเพื่อสื่อสารและทำงานร่วมกัน รวมทั้งเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ทางไกลสำหรับตนเองและผู้อื่น ด้วยการกระทำต่อไปนี้

2.2.1 การมีปฏิสัมพันธ์ ให้ความร่วมมือ และเผยแพร่งานร่วมกับเพื่อนผู้เชี่ยวชาญ และบุคคลอื่นๆ โดยใช้สื่อดิจิทัลและสภาพแวดล้อมทางดิจิทัลต่าง ๆ

2.2.2 การสื่อสารข้อมูล และความคิด ไปสู่ผู้รับจำนวนมากอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สื่อหลากหลายรูปแบบ

2.2.3 การพัฒนาความเข้าใจทางวัฒนธรรมและจิตสำนึกต่อโลกด้วยการคลุกคลีกับผู้เรียนจากวัฒนธรรมอื่น

2.2.4 การช่วยเหลือสมาชิกในโครงการให้ผลิตผลงานที่เป็นต้นแบบและช่วยแก้ไข ปัญหา

2.3 ความเชี่ยวชาญ ในการค้นคว้าหาข้อมูล โดยสามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อรวบรวม ประเมิน และใช้ข้อมูลในด้าน

2.3.1 การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการสืบค้น

2.3.2 การค้นหา จัดระเบียบ วิเคราะห์ ประเมิน สังเคราะห์ และใช้ข้อมูลอย่างมีจริยธรรม จากแหล่งข้อมูลและสื่อต่าง ๆ

2.3.3 การประเมินและคัดเลือกแหล่งข้อมูล และเครื่องมือดิจิทัลตามความเหมาะสมกับภารกิจนั้น ๆ

2.3.4 การประมวลผลข้อมูลและรายงานผล

2.4 การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ โดยสามารถแสดงทักษะการคิดเชิงวิพากษ์เพื่อวางแผนและวิจัย บริหารโครงการ แก้ปัญหา และตัดสินใจจากข้อมูล โดยใช้เครื่องมือดิจิทัลและแหล่งข้อมูลดิจิทัลที่เหมาะสมในด้าน

2.4.1 การกำหนดและนิยามปัญหาที่แท้จริง และกำหนดคำถามสำคัญ เพื่อการค้นคว้า

2.4.2 การวางแผนและบริหารกิจกรรมเพื่อหาคำตอบหรือทำโครงการให้ลุล่วง

2.4.3 การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบ และ/หรือเพื่อตัดสินใจ โดยอาศัยข้อมูล

2.4.4 การใช้กระบวนการต่าง ๆ และแนวทางที่หลากหลายเพื่อสำรวจทางเลือกอื่น ๆ

2.5 ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (digital citizenship) โดยนักเรียนสามารถแสดงความเข้าใจประเด็นทางสังคม วัฒนธรรม และความเป็นมนุษย์ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี และปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรมและตามครรลองกฎหมาย ด้วยการ

2.5.1 การสนับสนุน และฝึกใช้ข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีอย่างปลอดภัย ถูกกฎหมาย และรับผิดชอบ

2.5.2 การแสดงทัศนคติเชิงบวกต่อการใช้เทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ การเรียนรู้ และการเพิ่มผลผลิต

2.5.3 การแสดงให้เห็นว่าตนเองรู้จักรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.5.4 การแสดงความเป็นผู้นำในฐานะพลเมืองดิจิทัล

2.6 การใช้งานเทคโนโลยี และแนวคิด โดยนักเรียนสามารถแสดงให้เห็นว่าเขาเข้าใจแนวคิด ระบบ และการทำงานของเทคโนโลยี ในด้าน

2.6.1 ความเข้าใจและการใช้ระบบเทคโนโลยี

2.6.2 การเลือกและใช้โปรแกรมประยุกต์อย่างมีประสิทธิภาพ

2.6.3 การแก้ไขปัญหาของระบบและโปรแกรมประยุกต์ได้

2.6.4 การรู้จักใช้ความรู้ที่มีในปัจจุบันเพื่อเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีใหม่ๆ

3. กรอบความคิดของกลุ่มเมทิริ และห้องวิจัยการศึกษาเขตภาคกลางตอนเหนือ (Metiri Group and North Central Regional Educational Laboratory) พัฒนาขึ้นมาโดยกลุ่มเมทิริ (Metiri Group) และห้องวิจัยการศึกษาเขตภาคกลางตอนเหนือ (North Central Regional Educational Laboratory, NCREL) (NCREL and Metiri Group, 2003) ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เสนอกรอบแนวคิดสำคัญสำหรับศตวรรษที่ 21 เมื่อปี 2003 โดยใช้ชื่อว่า “en Gauge 21st Century Skills” ของ NCREL/Metiri Group ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบได้แก่

3.1 ความรู้พื้นฐานในยุคดิจิทัล ได้แก่ 1) ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และเทคโนโลยี 2) ความรู้พื้นฐานเชิงทักษะการและข้อมูล 3) ความรู้พื้นฐานทางพฤติกรรมและจิตสำนึกต่อโลก

3.2 การคิดเชิงประดิษฐ์ ได้แก่ 1) ความสามารถในการปรับตัว 2) การจัดการความซับซ้อน 3) ความสามารถในการชี้นำตนเอง 4) ความอยากรู้ ความสร้างสรรค์ 5) ความกล้าเสี่ยง 6) การคิดระดับสูง และการใช้เหตุผลที่ดี

3.3 การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) การทำงานเป็นทีม ความร่วมมือ
2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 3) ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อในฐานะพลเมือง
4) การสื่อสารแบบโต้ตอบ

3.4 การเพิ่มผลิตผลระดับสูง ได้แก่ 1) การจัดลำดับความสำคัญ 2) การวางแผน
3) การจัดการเพื่อมุ่งผลลัพธ์ 4) การใช้เครื่องมืออย่างมีประสิทธิภาพ 5) ความสามารถในการสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพเหมาะสม

4. กรอบแนวคิดของสภาผู้นำแห่งชาติเพื่อการศึกษาเสรีและสัญญาของอเมริกา (LEAP)

สภาผู้นำแห่งชาติ เพื่อการศึกษาเสรี และสัญญาของอเมริกา (2005 อ้างถึงใน ตันติกร ชูนาพรม, 2558) ได้เสนอกรอบความคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้

4.1 ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมมนุษย์และโลกทางกายภาพและโลกธรรมชาติ ได้แก่ในเรื่อง วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภาษา และศิลปะ โดยเน้นการศึกษาเพื่อตอบคำถามสำคัญ ทั้งในยุคนี้อและที่คงอยู่ทุกยุคทุกสมัย

4.2 ทักษะทางปัญญาและเชิงปฏิบัติ ได้แก่ การตั้งคำถามและการวิเคราะห์ การคิดเชิงวิพากษ์และการคิดเชิงสร้างสรรค์ การสื่อสารด้วยการเขียนและพูด ความรู้พื้นฐานในเรื่องปริมาณ ความรู้พื้นฐานในข้อมูลข่าวสาร การทำงานเป็นทีมและการแก้ไขปัญหา โดยมีการฝึกปฏิบัติให้ทั่วทุกหลักสูตร ในลักษณะที่มีความท้าทายของปัญหา โครงการและมาตรฐานการปฏิบัติ และประเมินผล

4.3 ความรับผิดชอบส่วนตัว และต่อสังคม ได้แก่ ความรู้ และการมีส่วนร่วมในฐานะพลเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก

4.4 การเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้แก่ การสังเคราะห์ และความสำคัญขั้นสูงในการศึกษาทั่วไปและเฉพาะทาง โดยอาศัยผ่านการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมใหม่และปัญหาที่ซับซ้อน

5. กรอบแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดของวิจารณ์ พานิช

วิจารณ์ พานิช (2555, น. 16-21) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ว่าการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมคนไปเผชิญความเปลี่ยนแปลง “ครูเพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21” ครูต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะของการเรียนรู้ดังนี้

5.1 สารวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหา วิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก

5.2 ทักษะในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

5.3 ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของผู้เรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ

5.4 ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านสารสนเทศความรู้เกี่ยวกับสื่อ ความรู้ด้านเทคโนโลยี

5.5 ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ การดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ ผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

6. กรอบความคิดขององค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD)

องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (2005) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

6.1 ความสามารถในการใช้เครื่องมืออย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้ภาษา สัญลักษณ์ และเนื้อหาข้อความอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ความรู้และข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 ความสามารถด้านปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มที่หลากหลาย โดยมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ให้ความร่วมมือและทำงานเป็นทีม จัดการและแก้ไขความขัดแย้ง

6.3 ความสามารถในการโต้ตอบโดยอิสระ โดยคำนึงถึงภาพรวม วางแผนชีวิตและดำเนินตามโครงการส่วนตัวที่วางไว้ ปกป้องและยืนยันสิทธิ ผลประโยชน์ ข้อจำกัดและความต้องการ

2.4 ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แก่นักเรียน (วรลักษณ์ คำหวาง, 2559) ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เมื่อครูต้องการให้ศิษย์มีความรู้ ความชำนาญในทักษะด้านใด

ตัวครูจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องรู้และเข้าใจในสิ่งนั้นอย่างถ่องแท้เสียก่อน เพื่อที่จะสามารถถ่ายทอดสิ่งนั้นได้ การศึกษาที่ถูกต้องสำหรับศตวรรษใหม่ต้องเรียนให้บรรลุทักษะ คือ ทำได้ ต้องเรียนเลยจากรู้วิชาไปสู่ทักษะในการใช้วิชาเพื่อการดำรงชีวิตในโลกแห่งความเป็นจริง การเรียนจึงต้องเน้นเรียนโดยการลงมือทำ หรือการฝึกฝนนั่นเอง และคนเราต้องฝึกฝนทักษะต่างๆ ที่จำเป็นตลอดชีวิต (วิจารณ์ พานิช, 2555) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กไทยให้บรรลุ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” ที่เน้นทักษะการใช้ชีวิตและการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงต้องมีการยกระดับและพัฒนาครูให้ทันต่อสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และให้ความสำคัญต่อครูเพราะครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะส่งผลต่อคุณภาพการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน ครูในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้มากขึ้น มีความเป็นมืออาชีพ มีนวัตกรรมการสอนเพื่อให้นักเรียนได้ผลการเรียนรู้ตามที่ต้องการ และเตรียมความพร้อมให้แก่นักเรียนในการเข้าสู่โลกของการทำงานในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทักษะที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริหารการศึกษา ครู และผู้เรียนได้อย่างเต็มรูปแบบ ส่งผลให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2556)

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เพื่อดูความเหมือนและความต่างของตัวแปรและสังเคราะห์เป็นตัวแปรองค์ประกอบของทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ที่จะใช้ในการศึกษาวิจัย โดยพิจารณาตัวแปรที่นักวิชาการมีความเห็นสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งนำเสนอในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 การสังเคราะห์ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู

องค์ประกอบของทักษะครู ในศตวรรษที่ 21	ภาคเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (2007)	สมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (ISTE) (2007)	NCREL and Metiri Group (2003)	สภาผู้นำแห่งชาติเพื่อการศึกษาเสรีและสัญญาของอเมริกา (LEAP) (2005)	วิจารณ์ พานิช (2555)	องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และ	ความถี่
1. ทักษะการเรียนรู้ การคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดเชิงสร้างสรรค์	✓	✓	-	✓	✓	-	4
2. ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี	✓	✓	-	-	✓	✓	4

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

องค์ประกอบของทักษะครู ในศตวรรษที่ 21	ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (2007)	สมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (ISTE) (2007)	NCREL and Metiri Group (2003)	สภาผู้นำแห่งชาติเพื่อการศึกษาเสรีและ สัญญาของอเมริกา (LEAP) (2005)	วิจารณ์ ฟานิช (2555)	องค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจ และ	ความถี่
3. ทักษะการสื่อสารและการทำงาน ร่วมกัน	-	√	√	√	-	√	4
4. ทักษะการแก้ปัญหาและการ ตัดสินใจ	-	√	-	√	-	√	3
5. ทักษะชีวิตและอาชีพ	√	-	-	-	√	-	2
6. ทักษะการสร้างสรรค์และผลิต นวัตกรรม	-	√	-	-	√	-	2
7. ทักษะการเพิ่มผลผลิตในระดับสูง	-	-	√	-	-	-	1
8. ทักษะการคิดเชิงประดิษฐ์	-	-	√	-	-	-	1

จากตารางที่ 2.2 แสดงถึงการสังเคราะห์องค์ประกอบของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู พบว่า องค์ประกอบสำคัญที่จะบ่งบอกถึงทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ซึ่งนักวิชาการมีความเห็น สอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่โดยพิจารณาจากตัวแปรที่มีความเหมือนหรือคล้ายคลึงกันที่มีความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกถือเป็นองค์ประกอบหลัก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์องค์ประกอบทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ออกมาเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และคิดเชิงสร้างสรรค์ พิจารณาจากตัวแปรทักษะการเรียนรู้ การคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดเชิงสร้างสรรค์ ทักษะการคิดเชิงประดิษฐ์ และทักษะการสร้างสรรค์และผลิต นวัตกรรม
2. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี พิจารณาจากตัวแปรทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

3. ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน พิจารณาจากตัวแปรทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการเพิ่มผลผลิตในระดับสูง

อย่างไรก็ตาม สำหรับองค์ประกอบด้านอื่น ๆ ผู้วิจัยพิจารณาว่าอาจจัดให้อยู่ในองค์ประกอบหลักได้ ดังนี้

1. ทักษะการคิดเชิงประดิษฐ์ และทักษะการสร้างสรรคและผลิตนวัตกรรม อาจจัดอยู่ในด้านทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดเชิงสร้างสรรค์

2. ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการตัดสินใจ และทักษะการเพิ่มผลผลิตในระดับสูง อาจจัดอยู่ในทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน

ดังนั้น ตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู จึงประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์ 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และ 3) ทักษะด้านชีวิตและการทำงาน ซึ่งรายละเอียดในการศึกษากรอบแนวคิดในแต่ละด้าน ผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

1. ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์

โลกแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งสามารถเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบันและอนาคตได้ ผู้ที่มีทักษะการเรียนรู้ การคิดเชิงวิพากษ์ และการคิดเชิงสร้างสรรค์จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ทักษะดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดความพร้อมเพื่อเข้าสู่โลกแห่งการทำงานและการเรียนรู้ ประกอบด้วย ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking skill) เป็นกระบวนการคิดแนวใหม่ และเป็นมิติหนึ่งที่จะทำให้คนในสังคมไทยสามารถที่จะแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรีภาพ การคิดเชิงวิพากษ์เป็นกระบวนการคิดที่มีเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การค้นหาคำความจริง นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงใหม่และให้ได้สิ่งที่ดีกว่า ถูกต้องเหมาะสมกับการดำเนินชีวิตและบริบทแวดล้อมมากกว่า ดังที่มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการคิดเชิงวิพากษ์ไว้ดังนี้

Nelson, Jack L. and others, 2007 อ้างถึงใน พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์, 2553) ได้ให้ความหมายของการคิดเชิงวิพากษ์ว่า เป็นกระบวนการตรวจสอบและประเมินวิกฤตและมุมมองที่แตกต่างหรือขัดแย้ง เพื่อเสนอมุมมองใหม่ที่ดีกว่า เป็นวิธีการโต้แย้งด้วยเหตุผลที่เรียกว่า วิภาษวิธี หรือ Dialectics หรือ Dialectic Resoning หรือ Dialectic Approach

สุคนธ์ สินธพานนท์, วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์ และพรรณิ สินธพานนท์ (2555, น. 106-113) สรุปว่า การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical thinking) เป็นกระบวนการคิดที่ใช้เหตุผล โดยมีการศึกษา

ข้อเท็จจริง หลักฐาน และข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจแล้วนำมาพิจารณาวิเคราะห์อย่าง สมเหตุสมผลก่อนการตัดสินใจ

สุนันท์ สังข์อ่อง (2555, น. 34-36) กล่าวว่า ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ประกอบด้วย

- 1) การให้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ มีวิธีการ ใช้วิธีหาเหตุผลจากหลายๆ วิธีการ เช่น การอุปมาอุปมัย
- 2) คิดอย่างเป็นระบบ คิดวิเคราะห์ส่วนย่อย ๆ แล้วจึงมองเป็นภาพรวม
- 3) การลงข้อสรุปและการตัดสินใจ วิเคราะห์และประเมินข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์และประเมินแนวคิด สังเคราะห์และเห็นความเชื่อมโยงระหว่างสารสนเทศและข้อถกเถียง ตีความข้อมูลและลงข้อสรุปจากการสังเคราะห์มาอย่างดีสะท้อนสิ่งที่เรียนรู้อย่างมีวิจารณญาณ
- 4) แก้ปัญหาในรูปแบบต่าง ๆ โดยใช้วิธีปกติและวิธีใหม่ ๆ วิเคราะห์ และถามคำถามสำคัญเพื่อให้ความคิดชัดเจนขึ้นและนำไปสู่การลงข้อสรุป

Partnership For 21st Century Skills (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, น. 122-124) ได้ให้ความหมายของการคิดเชิงวิพากษ์ว่า ประกอบด้วย

- 1) ความมีเหตุผล มีการใช้รูปแบบการมีเหตุผลที่หลากหลาย เช่น ทั้งเชิงอุปมาน เชิงอนุมาน และอื่น ๆ ให้เหมาะกับสถานการณ์
- 2) ใช้การคิดอย่างเป็นระบบ วิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อให้มองเห็นภาพโดยรวมที่ซับซ้อน
- 3) มีการประเมินและตัดสินใจ วิเคราะห์ และประเมินอย่างมีประสิทธิภาพเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อถกเถียง ข้อเรียกร้อง และความเชื่อ วิเคราะห์และประเมินแนวคิดของทางเลือกหลัก ๆ สังเคราะห์และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสารสนเทศกับข้อถกเถียง แปลความสารสนเทศและสรุปผลจากการใช้วิธีวิเคราะห์ที่ดีที่สุด และสะท้อนผลเชิงวิพากษ์ต่อประสบการณ์และกระบวนการเรียนรู้

วิภาวี ศิริลักษณ์ (2557, น. 35) ได้สรุปว่า ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์เป็นความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล ไตร่ตรองอย่างรอบคอบเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาคลุ่มเครือ หรือมีความขัดแย้ง วิเคราะห์ ประเมิน สรุปและเลือกใช้ข้อมูลที่มีอยู่ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างทางเลือกสำหรับแก้ไขปัญหา รวมถึงการตัดสินใจลงข้อสรุปในการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาอย่างรอบด้านและสมเหตุสมผล

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2558) กล่าวว่า การคิดเชิงวิพากษ์ หมายถึง ความตั้งใจที่จะตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยการไม่เห็นคล้อยตามข้ออ้างที่น่าเสนอ แต่ตั้งคำถามท้าทาย หรือโต้แย้งข้ออ้างนั้น เพื่อเป็นแนวทางความคิดออกสู่ทางต่าง ๆ ที่แตกต่าง อันจะนำไปสู่การแสวงหาคำตอบที่สมเหตุสมผลมากกว่าข้ออ้างเดิม

จากแนวคิดด้านทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ดังกล่าว สรุปได้ว่า ทักษะด้านการคิดเชิงวิพากษ์ของครู หมายถึง ความสามารถและทักษะที่ครูมีกระบวนการคิดที่ใช้เหตุผล โดยมีการศึกษาข้อเท็จจริง หลักฐาน และข้อมูลต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจ แล้วนำมาพิจารณาวิเคราะห์ ประเมินสรุปและเลือกใช้ข้อมูลที่มีอยู่เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างทางเลือกสำหรับแก้ไขปัญหา รวมถึงการตัดสินใจลงข้อสรุปในการแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาอย่างรอบด้านและสมเหตุสมผล และสะท้อนผลเชิงวิพากษ์ต่อประสบการณ์และกระบวนการจัดการเรียนรู้

1.2 ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ การคิดเชิงสร้างสรรค์มีส่วนสนับสนุนในการตัดสินใจและแก้ปัญหาในการค้นคว้าหาทางเลือกต่าง ๆ นอกจากนี้ความคิดสร้างสรรค์ยังช่วยให้บุคคลสามารถนำประสบการณ์มาใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (วรลักษณ์ ใจหว่าง, 2559) ทั้งนี้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรมไว้อย่างหลากหลายดังต่อไปนี้

สุนันท์ สังข์อ่อง (2555, น. 34-36) กล่าวว่า ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรม ประกอบด้วย

1) ความคิดสร้างสรรค์ มีกระบวนการของความคิดที่ได้มาจากหลาย ๆ วิธีการ เช่น การระดมสมอง การสร้างสิ่งใหม่ ซึ่งเป็นแนวคิดที่มีคุณค่า หรือเป็นแนวคิดที่สร้างขึ้น จากการทบทวนขัดเกลา วิเคราะห์ และประเมินเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

2) การปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับคนอื่น เป็นการสร้างและสื่อสารแนวคิดใหม่ ๆ ให้ผู้อื่นทราบอย่างมีประสิทธิภาพ ใจกว้างและยอมรับแนวทางใหม่ ๆ ที่นำมาใช้และให้ความร่วมมือกับกลุ่ม แสดงออกโดยปฏิบัติอย่างริเริ่มสร้างสรรค์และเข้าใจข้อจำกัดที่เป็นจริง ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์

3) การนำนวัตกรรมไปใช้ เป็นการประยุกต์นำความคิดริเริ่มไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องานทำให้ผลงานนั้นกลายเป็นนวัตกรรม

วิโรจน์ สารรัตนะ (2556, น. 122-124) ได้เสนอว่า ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์และ นวัตกรรม ประกอบด้วย

1) การคิดอย่างสร้างสรรค์ คือ การใช้เทคนิคการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย สร้างความคิดที่ทั้งเป็นความคิดเสริมจากเดิม และความคิดก้าวหน้าใหม่ ๆ อย่างรอบคอบ กลั่นกรอง วิเคราะห์ และประเมินความคิดตนเองเพื่อปรับปรุงและให้เกิดพลังอย่างเต็มที่

2) การทำงานอย่างสร้างสรรค์กับคนอื่น คือ การพัฒนา ปฏิบัติ และสื่อสารความคิดใหม่สู่คนอื่น เปิดกว้างและตอบสนองต่อทัศนะใหม่ ๆ ที่หลากหลาย นำมาใช้ประโยชน์และมีผลสะท้อนต่อการทำงาน แสดงให้เห็นถึงความเป็นต้นตอหรือเป็นแหล่งประดิษฐ์ในการทำงาน และเข้าใจข้อจำกัดของโลกที่เป็นจริงในการนำเอาความคิดใหม่มาใช้

3) การนำนวัตกรรมสู่การปฏิบัติ คือ การนำเอาความคิดที่สร้างสรรค์ไปปฏิบัติให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรม มีผลที่เป็นประโยชน์ต่อสิ่งที่จะเกิดจากนวัตกรรมนั้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (2557) ได้เสนอว่า ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ประกอบด้วย

1) ความคิดสร้างสรรค์ (Think Creativity) การใช้เทคนิคการสร้างความคิดหรือแนวคิดใหม่ที่มีคุณค่าด้วยวิธีการที่หลากหลาย สามารถอธิบาย ชัดเจน วิเคราะห์และประเมินแนวคิดของตนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการสร้างสรรค์ให้มากขึ้น

2) การทำงานอย่างสร้างสรรค์ร่วมกับผู้อื่น (Work Creativity with Others) สามารถพัฒนาแนวคิดและนำไปปฏิบัติและสื่อสารความคิดใหม่ ๆ ไปสู่ผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เปิดใจกว้างและยอมรับมุมมองหรือโลกทัศน์ใหม่ ๆ ที่มีความหลากหลาย เสนอความคิดเห็นต่อกลุ่มในการทำงาน เป็นผู้นำในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน สามารถนำความผิดพลาดให้เป็นโอกาสในการเรียนรู้ เข้าใจว่าการสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นกระบวนการที่มีวัฏจักรของความสำเร็จและความผิดพลาด และสามารถดำเนินการให้เกิดการนำนวัตกรรมไปใช้

วรลักษณ์ คำหว่าง (2559) ประมวลสรุปว่า ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรม หมายถึง การสร้างความคิดที่หลากหลาย มีกระบวนการความคิดได้มาจากหลาย ๆ วิธีการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน วางแผน ออกแบบและพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีความทันสมัยเหมาะสมกับผู้เรียน สร้างความคิดที่ทั้งเป็นความคิดเสริมจากเดิม และความคิดก้าวหน้าใหม่ ๆ สามารถวิเคราะห์และประเมินแนวคิดของตนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ให้มากขึ้น การปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์กับคนอื่น ๆ (Work Creativity with Others) โดยการยอมรับแนวทางใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และเข้าใจว่าความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมต้องใช้เวลา การนำนวัตกรรมไปใช้ (Implement Innovations) ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องานทำให้ผลงานนั้นเป็นนวัตกรรม สามารถนำนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเมินผลการใช้และปรับปรุงแก้ไขนวัตกรรม และยังสามารถประยุกต์กระบวนการคิดนำนวัตกรรมสู่การจัดการเรียนการสอนในเชิงสร้างสรรค์อย่างสม่ำเสมอ

Partnership For 21st Century Skills (2011) ได้เสนอว่า ทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ประกอบด้วย

- 1) การใช้เทคนิคการสร้างความคิดที่หลากหลาย เช่น การระดมสมอง
- 2) การสร้างมุมมองใหม่และคุณค่า ทั้งที่เป็นการปรับปรุงเล็กน้อยจากของเดิมหรือเป็นการเปลี่ยนแปลงจากเดิมโดยสิ้นเชิง
- 3) การทำความเข้าใจ ปรับปรุง วิเคราะห์ และประเมินแนวคิดของตนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

จากแนวคิดด้านทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าว สรุปได้ว่า ทักษะด้านการคิดเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรมของครู หมายถึง ความสามารถและทักษะที่ครูมีการสร้างความคิดด้วยวิธีการที่หลากหลาย มีกระบวนการความคิดที่มาจากหลากหลายวิธีการ สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน วิเคราะห์และประเมินแนวคิดของตนเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ให้ดีขึ้น ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ สร้างและสื่อสารแนวคิดใหม่ ๆ ให้ผู้อื่นทราบอย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูด้านทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของครูในการศึกษาเรียนรู้โดยใช้การคิดอย่างมีเหตุผลและไตร่ตรองอย่างรอบคอบ โดยศึกษาหาข้อมูลหลักฐานจากข้อเท็จจริง มีการวิเคราะห์และประเมินแนวคิดของตนประกอบการตัดสินใจในการวางแผน ออกแบบ การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน มีความสามารถในการแสวงหาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ สามารถสื่อสารแนวคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนให้กับผู้อื่นได้รับทราบ

2. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี

สภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่เต็มไปด้วยไปด้วยความก้าวหน้า ทางด้านเทคโนโลยี และสื่ออย่างมากมายและรวดเร็ว และสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างง่ายดาย การจะเป็นประชากรในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพบุคคลจึงต้องมีความสามารถและทักษะที่หลากหลายโดยเฉพาะทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (นันทวัน จันทร์กลั่น, 2557, น. 33) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ทักษะด้านสารสนเทศ ในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย รวมถึงการเข้าถึงและการนำแหล่งข้อมูลสารสนเทศนั้นมาประยุกต์ใช้ได้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย มีนักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะด้านสารสนเทศ (Information Literacy) ไว้ดังนี้

พงษ์ ผาวิจิตร (2555, น. 183) เสนอว่าทักษะด้านสารสนเทศ ประกอบด้วย

1) การเลือกใช้เครื่องมือทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อค้นหาข้อมูลที่ต้องการ

2) การใช้เครื่องมือที่เลือกเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่สอดคล้องในสิ่งแวดล้อมดิจิทัล คือ ต้องรู้ว่าข้อมูลประเภทไหน ใช้โปรแกรมหรือเครื่องมืออะไรในการเก็บ ซึ่งการค้นหาฐานข้อมูลต้องมีศักยภาพในการค้นจากหลายแหล่ง

3) การบริหารจัดการและจัดเก็บข้อมูลเพื่อนำกลับมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ได้

สุนันท์ สังข์อ่อง (2555, น. 36-38) ได้เสนอว่า ทักษะด้านสารสนเทศ ประกอบด้วย

1) การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) หมายถึง การเข้าถึงและประเมินข้อมูล การเข้าถึงข้อมูลได้อย่างเป็นปัจจุบันจากหลากหลายแหล่ง และประเมินข้อมูลอย่างวิเคราะห์วิจารณ์

2) การใช้และจัดการสารสนเทศ หมายถึง การใช้ข้อมูลได้อย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ในการนำไปแก้ปัญหาที่ต้องการ จัดการกับข้อมูลที่มาจกแหล่งต่าง ๆ ที่หลากหลายและใช้ข้อมูลโดยคำนึงถึงจริยธรรมและกฎหมาย

วิจารณ์ พานิช (2555, น. 40-44) เสนอว่า ทักษะด้านสารสนเทศ ประกอบด้วย

1) ทักษะในการเข้าถึง (access) อย่างรวดเร็ว และรู้แหล่งข้อมูล

2) ทักษะในการประเมินความน่าเชื่อถือ

3) ทักษะในการใช้อย่างสร้างสรรค์ดังนั้นครูเพื่อศิษย์ต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ศิษย์มีทักษะการเข้าถึงและประเมินสารสนเทศ

4) เข้าถึงสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (ใช้เวลาน้อย) และมีประสิทธิผล (เข้าถึงแหล่งที่ถูกต้องเหมาะสม)

5) ประเมินสารสนเทศอย่างลึกซึ้งครบถ้วนรอบด้าน และอย่างรู้เท่าทันเป้าหมายของทักษะสารสนเทศ คือ การใช้สารสนเทศได้อย่างแม่นยำและสร้างสรรค์ต่อปัญหาที่เผชิญ การจัดการเชื่อมโยงสารสนเทศจากแหล่งที่หลากหลายได้ การเข้าถึงและใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและกฎหมาย มีทักษะในการสร้างสารสนเทศที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ผลิตสารสนเทศปลอม หลอกหลวงหรือด้อยคุณภาพ และสื่อสารออกไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้คนในสังคม

Partnership For 21st Century Skills (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556, น. 122-124) กล่าวว่า ทักษะด้านสารสนเทศ ประกอบด้วย

1) การเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและอย่างมีประสิทธิภาพ และประเมินสารสนเทศอย่างมีวิจารณ์ญาณและอย่างชำนาญ

2) การใช้สารสนเทศได้อย่างถูกต้องและอย่างสร้างสรรค์กับประเด็นหรือปัญหาที่เผชิญ และบริหารจัดการสารสนเทศจากหลากหลายแหล่ง ใช้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประเด็นเชิงจริยธรรมหรือเชิงกฎหมายในการเข้าถึงและการใช้สารสนเทศ

จากแนวคิดด้านทักษะสารสนเทศของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า ทักษะด้านสารสนเทศของครู หมายถึง ความสามารถและทักษะของครูในการเข้าถึงและเลือกแหล่งสารสนเทศที่เชื่อถือได้ในการสืบค้นและใช้สารสนเทศเพื่อออกแบบการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สร้างและถ่ายทอดสารสนเทศที่ถูกต้อง เหมาะสมและสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรมและกฎหมาย ประเมินสารสนเทศอย่างลึกซึ้งรอบด้านและอย่างรู้เท่าทัน

2.2 ทักษะด้านสื่อ ในยุคศตวรรษที่ 21 บุคคลต้องมีความสามารถใช้เครื่องมือสร้างสื่อต่าง ๆ และสื่อสารสื่อดังกล่าวออกไปได้หลากหลายช่องทาง เช่น วิดีโอ (video) ออดิโอ (audio), พอดคาสต์ (podcast) เว็บไซต์ (website) เป็นต้น ดังที่นักวิชาการหลายท่านได้ให้เสนอทักษะด้านสื่อ (Media Literacy Skills) ไว้ดังต่อไปนี้

วิจารณ์ พานิช (2555, น. 40-44) ได้เสนอว่า ทักษะด้านสื่อ ประกอบด้วย

1) การวิเคราะห์สื่อ เพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์ว่าทำไมจึงมีการสร้างสื่อขึ้น และสร้างอย่างไร มีการตีความของสื่อขึ้นแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร มีการเพิ่มคุณค่าหรือความเห็นเข้าไปอย่างไร และสื่อขึ้นมีอิทธิพลต่อความเชื่อและพฤติกรรมอย่างไร ทำความเข้าใจประเด็นเชิงจริยธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงสื่อ

2) การสร้างสื่อ ความสามารถในการใช้เครื่องมือสร้างที่เหมาะสม ดำเนินการสร้างสื่อให้เหมาะสมกับการนำเสนอ ในหลากหลายวัตถุประสงค์ มีความเข้าใจ และสามารถนำเสนอสื่อขึ้นในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างหลากหลายและต่างวัฒนธรรม

Pacific Policy Research Center (2010, pp. 8-9) ได้เสนอแนวคิดทักษะด้านสื่อ ไว้ว่า เป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคคลที่จะสามารถเข้าถึง เข้าใจ วิเคราะห์สื่อและข้อมูลจากสื่อ เป็นความสามารถ ในการทำความเข้าใจอิทธิพลของสื่อที่มีต่อความเชื่อและพฤติกรรมของมนุษย์

Partnership For 21st Century Skills (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556, น. 122 - 124) ได้เสนอว่า ทักษะด้านสื่อ ประกอบด้วย

1) การวิเคราะห์สื่อ เพื่อทำความเข้าใจวิธีการและเหตุผลในการสร้างข้อความสื่อ รวมทั้งจุดหมายในการสร้าง ตรวจสอบวิธีการแปลความหมายในข้อความสื่อของแต่ละบุคคล ค่านิยม และทักษะที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้อง และอิทธิพลของสื่อที่มีต่อความเชื่อและพฤติกรรม ใช้และเข้าใจพื้นฐานที่เกี่ยวกับประเด็นเชิงจริยธรรมหรือเชิงกฎหมายในการเข้าถึงและการใช้สื่อ

2) การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สื่อ มีความเข้าใจและนำเอาเครื่องมือ คุณลักษณะ และระเบียบแบบแผนการสร้างสื่อที่เหมาะสมที่สุดมาใช้ เข้าใจและนำเอาการแสดงออกและการแปลความที่เหมาะสมที่สุดมาใช้ในสภาพแวดล้อมที่มีความแตกต่างและหลากหลายวัฒนธรรม

จากแนวคิดด้านทักษะสื่อของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า ทักษะด้านสื่อของครู หมายถึง ความสามารถและทักษะของครูในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจสื่อในประเด็นเชิงจริยธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงสื่อ การผลิตและพัฒนาสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ การนำเสนอและประยุกต์ใช้สื่อสมัยใหม่ ในกระบวนการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความแตกต่างและหลากหลายทางวัฒนธรรม

2.3 ทักษะด้านเทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีของผู้เรียนในปัจจุบันยังต้องการคำแนะนำจากครูและพ่อแม่ในการใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้และเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะด้านเทคโนโลยี ไว้ดังนี้

Partnership For 21st Century Skills (วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, น. 122-124) กล่าวว่า ทักษะด้านเทคโนโลยีเป็นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิจัย การจัดการ การประเมิน และการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เครื่องมือการสื่อสาร เครือข่ายและสื่อสังคมออนไลน์ในการเข้าถึง บริหารจัดการ ประเมินและสร้างความรู้ได้อย่างเหมาะสมและประสบผลสำเร็จ โดยใช้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประเด็นเชิงจริยธรรมหรือเชิงกฎหมายในการเข้าถึงและใช้เทคโนโลยี

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2557) สรุปว่า ทักษะด้านเทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนต้องใช้เทคโนโลยีให้เป็นไปเพื่อการเรียนรู้เนื้อหาในบริบทของการเรียนรู้วิชาแกน และทักษะวิธีการเรียนรู้

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2558, น. 82-83) ได้เสนอเกี่ยวกับทักษะด้านเทคโนโลยีไว้ว่า ในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางเทคโนโลยีมากมาย การแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานจึงต้องอาศัยความรู้ในหลายด้าน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดกระบวนการเรียนรู้จะช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครูควรมีทักษะดังต่อไปนี้

- 1) เลือกใช้เทคโนโลยีในการประยุกต์ใช้ในการจัดทำหลักสูตรและหน่วยการเรียนรู้
- 2) ใช้สื่อและเทคโนโลยีช่วย ในการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ จัดทำใบความรู้ เอกสารมอบหมายการทำงาน การส่งงานในรูปแบบกลุ่มเมล์ หรือรูปแบบอื่น
- 3) ใช้เทคโนโลยีในการประชุมเครือข่ายทางไกล ประชุมแลกเปลี่ยน เรียนรู้ แก้ปัญหา และพัฒนางานของคณะครู
- 4) ใช้เทคโนโลยี ในการจัดทำเครื่องมือการวัดและประเมินผล จัดทำคลังข้อสอบ จัดชุดข้อสอบ จัดการสอบ และจัดเก็บข้อมูลและประมวลผล แสดงผลตามระเบียบการวัดประเมินผล
- 5) ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการติดตามความก้าวหน้าและพฤติกรรมผู้เรียน
- 6) ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการนิเทศให้ความช่วยเหลือและกำกับติดตามโรงเรียน

จากแนวคิดด้านทักษะเทคโนโลยีดังกล่าว สรุปได้ว่า ทักษะด้านเทคโนโลยีของครู หมายถึง ความสามารถและทักษะของครูในการใช้เทคโนโลยีเพื่อจัดทำหลักสูตร ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ จัดทำเครื่องมือการวัดและประเมินผลเพื่อติดตามความก้าวหน้าและพฤติกรรมผู้เรียน และช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพ

จากแนวคิดด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูด้านทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี หมายถึงความสามารถของครูในการเข้าถึงและเลือกแหล่งสารสนเทศที่เชื่อถือได้ สร้างและถ่ายทอดสารสนเทศ ที่ถูกต้องเหมาะสมและสร้างสรรค์ สามารถประเมินสารสนเทศอย่างลึกซึ้งรอบด้านและอย่างรู้เท่าทัน วิเคราะห์และทำความเข้าใจสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตร และออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ จัดทำเครื่องมือการวัดและประเมินผลในการติดตามความก้าวหน้าและพฤติกรรมผู้เรียนเพื่อช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพ

3. ทักษะชีวิตและการทำงาน

ทักษะชีวิตและการทำงานเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนในศตวรรษที่ 21 เพราะทักษะดังกล่าวจะช่วยให้เราสามารถจัดการกับปัญหาและสามารถอยู่รอดในสังคมและวัฒนธรรมยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุข ทักษะชีวิตและการทำงานควรประกอบด้วย การยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ การสื่อสารและการร่วมมือ ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละด้าน ดังนี้

3.1 การยืดหยุ่นและการปรับตัว เป็นทักษะเพื่อการทำงานและการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทำให้การวางแผนการทำงานแบบตายตัวใช้ไม่ได้ผล มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีทักษะการยืดหยุ่นและปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและทำงานได้บรรลุเป้าหมาย (นันทวัน จันทร์กลีน, 2557) มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอทักษะการยืดหยุ่นและการปรับตัว ไว้ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2555, น. 48-58) กล่าวว่า ทักษะการยืดหยุ่นและการปรับตัว ประกอบด้วย การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวเข้ากับบทบาทที่แตกต่าง งานที่ได้รับมอบหมาย กำหนดการที่เปลี่ยนแปลงและบริบทที่เปลี่ยนไป ทำงานให้ได้ผลดีในสภาพของความไม่ชัดเจน ไม่แน่นอน และในสภาพที่ลำดับความสำคัญของงานเปลี่ยนไป มีความยืดหยุ่น นำเอาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมาใช้ประโยชน์อย่างได้ผล จัดการเชิงบวกต่อคำชม คำตำหนิ และความผิดพลาด สามารถนำเอาความเห็นและความเชื่อที่แตกต่างหลากหลายของทีมงานจากหลากหลายวัฒนธรรมมาทำความเข้าใจ ต่อรอง สร้างดุลยภาพและทำงานให้สำเร็จคล่อง

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills, 2011) ได้เสนอแนวคิดที่ทักษะการยืดหยุ่นและการปรับตัว หมายถึง การปรับตัวเข้ากับความแตกต่างของบทบาทและหน้าที่ที่หลากหลาย รวมถึงกำหนดการและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปได้ สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพของความไม่ชัดเจนและมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นำผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดการเชิงบวกกับคำชม คำวิจารณ์ และความผิดพลาด ทำความเข้าใจ

ต่อรอง และสร้างสมดุลของมุมมองและความเชื่อที่แตกต่างเพื่อทำให้งานสำเร็จได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม

จากแนวคิดด้านทักษะการยืดหยุ่นและการปรับตัวดังกล่าว สรุปได้ว่า ทักษะด้านการยืดหยุ่นและการปรับตัวของครู หมายถึง ความสามารถและทักษะของครูในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กร การปรับตัวเข้ากับบทบาท งานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพของความไม่ชัดเจนและมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีความยืดหยุ่นในการทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม

3.2 การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง การทำงานในศตวรรษที่ 21 ต้องการความร่วมมือสูงและในขณะเดียวกันก็ต้องการการพึ่งตนเองสูงด้วย เพราะในศตวรรษที่ 21 หัวหน้าจะมีเวลาสอนหรือแนะนำลูกน้องลดลงและงานต้องการความฉับไวเพิ่มขึ้น การทำงานจึงมีทั้งลักษณะพึ่งพาอาศัยกันและกันและเป็นอิสระต่อกัน (นันทวัน จันทร์กลิน, 2557) ดังนั้น การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง จึงเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญสำหรับการทำงานและดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ไว้ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2555, น. 48-58) ได้เสนอว่า ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ประกอบด้วย

- 1) การจัดการเป้าหมายและเวลา กำหนดเป้าหมายโดยมีเกณฑ์ความสำเร็จที่จับต้องได้และที่จับต้องไม่ได้ มีความสมดุลระหว่างเป้าหมายเชิงยุทธวิธี ซึ่งเป็นเป้าหมายระยะสั้นกับเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นเป้าหมายระยะยาว ใช้เวลาในการจัดการภาระงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) การทำงานให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง โดยกำหนดตัวงาน การติดตามผลงาน และกำหนดลำดับความสำคัญของงานด้วยตนเอง
- 3) การเป็นผู้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง นอกเหนือจากการเรียนรู้ทักษะในงานโดยตรงแล้วยังสามารถมองเห็นโอกาสการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อขยายความเชี่ยวชาญของตน ริเริ่มพัฒนาทักษะไปสู่ระดับมืออาชีพ ทบทวนและนำประสบการณ์ในอดีตมาใช้คิดหาทางพัฒนางานในอนาคตได้

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills, 2011) กล่าวว่า ทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง การกำหนดเป้าหมายโดยมีทั้งเกณฑ์ความสำเร็จที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ การสร้างสมดุลระหว่างกลยุทธ์ซึ่งเป็นเป้าหมายระยะสั้นและยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นเป้าหมายระยะยาว ใช้เวลาอย่างคุ้มค่าและจัดการภาระงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดงาน กำกับติดตาม จัดลำดับความสำคัญ และทำงานสำเร็จได้ด้วยตนเอง เรียนรู้ทักษะในงานของตน และมองหาโอกาสที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อขยายความเชี่ยวชาญของตน แสดงความริเริ่มที่จะพัฒนาทักษะไปสู่ระดับมืออาชีพ แสดงความมุ่งมั่นในการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องทำตลอดชีวิต ทบทวนและไตร่ตรองประสบการณ์ที่ผ่านมาเพื่อคิดหาทางพัฒนาในอนาคต

จากแนวคิดด้านทักษะการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเองของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า ทักษะด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเองของครู หมายถึง ความสามารถและทักษะของครูในการเรียนรู้ทักษะในการจัดการเรียนการสอนและการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อขยายความเชี่ยวชาญไปสู่ระดับมืออาชีพ และกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเองอย่างชัดเจน

3.3 ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม เป็นทักษะที่ทำให้สามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่กับสภาพแวดล้อมและผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้อย่างไม่รู้สึกเครียดหรือแปลกแยก และทำให้งานสำเร็จได้ เป็นเรื่องของการเรียนรู้และยกระดับความฉลาดด้านสังคม และความฉลาดด้านอารมณ์ (นันทวัน จันทร์กลิ่น, 2557) ซึ่งครูควรออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะนี้แก่ผู้เรียน ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม ไว้ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2555, น. 48-58) กล่าวว่าทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม ประกอบด้วย

1) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นจะเกิดผลดี ถ้ารู้ว่าเมื่อไรควรฟัง เมื่อไรควรพูด แสดงพฤติกรรมอย่างมืออาชีพและน่านับถือ

2) การทำงานในทีมที่แตกต่างหลากหลายอย่างได้ผลดีด้วยการเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม และทำงานร่วมกับคนที่มีพื้นฐานแตกต่างกันทางสังคมและวัฒนธรรม อย่างได้ผลดี ตอบสนองความเห็นและคุณค่าที่แตกต่างอย่างใจกว้าง ยกระดับความแตกต่างทาง สังคมและวัฒนธรรมไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่ วิธีทำงานแบบใหม่ หรือคุณภาพของผลงาน การมีผลงานและความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ การใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศเป็นตัวช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน มีการเก็บข้อมูลเพื่อความโปร่งใสตรวจสอบได้ รวมทั้งเพื่อการรับรู้ผลงานที่ทำได้และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

Deen, Balley and Parker (2002) เสนอว่า ทักษะทางสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม หมายถึง ความสามารถในการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ประกอบด้วย การปฏิบัติกับผู้อื่นที่ต่างกันอย่างเคารพ การทำงานหรือการทํากิจกรรมกับบุคคลอื่นที่มีความต่างกับตนเอง และการสร้างมิตรภาพกับบุคคลอื่นที่มีความต่างจากตนเอง

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills, 2011) ได้เสนอว่า ทักษะทางสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม ประกอบด้วย

- 1) การทำงานในทีมที่มีความหลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) การเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม และทำงานร่วมกับคนที่มีพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่ต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ตอบสนองต่อความคิดเห็นและค่านิยมที่ต่างกันอย่างใจกว้าง
- 4) ใช้พลังจากความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมในการสร้างแนวความคิดใหม่ และเพิ่มนวัตกรรมและคุณภาพของงาน

จากแนวคิดด้านทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรมของนักวิชาการดังกล่าวสรุปได้ว่า ทักษะด้านสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรมของครู หมายถึง ความสามารถและทักษะของครูในการเรียนรู้และสร้างสังคมการทำงานในสถานศึกษาให้เกิดการยอมรับและยินดี ในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความแตกต่างกับตัวเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประสานความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดในองค์กรโดยคำนึงถึงความแตกต่างด้านวัฒนธรรมและสังคม

3.4 การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต การศึกษาในศตวรรษที่ 21 สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งของครูผู้สอน เป็นการฝึกสร้างกระบวนการคิด กระบวนการทำงาน แสดงความสามารถพิเศษในการสร้างผลงานที่มีคุณภาพสูง เพื่อที่จะสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่นักวิชาการได้เสนอทักษะการเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต ไว้ดังนี้

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills, 2011) ได้เสนอทักษะการสร้างผลผลิตและความรู้รับผิดชอบ ว่าประกอบด้วย

- 1) การจัดการโครงการ ควรกำหนดเป้าหมายและทำให้สำเร็จ แม้ต้องเผชิญกับอุปสรรคและแรงกดดัน มีการจัดลำดับความสำคัญ วางแผน และจัดการงานเพื่อให้บรรลุผลที่ตั้งใจ
- 2) ความสามารถในการทำงานเชิงบวกและมีจริยธรรม
- 3) ความสามารถในการจัดการเวลาและโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) ความสามารถในการทำงานที่หลากหลาย
- 5) มีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน รวมทั้งมีความน่าเชื่อถือและตรงต่อเวลา
- 6) สามารถนำเสนอตัวเองอย่างมืออาชีพและมีมารยาท
- 7) ความสามารถในการทำงานร่วมกันและให้ความร่วมมือกับทีมงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 8) เคารพและชื่นชมความหลากหลายของทีม
- 9) มีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

วิจารณ์ พานิช (2555, น. 48-58) ได้เสนอว่า ทักษะการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต ประกอบด้วย

- 1) การจัดการโครงการ โดยกำหนดเป้าหมายและทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น แม้จะมีอุปสรรคและมีแรงบีบคั้น แยกเวลาหรือความสนใจ กำหนดลำดับความสำคัญ วางแผน และจัดการงาน
- 2) การผลิตผลงาน มีความสามารถในการทำงานอย่างมีจริยธรรม บริหารจัดการเวลาและโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานหลายอย่างได้ในเวลาเดียวกันและร่วมงานอย่างเอาใจจริงเอาใจ เชื่อถือได้ และตรงต่อเวลา นำเสนอตนเองอย่างมืออาชีพและมีมารยาท เคารพและเห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลายในทีมงาน

สุนันท์ สังข์อ่อง (2555, น. 38-40) ได้เสนอว่า ทักษะการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต ประกอบด้วย การทำงานอย่างจริงจังและซื่อสัตย์ มีการจัดการเวลาและโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นสม่ำเสมอ ตรงเวลา นำเสนอตนเองอย่างมีอาชีพ ทำงานร่วมกับคนอื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ยอมรับความแตกต่างของสมาชิกในกลุ่มและยอมรับผลที่เกิดขึ้น

จากแนวคิดด้านทักษะการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิตดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะด้านการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิตของครู หมายถึง ความสามารถและทักษะของครูในการสร้างผลผลิต การพัฒนาและการปรับปรุงงานเพื่อการพัฒนาผู้เรียน พัฒนาวิชาชีพ โดยมีการกำหนดเป้าหมายและทำให้บรรลุเป้าหมาย มีการวางแผน เรียงลำดับความสำคัญของงานและบริหารจัดการงานให้เกิดผลลัพธ์ที่มุ่งหวัง ทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างได้ผลดีและมีความรับผิดชอบต่อผลงานที่เกิดขึ้น

3.5 ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ในสภาพแวดล้อมการทำงานทั้งในปัจจุบันและอนาคตย่อมต้องเผชิญกับสถานการณ์ เพื่อนร่วมงานและรูปแบบการทำงานที่หลากหลาย ฉะนั้นครูจำเป็นต้องมีทักษะด้านนี้เป็นอย่างดีและต้องออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ศิษย์พัฒนาทักษะด้านนี้ให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบต่อการทำงานประสานสอดคล้องกันเป็นทีม ความร่วมมือกันเป็นทีมเพื่อไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

วิจารณ์ พานิช (2555, น. 48-58) เสนอว่าทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 1) การชี้แนะและเป็นผู้นำแกผู้อื่น ใช้ทักษะมนุษยสัมพันธ์และทักษะการแก้ปัญหาในการชักนำผู้อื่นไปสู่เป้าหมาย ทำให้ผู้อื่นเกิดพลังในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ ร่วมกันสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้ใช้ศักยภาพหรือความสามารถสูงสุดผ่านการทำตัวเป็นตัวอย่าง และไม่ถือผลประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้ง ทำตัวเป็นตัวอย่างในการใช้อำนาจอย่างมีจริยธรรมและคุณธรรม 2) มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่นส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ทักษะเหล่านี้จะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตในอนาคตของศิษย์ทั้งต่อผลสำเร็จของงานและต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สุนันท์ สังข์อ่อง (2555, น. 38-40) ได้เสนอว่า ทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ เป็นความสามารถส่วนบุคคลและทักษะในการแก้ปัญหาโดยการโน้มน้าวให้คนอื่นไปสู่เป้าหมายร่วมกัน นำความสามารถของแต่ละคนมาใช้ในการทำงานให้สำเร็จ สร้างแรงบันดาลใจให้คนอื่นโดยเป็นตัวอย่งของคนมีจริยธรรม

จากแนวคิดด้านทักษะภาวะผู้นำและความรับผิดชอบของนักวิชาการดังกล่าว สรุปได้ว่า ทักษะด้านภาวะผู้นำและความรับผิดชอบของครู หมายถึงความสามารถและทักษะของครูในด้านการแสดงความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อเพื่อนร่วมงานและต่อการทำงาน การเป็นผู้นำที่ดี ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ประเมินและปรับปรุงการปฏิบัติงานและสามารถพัฒนางานเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ

จากแนวคิดด้านทักษะชีวิตและการทำงานของนักวิชาการข้างต้น สรุปได้ว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูด้านทักษะชีวิตและการทำงาน หมายถึง ความสามารถของครูในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กร สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ความเปลี่ยนแปลง มีการยืดหยุ่นและการปรับตัวในการทำงานในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม พัฒนาทักษะการทำงานเพื่อขยายความเชี่ยวชาญของตนไปสู่ความเป็นมืออาชีพ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นผู้นำสามารถประสานความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดในการทำงาน สร้างผลผลิตในการพัฒนาและการปรับปรุงงานเพื่อการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาวิชาชีพ วางแผนงาน และบริหารจัดการให้เกิดผลลัพธ์ที่มุ่งหวัง รับผิดชอบต่อผลงานที่เกิดขึ้น มีการประเมินการปฏิบัติงานและปรับปรุงพัฒนางานได้อย่างเป็นระบบ

3. บริบทการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ก่อตั้งขึ้นตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2546 ตั้งอยู่เลขที่ 182/89 ในบริเวณศาลากลางจังหวัดนครนายก ถนนสุวรรณศร ตำบลท่าช้าง อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก มีเขตพื้นที่รับผิดชอบทั้ง 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครนายก อำเภอปากพลี อำเภอบ้านนา และอำเภอองครักษ์ มีสถานศึกษาในสังกัด 132 โรงเรียน มีนักเรียนทั้งสิ้น 20,808 คน บุคลากรครู 1,282 คน ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2562 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก, 2562) ดำเนินงานตามนโยบาย จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มโอกาสการเข้าถึง บริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงและครอบคลุมผู้เรียน และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะที่เหมาะสม พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

3.1 วิสัยทัศน์ (VISION)

ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย

3.2 พันธกิจ (MISSION)

1. ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนทุกประเภทมีคุณภาพตามมาตรฐานระดับสากล
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมความเป็นไทย
3. พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มุ่งสู่สัมฤทธิ์ผลของงานโดยเน้นการมีส่วนร่วม
4. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพในการปฏิบัติงาน

3.3 ค่านิยมองค์กร

“วางใจ รับผิดชอบ เป็นคำตอบในการทำงาน”

3.4 เป้าประสงค์หลัก (GOALS)

ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง มีศักยภาพในการคิด การสื่อสาร รับผิดชอบต่อสังคมและดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

3.5 กลยุทธ์ (STRATEGY)

1. พัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท
2. ขยายโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง ครอบคลุมผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มศักยภาพและมีคุณภาพ
3. พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. พัฒนาระบบการบริหารจัดการ

3.6 จุดเน้นการดำเนินงาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก กำหนดจุดเน้นการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ดังนี้

จุดเน้นที่ 1 ด้านผู้เรียน

- หลักสูตร
- ประการ
- ข้อ 1 นักเรียนทุกระดับชั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
  - ข้อ 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อ่านออกเขียนได้ใน 1 ปี
  - ข้อ 3 นักเรียนทุกระดับชั้นมีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตาม
  - ข้อ 4 นักเรียนทุกระดับชั้นยึดมั่นคุณธรรมและปฏิบัติตามค่านิยม 12
  - ข้อ 5 นักเรียนทุกระดับชั้นมีสุขภาพกายจิตดี และเรียนรู้อย่างมีความสุข

จุดเน้นที่ 2 ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

- ข้อ 1 ครูเป็นครูมืออาชีพ และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ
- ข้อ 2 ครูจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง (BBL) มีการใช้สื่อและเทคโนโลยี พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างหลากหลาย ท้นต่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
- ข้อ 3 ครูพัฒนากระบวนการจัดและประเมินผลที่มุ่งสัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาผู้เรียนสู่ระดับสากล

จุดเน้นที่ 3 ด้านการบริหารจัดการ

ข้อ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาบริหารจัดการศึกษาได้บรรลุมาตรฐาน

ข้อ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาบริหารจัดการ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน

ข้อ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาบริหารจัดการศึกษา โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ เน้นการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและใช้ผลในการพัฒนา

ข้อ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาบริหารจัดการให้มีความพร้อมด้านปัจจัยพื้นฐาน รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานและการเรียนรู้ของนักเรียน

จากจุดเน้นการดำเนินการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จะเห็นว่าในจุดเน้นที่ 2 ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายกให้ความสำคัญและมีการวางแผนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ครูเป็นครูมืออาชีพและยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริมให้ครูมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง (BBL) มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างหลากหลาย และพัฒนากระบวนการจัดและประเมินผลที่มุ่งสัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาผู้เรียนสู่ระดับสากล ดังนั้นจากจุดเน้นการพัฒนาดังกล่าวหากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาให้ครูเป็นครูมืออาชีพและยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ และหากครูมีทักษะครูในศตวรรษที่ 21 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง (BBL) มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างหลากหลาย จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในการเตรียมความพร้อมเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

โกศิษฐ์ เพลรินทร์ (2552, น. 244) ได้ดำเนินการศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้ พบว่ามีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยที่ตัวบ่งชี้ ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือโรงเรียนตั้งมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนไว้สูง ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำ

ทางวิชาการ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และการสอนมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกตัวบ่งชี้ โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารกำกับติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการให้แก่ครูได้ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาครูมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก - มากที่สุดโดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนรายงานผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน ส่วนตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดำเนินการให้นักเรียนทุกคนมีพื้นฐานวิชาคณิตศาสตร์ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการพัฒนาครูมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากทุกตัว โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารประสานงานกับสถาบันอุดมศึกษาเพื่อจัดโครงการพัฒนาครูแกนนำค่าเฉลี่ยความเหมาะสมในการเป็นตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด โดยตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารแสดงท่าทีที่ดีต่อนักเรียน ต่อครู และต่อผู้ปกครอง ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารติดต่อสื่อสารกับชุมชนอยู่เสมอเมื่อพิจารณาตามความสำคัญของตัวบ่งชี้ที่มีต่อด้านต่าง ๆ สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 อันดับ ในแต่ละด้านได้ดังนี้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) โรงเรียนสร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ (2) ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมกันดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ (3) โรงเรียนประเมินผลความก้าวหน้าตามวิสัยทัศน์เป้าหมายและพันธกิจการเรียนรู้ (4) โรงเรียนตั้งมาตรฐานการเรียนรู้ของนักเรียนไว้สูง และ(5) โรงเรียนกำหนดพฤติกรรมการสอนของครู ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน ประกอบด้วย (1) โรงเรียนบริหารหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการที่ร่วมกันกำหนด (2) โรงเรียนสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน (3) ผู้บริหารกำกับ ติดตามให้ครูสอนอิงเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับมาตรฐานและหลักสูตรแกนกลาง (4) ผู้บริหารกำกับ ติดตามให้มีการปฏิบัติการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ และ (5) โรงเรียนประเมินการเรียนรู้โดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐานที่ร่วมกันกำหนด ด้านการพัฒนาครู ประกอบด้วย (1) ผู้บริหารร่วมกับครู วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (2) ผู้บริหารสะท้อนผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ครูและผู้ปกครองทราบ (3) โรงเรียนเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียนทุกภาคเรียน (4) ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดำเนินการพัฒนาครูที่เรียนอ่อนให้มีทักษะการเรียนรู้มากขึ้น และ (5) ผู้บริหารร่วมกับครูปรับปรุงงานการสอนอยู่เสมอ ด้านการพัฒนาครู ประกอบด้วย (1) ผู้บริหารจัดทำแบบประเมินครูและทำการประเมินเป็นระยะ (2) ผู้บริหารร่วมกับครูกำหนดเป้าหมายทางวิชาชีพครู (3) ผู้บริหารร่วมกับครูจัดระบบนิเทศและประเมินการเรียนการสอน (4) ผู้บริหารประเมินผลการทำงานของครูเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติการสอน และ

(5) ผู้บริหารดำเนินการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) ผู้บริหารกระตุ้นให้ชุมชนสนับสนุนโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จทางวิชาการ (2) ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้แก่ครูและนักเรียน (3) ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนและครู (4) ผู้บริหารร่วมกับครูวิเคราะห์ความก้าวหน้าของนักเรียนและ (5) ผู้บริหารติดต่อสื่อสารกับชุมชนอยู่เสมอ

จิราวรรณ จันทร์แย้ม (2552, น. 99) ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสมุทรสงคราม ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก 2) ผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา พ.ศ. 2548 ของครูในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานจังหวัดสมุทรสงคราม ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ทั้งโดยภาพรวมและรายมาตรฐานอยู่ในระดับมาก 3) พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครูของครูสภา พ.ศ. 2548 ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดสมุทรสงครามมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบ

ไชยา กรมแสง (2553, น. 117 - 118) ทำการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมาคือ ด้านมุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และด้านการประเมินผลการสอนของครู 2) การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมาคือ ด้านครู ผู้บริหาร ด้านผู้เรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยมีดังนี้ 3.1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทางบวก 3.2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้เรียน ด้านครู และด้านผู้บริหาร 3.3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านมุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านการประเมินผลการสอนของครู และด้านการวางแผน

เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิเชียร ทองคลี (2554) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและวุฒิการศึกษา เพื่อเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและวุฒิการศึกษา และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 จำนวน 327 คน วิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแล้ว ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ สถิติทดสอบที และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนและการกำหนดพันธกิจ ด้านการจัดการเรียนรู้ตามทัศนะของครูพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การประเมินผลการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนตามทัศนะของครู เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนพบว่า มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับค่อนข้างสูงอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ .01 เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุดได้แก่ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนกับการจัดกระบวนการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับค่อนข้างสูง และด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด ได้แก่ การกำกับความก้าวหน้าของนักเรียนกับการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับปานกลาง

จินตนา ศรีสารคาม (2554, น. 762) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานวิชาการตามขอบข่ายงานวิชาการ 8 งาน คือ (1) การวางแผนงานวิชาการ (2) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอน (4) การวัดประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน (5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (7) การนิเทศการเรียนการสอน (8) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในงานวิชาการ และส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ตลอดทั้งความพึงพอใจของนักเรียนต่อปรากฏการณ์ทางวิชาการของสถานศึกษา โดยกระบวนการวิจัยและพัฒนา 5 ขั้นตอน คือ 1) การตรวจสอบกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรม 2) การปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากขั้นตอนที่ 1 และจัดทำเอกสารประกอบโครงการ 3) การตรวจสอบและการปรับปรุงโปรแกรม 4) การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในขั้นตอนการทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนาม และ 5) การทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนามจริง ผลการดำเนินงาน ได้โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประกอบด้วย 3 โครงการ คือ (1) โครงการสร้างปณิธานรวมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ มีเอกสารประกอบโครงการ 15 ชุด (2) โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัย มีเอกสารประกอบโครงการ 1 ชุด (3) โครงการสร้างเครือข่ายพัฒนาวิชาการ มีเอกสารประกอบโครงการ 1 ชุด เมื่อผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาในขั้นตอนที่ 1-4 และนำไปทดลองใช้ในภาคสนามจริงในขั้นตอนที่ 5 กับโรงเรียนพหุภิกษุ 2 อำเภอปานปาง จังหวัดขอนแก่น แล้ว พบว่า 1) ผลการประเมินก่อนและหลังการทดลองโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการกับผุ้รวมโปรแกรมทุกประเภทเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ = .01 2) การเปลี่ยนแปลงทางวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.49$) 3) ปฏิภิกษุของกลุ่ตัวอย่างต่อโครงการ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.40$) 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 92.85) แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่วิจัยและพัฒนาขึ้นมีคุณภาพตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

นงลักษณ์ คำหว่าง (2559) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า แนวทางการพัฒนาทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี ควรอบรมเชิงปฏิบัติการหรือสัมมนา โดยใช้วิธีการพัฒนาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานในการจัดการการเรียนรู้แบบการลงมือปฏิบัติ และสร้างผลงานผ่านระบบเครือข่าย เมื่อพิจารณาเป็นรายทักษะพบว่า 1) ประเด็นทักษะการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรม มีแนวทางดังนี้ (1) ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ควรสนับสนุนการสร้างสรรคและเผยแพร่นวัตกรรมการสอน (2) ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา ควรเน้นทักษะการคิดเพื่อสร้างรูปแบบ อบรม/สร้างเครื่องมือเน้นทักษะกระบวนการคิด 2) ประเด็นทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี มีแนวทางดังนี้ (1) ด้านเทคโนโลยี ควรสัมมนา/อบรม/จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเชื่อมต่อบระบบเครือข่าย (2) ด้านสื่อ ควรจัดสรรงบประมาณ กำหนดแนวทางการพัฒนา ฝึกฝนทักษะในการผลิตสื่อ 3) ประเด็นทักษะชีวิตและอาชีพ มีแนวทาง ดังนี้ (1) ด้านการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิต ควรตระหนักในบทบาทครู ฝึกฝนการพัฒนาตนเอง (2) ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ควรสร้างเสริมประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ เพื่อพัฒนาทักษะและเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Kajai (1987) ได้ศึกษาคุณลักษณะของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จจากปัจจัยพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่ บรรยากาศโรงเรียน ภาพพจน์ของโรงเรียน ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ความสามารถในการคิดคำนวณและความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนสูงกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ

Buzz (1991, p. 3167 – A) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของโรงเรียนกับการเลือกมิติความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาภาครัฐคอนเนตทิคัส ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพของโรงเรียน และเป็นตัวทำนายความมีประสิทธิภาพของโรงเรียนด้วย

Supovitz and Poglinco (2001, pp. 1-20) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในการปฏิรูปที่อาศัยเกณฑ์มาตรฐานเป็นหลัก ได้สรุปพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และใช้เครื่องมือที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) การตั้งความคาดหวังไว้สูง (High Expectations) เกี่ยวกับผลการปฏิบัติของนักเรียนว่านักเรียนควรรู้อะไรและควรสามารถทำอะไรได้บ้างในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อทางการศึกษาเป็นการตั้งมาตรฐานใหม่สำหรับนักเรียนและครู 2) การเน้นการริเริ่มการอ่านออกเขียนได้ (An Initial Focus on Literacy) โดยมีสาระเกี่ยวกับ เสียง ภาษาพูด หนังสือที่ใช้ร่วมกัน การอ่านหนังสือนอกเวลา การเขียนประจำวัน และการเขียนนอกเวลา 3) มีหลักสูตรแกนกลาง (A Common Core Curriculum) ที่สอดคล้องกับมาตรฐานชีวิตและการปฏิบัติต่างๆ ในโรงเรียนขึ้นอยู่กับหลักสูตรแกนกลาง 4) การประเมินโดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐาน (Standards-Based Assessment) รวมทั้งการสอนอิงเกณฑ์ประเมินใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรฐาน หลักสูตรแกนกลาง และเป็นการประเมินที่มีการสะท้อนกลับต่อครูและนักเรียนที่ละเอียด ทำให้ทราบถึงระดับทักษะของนักเรียนเมื่อเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน 5) จัดโครงสร้างภาวะผู้นำโรงเรียน (A Distributed School Leadership Structure) โดยที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำทำให้เกิดสิ่งเหล่านี้ ประสานการใช้ประโยชน์จากโครงสร้าง วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้น และกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงาน ใช้โครงการเครือข่ายความปลอดภัยเพื่อจัดเวลาให้นักเรียนได้รับการสอนเพิ่มเติม สร้างความมั่นใจว่ามีความพร้อมที่จำเป็น จัดเวลาและกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียนให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของโรงเรียน 6) เครือข่ายความปลอดภัย (Safety Nets) จัดให้มีไว้ในโรงเรียนเป็นรายวันเป็นปีเครือข่ายความปลอดภัยช่วยส่งเสริมและให้โอกาสนักเรียนได้บรรลุถึงเกณฑ์มาตรฐานต่างๆ ได้ 7) ความมุ่งมั่น (Commitment) ต่อความเป็นมืออาชีพของครู ที่จะช่วยให้ครูปฏิบัติหน้าที่เต็มความสามารถ โดยให้มีการพัฒนาและสนับสนุนวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐาน และโดยเนื้อหาและการศึกษาก็เชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด

จากการศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิภาพของสถานศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาตัวแปรภาวะผู้นำ

ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของ สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553), Hallinger and Murphy (1985), Ubben and Hughes (1987), Davis and Thomas (1989), Heck, Lerson and Marculides (1990), Krug (1992), Wildy and Dimmock (1993), McEwan (1998), Seyfarth (1999) และ Hoy and Hoy (2006) ได้ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ด้านการนิเทศการสอน ด้านการกำกับติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และตัวแปรทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ผู้วิจัยศึกษาตามแนวคิดของ ภาคิเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (2007), สมาคมเทคโนโลยีการศึกษานานาชาติ (ISTE) (2007), NCREL and Metiri Group (2003), สภาผู้นำแห่งชาติเพื่อการศึกษาเสรีและสัญญาของอเมริกา (LEAP) (2005), วิจารย์ พานิช, (2555) และองค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (2005) ได้ตัวแปรทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู จำนวน 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้ด้วยการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน เพื่อใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอไว้ในบทที่ 1 ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2562 จาก 132 โรงเรียน จำนวน 1,130 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2562 นำมากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบตาราง Krejcie & Morgan (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552, น. 48-49) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 293 คน จากนั้นใช้วิธีคำนวณสัดส่วนตามที่ตั้งของสถานศึกษา และใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลาก ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

อำเภอ	โรงเรียน (โรง)	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
		ครู (คน)	ครู (คน)
เมืองนครนายก	49	407	106
ปากพลี	12	79	20
บ้านนา	35	296	77
องครักษ์	36	348	90
รวม	132	1130	293

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และ ประสบการณ์ในการสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ด้านการนิเทศการสอน ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 37 ข้อ ดังนี้

1. ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน จำนวน 7 ข้อ
2. ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน จำนวน 9 ข้อ
3. ด้านการนิเทศการสอน จำนวน 8 ข้อ
4. ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน จำนวน 5 ข้อ
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ จำนวน 8 ข้อ

โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนแบบสอบถามเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (Likert, 1961 อ้างถึงใน กาญจนาวรรณสุนทร, 2557)

ที่สุด	5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
	4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
	3 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ
ปานกลาง	2 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
	1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับ
น้อยที่สุด	

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามความคิดเห็นระดับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 22 ข้อ ดังนี้

1. ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 7 ข้อ
2. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี จำนวน 6 ข้อ
3. ทักษะชีวิตและการทำงาน จำนวน 9 ข้อ

โดยกำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนแบบสอบถามเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (Likert, 1961 อ้างถึงใน กาญจนา วัธนสุนทร, 2557) ดังนี้

- 5 หมายถึง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2 การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ แบบสอบถามดังกล่าว ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนา โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู เช่น เอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ และผลงานวิจัยต่าง ๆ

2.2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวทางการกำหนดนิยามศัพท์ และสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยสำหรับเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นผู้ให้คำปรึกษา

2.2.3 จัดทำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระเพื่อพิจารณาความถูกต้องและครอบคลุมของเนื้อหา แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ

2.2.4 จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการหาค่า IOC (Index of Item – Objective Congruence) สร้างแบบสอบถามตามโครงสร้างเนื้อหาที่ได้วางไว้ ก่อนจะนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงจำนวน 3 ท่าน โดยใช้วิธีการตรวจสอบความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และข้อคำถาม (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้ออยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 (ภาคผนวก ง)

2.2.5 นำปรับปรุงแบบสอบถามที่ได้จากการเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

2.2.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก จำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1990, pp. 202 - 204) โดยได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .89 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู เท่ากับ .84 (ภาคผนวก จ)

2.2.7 นำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระก่อนจะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง

2.2.8 ทำการจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามให้แก่ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ทางไปรษณีย์ พร้อมสอดซองเปล่าติดดวงตราไปรษณียากรเพื่อความสะดวกในการส่งคืน พร้อมทั้งกำหนดส่งแบบสอบถามคืนภายใน 1 เดือน

3.2 เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนและสามารถเก็บแบบสอบถามได้จำนวน 244 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.28

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการติดตามแบบสอบถามด้วยวาจาและทางโทรศัพท์ในครั้งที่ 2 ได้ แบบสอบถามกลับคืนมา รวมเป็นจำนวน 293 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์และครบถ้วนของแบบสอบถาม จากนั้นนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามขั้นตอนวิธีการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

4.1 การจัดกระทำข้อมูล

ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วคัดเลือกไว้เฉพาะแบบสอบถามที่ตอบครบถ้วนทุกรายการ จากนั้นนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ในการสอน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบความเรียง

4.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบความเรียง

4.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบความเรียง

4.2.4 การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (Mean) ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู กำหนดเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, น. 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ / ครูมีทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ / ครูมีทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ / ครูมีทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ / ครูมีทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ / ครูมีทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 การทดสอบสมมติฐาน

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และแปลความหมายของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2552) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.80-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.60-0.79 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.40-0.59 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.20-0.39 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันน้อย

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00-0.19 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เพศ และประสบการณ์ในการสอน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการสอน

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	73	24.91
- หญิง	220	75.09
รวม	293	100.00
ประสบการณ์ในการสอน		
- ต่ำกว่า 5 ปี	44	15.02
- 5-15 ปี	128	43.69

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- 16-25 ปี	95	32.42
- มากกว่า 25 ปี	26	8.87
รวม	293	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 75.09 และมีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 5-15 ปี มากที่สุด จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 43.69

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ปรากฏดังตารางที่ 4.2 - 4.7

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวม (n = 293)

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		แปลผล
		M	SD	
1	ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน	4.51	0.23	มากที่สุด
2	ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน	4.50	0.25	มาก
3	ด้านการนิเทศการสอน	4.51	0.30	มากที่สุด
4	ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน	4.68	0.20	มากที่สุด
5	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.54	0.28	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.55	0.21	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55, SD = 0.21$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน ($M = 4.68, SD = 0.20$) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ($M = 4.54, SD = 0.28$) ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ($M = 4.51, SD = 0.23$) ด้านการนิเทศการสอน ($M = 4.51, SD = 0.30$) ตามลำดับ ส่วนด้านการบริหารหลักสูตรและการสอนอยู่ในระดับมาก ($M = 4.50, SD = 0.25$)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ($n = 293$)

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		M	SD	แปลผล
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายด้านการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน	4.60	0.49	มากที่สุด
2	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายที่ระบุตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรมที่ชัดเจน	4.51	0.50	มากที่สุด
3	ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	4.41	0.49	มาก
4	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย	4.60	0.49	มากที่สุด
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดความรับผิดชอบในหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา	4.54	0.50	มากที่สุด
6	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อให้บุคลากรเข้าใจในเป้าหมายของสถานศึกษาร่วมกัน	4.47	0.56	มาก
7	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายขององค์กร	4.46	0.56	มาก
รวมเฉลี่ย		4.51	0.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.51, SD = 0.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มี 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายด้านการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน ($M = 4.60, SD = 0.49$) และผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย ($M = 4.60, SD = 0.49$) นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นในกลุ่มคือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ($M = 4.41, SD = 0.49$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ($n = 293$)

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		<i>M</i>	<i>SD</i>	แปลผล
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านหลักสูตรเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมบุคลากรในการจัดทำหลักสูตร	4.38	0.49	มาก
2	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร	4.54	0.50	มากที่สุด
3	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา	4.60	0.49	มากที่สุด
4	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตรและการสอน	4.50	0.50	มาก
5	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4.53	0.50	มากที่สุด
6	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการประเมินผลหลักสูตร	4.46	0.56	มาก
7	ผู้บริหารสถานศึกษาเอื้ออำนวยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้เต็มเวลา	4.37	0.50	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		M	SD	แปลผล
8	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ครูได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ	4.52	0.52	มากที่สุด
9	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับดูแลให้ครูได้จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	4.57	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.50	0.25	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($M = 4.50, SD = 0.25$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดมี 5 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ($M = 4.60, SD = 0.49$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดมี 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเอื้ออำนวยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้เต็มเวลา ($M = 4.37, SD = 0.50$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการนิเทศการสอน ($n = 293$)

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		M	SD	แปลผล
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานด้านการนิเทศการสอนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน	4.38	0.49	มาก
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพ	4.54	0.50	มากที่สุด
3	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำปฏิทินการนิเทศการสอนในทุกภาคการศึกษา	4.43	0.50	มาก
4	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	4.54	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		M	SD	แปลผล
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการนิเทศในสถานศึกษา	4.57	0.50	มากที่สุด
6	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง	4.51	0.50	มากที่สุด
7	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผลสำเร็จของการนิเทศการสอน	4.54	0.50	มากที่สุด
8	ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการนิเทศการสอนให้ดียิ่งขึ้น	4.54	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.51	0.30	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการนิเทศการสอน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.51, SD = 0.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มี 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการนิเทศในสถานศึกษา ($M = 4.57, SD = 0.50$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มี 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานด้านการนิเทศการสอนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน ($M = 4.38, SD = 0.49$)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน ($n = 293$)

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		<i>M</i>	<i>SD</i>	แปลผล
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการกำกับ ติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่	4.54	0.50	มากที่สุด
2	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมินผู้เรียนด้วยรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย	4.86	0.38	มากที่สุด
3	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้มีการติดตามประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ	4.83	0.40	มากที่สุด
4	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูรายงานผลความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบ	4.61	0.49	มากที่สุด
5	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินที่ได้ไปใช้วางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และช่วยเหลือผู้เรียนได้ตรงตามสภาพและความต้องการของผู้เรียน	4.54	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.68	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.68, SD = 0.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมินผู้เรียนด้วยรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย ($M = 4.86, SD = 0.38$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการกำกับ ติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ($M = 4.54, SD = 0.50$) และผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินที่ได้ไปใช้วางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และช่วยเหลือผู้เรียนได้ตรงตามสภาพและความต้องการของผู้เรียน ($M = 4.54, SD = 0.50$)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (n = 293)

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		M	SD	แปลผล
1	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ	4.45	0.50	มาก
2	ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ	4.61	0.49	มากที่สุด
3	ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาครูในการปฏิบัติงานเพื่อให้ครูได้พัฒนาตนและพัฒนาวิชาชีพครู	4.56	0.51	มากที่สุด
4	ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ครูปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่	4.43	0.50	มาก
5	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ เช่น การให้คำชมเชย การให้รางวัล การมอบใบประกาศเกียรติคุณ การให้การยอมรับ เป็นต้น	4.56	0.50	มากที่สุด
6	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	4.62	0.49	มากที่สุด
7	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน	4.54	0.50	มากที่สุด
8	ผู้บริหารสถานศึกษาเคารพและยอมรับในความแตกต่างของผู้อื่น และส่งเสริมให้มีการทำงานแบบกัลยาณมิตรร่วมวิชาชีพ	4.57	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.54	0.28	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.54, SD = 0.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดมี 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ($M = 4.62, SD = 0.49$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดมี 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า

อีกข้อคือ ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ครูปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ($M = 4.43, SD = 0.50$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ผลการวิเคราะห์ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษานครนายก ปรากฏดังตารางที่ 4.8 – 4.11

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวม ($n = 293$)

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		<i>M</i>	<i>SD</i>	แปลผล
1	ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์	4.55	0.29	มากที่สุด
2	ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี	4.80	0.16	มากที่สุด
3	ทักษะชีวิตและการทำงาน	4.51	0.26	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	4.62	0.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M=4.62, SD = 0.19$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ($M= 4.80, SD = 0.16$) ทักษะการเรียนรู้ด้วยการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์ ($M = 4.55, SD = 0.29$) และทักษะชีวิตและการทำงาน ($M= 4.51, SD = 0.26$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านทักษะการเรียนรู้ด้วยการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์ (n = 293)

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		M	SD	แปลผล
1	ครูสามารถศึกษาเรียนรู้โดยใช้การคิดอย่างมีเหตุผลและการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ	4.47	0.50	มาก
2	ครูสามารถศึกษาหาข้อมูลหลักฐานจากข้อเท็จจริงได้	4.56	0.50	มากที่สุด
3	ครูสามารถวิเคราะห์และประเมินเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจในการวางแผน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้	4.59	0.49	มากที่สุด
4	ครูสามารถแสวงหาความรู้เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ หรือนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.54	0.50	มากที่สุด
5	ครูสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์	4.57	0.50	มากที่สุด
6	ครูสามารถสื่อสารแนวคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนให้ผู้อื่นทราบได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.57	0.50	มากที่สุด
7	ครูสามารถสะท้อนผลเชิงวิพากษ์ต่อนวัตกรรมและการจัดการเรียนรู้ของตนเองและผู้อื่นได้	4.52	0.52	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.55	0.29	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านทักษะการเรียนรู้ด้วยการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55, SD = 0.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มี 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นคือ ครูสามารถวิเคราะห์และประเมินเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจในการวางแผน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้ ($M = 4.59, SD = 0.49$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ครูสามารถศึกษาเรียนรู้โดยใช้การคิดอย่างมีเหตุผลและการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ($M = 4.47, SD = 0.50$)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี
($n = 293$)

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		<i>M</i>	<i>SD</i>	แปลผล
1	ครูสามารถเข้าถึงและเลือกแหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือได้	4.56	0.50	มากที่สุด
2	ครูสามารถสร้างและถ่ายทอดสารสนเทศที่ถูกต้องเหมาะสมและสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนได้	4.89	0.37	มากที่สุด
3	ครูสามารถประเมินสารสนเทศได้อย่างลึกซึ้งรอบด้านและรู้เท่าทัน	4.87	0.36	มากที่สุด
4	ครูสามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจสื่อและและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรได้	4.83	0.43	มากที่สุด
5	ครูสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ได้	4.85	0.41	มากที่สุด
6	ครูสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีในการประเมินผลเพื่อติดตามความก้าวหน้าและพฤติกรรมผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.82	0.42	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.80	0.16	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.80, SD = 0.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นคือ ครูสามารถสร้างและถ่ายทอดสารสนเทศที่ถูกต้อง เหมาะสมและสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนได้ ($M = 4.89, SD = 0.37$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นคือ ครูสามารถเข้าถึงและเลือกแหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือได้ ($M = 4.56, SD = 0.50$)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน (n = 293)

ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น		
		M	S.D.	แปลผล
1	ครูสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กรได้อย่างเหมาะสม	4.51	0.50	มากที่สุด
2	ครูสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ความเปลี่ยนแปลง	4.41	0.49	มาก
3	ครูสามารถยืดหยุ่นและการปรับตัวในการทำงานในสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้	4.60	0.49	มากที่สุด
4	ครูสามารถพัฒนาทักษะการทำงานของตนเองเพื่อขยายความเชี่ยวชาญไปสู่ความเป็นมืออาชีพได้	4.54	0.50	มากที่สุด
5	ครูยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.38	0.49	มาก
6	ครูมีความเป็นผู้นำ สามารถประสานความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.54	0.50	มากที่สุด
7	ครูสามารถสร้างผลผลิตในการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาวิชาชีพได้ เช่น การจัดทำโครงการ / กิจกรรมการสร้างนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น	4.60	0.49	มากที่สุด
8	ครูสามารถวางแผนงาน บริหารจัดการ และมีความรับผิดชอบต่อผลงานที่เกิดขึ้น	4.50	0.50	มาก
9	ครูมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานได้อย่างเป็นระบบ	4.54	0.50	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.51	0.26	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.51, SD = 0.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มี 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นคือ ครูสามารถยืดหยุ่นและการปรับตัวในการทำงานในสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ ($M = 4.60, SD = 0.49$) และครูสามารถสร้างผลผลิตในการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาวิชาชีพได้ เช่น การจัดทำโครงการ / กิจกรรมการสร้างนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น ($M = 4.60, SD = 0.49$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มี 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นคือ ครูยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($M = 4.38, SD = 0.49$)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ปรากฏดังตารางที่ 4.12 โดยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- X = ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
- X_1 = ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน
- X_2 = ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน
- X_3 = ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการนิเทศการสอน
- X_4 = ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน
- X_5 = ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ
- Y = ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู
- Y_1 = ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ด้านทักษะการเรียนรู้ด้วยการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์
- Y_2 = ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ด้านทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี
- Y_3 = ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน

ตารางที่ 4.12 ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะ
ในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

	ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู			
	(Y ₁)	(Y ₂)	(Y ₃)	(Y)
ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ทักษะการ เรียนรู้ด้วย การคิด เชิงวิพากษ์ และคิดเชิง สร้างสรรค์	ทักษะด้าน สารสนเทศ สื่อ และ เทคโนโลยี	ทักษะชีวิต และการ ทำงาน	ทักษะใน ศตวรรษที่ 21 ของครู
ด้านการกำหนดภารกิจของ โรงเรียน (X ₁)	.546**	.218**	.818**	.702**
ด้านการบริหารหลักสูตรและการ สอน (X ₂)	.695**	.097	.820**	.744**
ด้านการนิเทศการสอน (X ₃)	.859**	.215**	.766**	.837**
ด้านการกำกับ ติดตามและ ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน (X ₄)	.668**	.233**	.709**	.719**
ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทาง วิชาการ (X ₅)	.760**	.275**	.873**	.851**
ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา (X)	.839**	.244**	.938**	.910**

** P ≤ .01

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครนายก มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .910 อย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (X) มีค่าความสัมพันธ์ในระดับสูงมากกับ
ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ด้านทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์ (Y₁) และด้านทักษะชีวิต

และการทำงาน (Y_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .839 และ .938 ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าความสัมพันธ์ในระดับน้อยกว่ากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (Y_2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .244 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู (Y) มีค่าความสัมพันธ์ในระดับสูงมากกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศการสอน (X_3) และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (X_5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .837 และ .851 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูงกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X_1) ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน (X_2) และด้านการกำกับติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .702, .744 และ .719 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

1.1.2 เพื่อศึกษาระดับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

1.1.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

1.2 สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2562 จาก 132 โรงเรียน จำนวน 1,130 คน

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ปีการศึกษา 2562 นำมากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบตาราง Krejcie and Morgan (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2552, น. 48-49) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 293 คน จากนั้นใช้วิธีคำนวณสัดส่วนตามที่ตั้งของสถานศึกษา และใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับสลาก

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมาตรฐานค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 1 ฉบับ สอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู โดยแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อทุกข้ออยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ 0.89 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู เท่ากับ 0.84

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามคืนครั้งที่ 1 จำนวน 244 ฉบับ จากนั้นทำการติดตามทวงถามได้แบบสอบถามกลับคืนมาในครั้งที่ 2 รวมทั้งสิ้น 293 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ในการสอน โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ส่วนข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู วิเคราะห์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) แล้วแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

1.4 ผลการวิจัย

1.4.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน ด้านการนิเทศการสอน และด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียดรายข้อของแต่ละด้านจะพบว่า

1) **ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน** โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายด้านการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน และผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย นอกนั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในกลุ่มคือ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2) *ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน* โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเอื้ออำนวยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้เต็มเวลา

3) *ด้านกาารนิเทศการสอน* โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการดำเนินการนิเทศในสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานด้านกาารนิเทศการสอนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน

4) *ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน* โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมินผู้เรียนด้วยรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับการกำกับ ติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียน ว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ และผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินที่ได้ไปใช้วางแผน พัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และช่วยเหลือผู้เรียนได้ตรงตามสภาพและความต้องการของผู้เรียน

5) *ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ* โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ซึ่งอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ครูปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่

1.4.2 ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ทักษะการเรียนรู้ด้วยการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์ และทักษะชีวิตและการทำงาน ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียดรายข้อของแต่ละด้านจะพบว่า

1) *ด้านทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์* โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่นคือ ครูสามารถวิเคราะห์และประเมินเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจในการวางแผน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากคือ ครูสามารถศึกษาเรียนรู้โดยใช้การคิดอย่างมีเหตุผลและการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ

2) *ด้านทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี* โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย

สูงกว่าข้ออื่นคือ ครูสามารถสร้างและถ่ายทอดสารสนเทศที่ถูกต้อง เหมาะสมและสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่นคือ ครูสามารถเข้าถึงและเลือกแหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือได้

3) *ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน* โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น คือ ครูสามารถยืดหยุ่นและการปรับตัวในการทำงานในสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ และสามารถสร้างผลผลิตในการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาวิชาชีพได้ เช่น การจัดทำโครงการ / กิจกรรมการสร้างนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ครูยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบว่า ค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .910 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (X) มีค่าความสัมพันธ์ในระดับสูงมากกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ด้านทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์ (Y_1) และด้านทักษะชีวิตและการทำงาน (Y_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .839 และ .938 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าความสัมพันธ์ในระดับน้อยกว่ากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Y_2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .244 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู (Y) มีค่าความสัมพันธ์ในระดับสูงมากกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศการสอน (X_3) และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (X_5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .837 และ .851 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูงกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน (X_1) ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน (X_2) และด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .702, .744 และ .719 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

2.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก มีกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยมีจุดเน้นให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภท เป็นครูมืออาชีพ และยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ บริหารจัดการศึกษาได้บรรลุมาตรฐาน โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ เน้นการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน เน้นการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและใช้ผลในการพัฒนา และจัดให้มีความพร้อมด้านปัจจัยพื้นฐาน รวมทั้ง การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน และการเรียนรู้ของนักเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก, 2562) ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้ภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยฉบับนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไกศิษฐ์ เพลรินทร์ (2552) วิเชียร ทองคลี (2554) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มุ่งพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนากระบวนการจัดและประเมินผลที่มุ่งสัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาผู้เรียนสู่ระดับสากล โดยจัดให้มีการประชุมอบรมผ่านโครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มและศึกษานิเทศก์ สังกัด สพป.นครนายก และจัดให้มีการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไกศิษฐ์ เพลรินทร์ (2552) ที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการพัฒนานักเรียน ประกอบด้วย (1) ผู้บริหารร่วมกับครู วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาและกำกับติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (2) ผู้บริหารสะท้อนผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ครูและผู้ปกครองทราบ (3) โรงเรียนเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียนทุกภาคเรียน (4) ผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดำเนินการพัฒนานักเรียนที่เรียนอ่อนให้มีทักษะการเรียนรู้มากขึ้น และ (5) ผู้บริหารร่วมกับครูปรับปรุงงานการสอนอยู่เสมอ เป็นตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเหมาะสมในระดับมาก นอกจากนี้ผลจากการวิจัยฉบับนี้ยังพบอีกว่า ค่าเฉลี่ยของภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมินผู้เรียนด้วยรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการกำกับ ติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยกำหนดให้มีการติดตาม

ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ ส่งเสริมให้ครูรายงานผลความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบ และนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้วางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และช่วยเหลือผู้เรียนได้ตรงตามสภาพและความต้องการของผู้เรียน ส่งผลให้ครูและบุคลากรของสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการกำกับ ติดตาม และประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนดังกล่าวสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและทำให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

ในขณะที่เดียวกันยังพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ในกลุ่ม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาด้านหลักสูตรไม่มากเท่าที่ควร จึงส่งผลให้การดำเนินการด้านการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา การเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตรและการสอน การส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร รวมทั้งการส่งเสริมให้มีการประเมินผลหลักสูตร และการกำกับดูแลให้ครูได้จัดการเรียนการสอนยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ และมีข้อมูลที่เป็นที่น่าสังเกตจากผลการวิจัยฉบับนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเอื้ออำนวยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้เต็มเวลายังเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าข้ออื่น ๆ ในด้านนี้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาระงานต่าง ๆ ในสถานศึกษามีค่อนข้างมาก ผู้บริหารต้องแบ่งหน้าที่ให้แก่ครูอย่างทั่วถึงจึงทำให้ครูหนึ่งคนต้องรับผิดชอบทั้งงานการสอนและงานที่เป็นภาระงานนอกเหนือจากงานสอนจำนวนมาก ครูจึงต้องแบ่งเวลาเพื่อมาปฏิบัติงานดังกล่าวให้เสร็จทันตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งอาจส่งผลให้ครูไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแก่ผู้เรียนได้อย่างเต็มที่

2.2 จากผลการวิจัย พบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก มีกลยุทธ์ในการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง (BBL) มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างหลากหลายทันต่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลที่มุ่งสัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาผู้เรียนสู่ระดับสากล โดยมีโครงการพัฒนาการนิเทศการศึกษาด้วยกระบวนการ PLC โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก และโครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดถือภารกิจและพื้นที่ปฏิบัติงานเป็นฐาน ด้วยระบบ TEPE Online (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก, 2562) ซึ่งเป็นโครงการ ที่มุ่งพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยการปรับเปลี่ยนบทบาทครูจากผู้สอนเป็นโค้ชหรือผู้อำนวยการการเรียนรู้ เป็นครูยุคใหม่ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพตรงตามความต้องการ มีความเป็นมืออาชีพและมีทักษะวิชาชีพขั้นสูง ผลจากการเข้ารับการอบรมในโครงการดังกล่าวทำให้ครูได้รับการพัฒนาให้มีทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้ทั้ง

การจัดการเรียนรู้ภายในห้องเรียนและการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารย์ พานิช (2555, น. 15) และ ยนต์ ชุ่มจิต (2550, น. 145) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) โดยครูต้องออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก (Facilitate) ในการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำ ดังนั้นครูจึงต้องมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีความรู้ที่ทันสมัย กว้างขวาง รู้เท่าทันโลก ก้าวทันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรอบด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงลักษณ์ คำหวาง (2559) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ควรประกอบด้วย ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี ทักษะการจัดการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเพิ่มพูนความรู้ให้กับครูในศตวรรษที่ 21 ให้อยู่ในระดับดี

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในกลุ่ม คือ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูได้รับการพัฒนาให้มีความเป็นมืออาชีพในด้านการจัดการเรียนรู้ตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครนายก ประกอบกับครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนอยู่ระหว่าง 5-15 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่สามารถบ่มเพาะความเป็นครูมืออาชีพในด้านการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และจากประสบการณ์การสอนระหว่างนี้ ครูส่วนใหญ่ยังเป็นครูในวัยหนุ่มสาวที่มีอายุไม่มาก จึงมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีได้ดี ส่งผลให้ครูมีทักษะในด้านนี้อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Pheeraphan (2013, pp. 365 - 373) ที่พบว่า ทักษะความรู้ด้านดิจิทัล (ความรู้ด้านข้อมูลสารสนเทศ ความรู้ด้านสื่อ และความรู้ด้าน ICT) เป็นวิธีการสอนพื้นฐานที่นำไปสู่การเรียนรู้และทักษะได้เร็วขึ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยฉบับนี้ยังพบอีกว่า ค่าเฉลี่ยของทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ด้านทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ครูสามารถสร้างและถ่ายทอดสารสนเทศที่ถูกต้อง เหมาะสมและสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนได้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะครูสามารถประเมินสารสนเทศได้อย่างลึกซึ้งรอบด้านและรู้เท่าทัน สามารถเข้าถึงและเลือกแหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือได้ ความเป็นครูมืออาชีพ มีประสบการณ์ในการสอนค่อนข้างมาก จึงทำให้สามารถสร้างและถ่ายทอดสารสนเทศที่ถูกต้อง เหมาะสมและสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขณะเดียวกันยังพบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ในกลุ่ม คือ ทักษะชีวิตและการทำงาน ซึ่งแม้ว่าครูจะสามารถยืดหยุ่นและการปรับตัวในการทำงานในสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กรได้อย่างเหมาะสม และทำงานภายใต้ความเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่มีข้อมูลที่ต้องให้ความสำคัญคือ ครูยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่าง

กันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในกลุ่ม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากความสามารถของครูแต่ละคนในการปรับตัวเพื่อทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกันมากให้มีประสิทธิภาพมีไม่เท่ากัน ได้รับการฝึกฝนในด้านนี้มาไม่เท่ากัน จึงเป็นไปได้ที่ครูจะมีทักษะชีวิตและการทำงานในด้านนี้อยู่ในระดับน้อยกว่าข้ออื่น ๆ

2.3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู อยู่ในระดับสูงมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับแนวคิดของกิตติพงษ์ ศิริเมือง (2557, น. 28) ที่สรุปความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครูและนำมาซึ่งความมีประสิทธิภาพในโรงเรียน โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการที่ผู้บริหารโรงเรียนแสดงออกให้ครูได้รับรู้อย่างชัดเจน จะนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์ในระดับสูงมากกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ด้านทักษะการเรียนรู้ด้วยการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์ และด้านทักษะชีวิตและการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของกิตติพงษ์ ศิริเมือง (2557, น. 28) อารมณ นาก้อนทอง (2559, น. 25) และ Hoy and Hoy (2006, pp. 2-3) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครูและนำมาซึ่งประสิทธิภาพในโรงเรียน โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกให้ครูรับรู้ อย่างชัดเจน มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและพฤติกรรมการสอนของครู ทำให้ผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อถือ ยอมรับ ศรัทธา และร่วมปฏิบัติงาน รวมถึงกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ จนบรรลุผลตามเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยครูก็จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาก็เป็นผู้รับผิดชอบในการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่ช่วยให้มีการเรียนการสอนที่ดีที่สุด

แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษายังมีความสัมพันธ์กับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ด้านทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี อยู่ในระดับน้อยที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูรุ่นนี้เป็นครูรุ่นใหม่ มีความรู้ความสามารถในด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีสูง และมีความสนใจและมีการพัฒนาตนเองในทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีมากอยู่แล้ว ทำให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีได้ด้วยตนเอง โดยอาจไม่ได้อาศัยหรือเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผลักดันของผู้บริหารสถานศึกษามากนัก

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ และข้อเสนอแนะสำหรับผู้ประสงค์จะทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ในกลุ่ม คือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ คือ

1) ในการบริหารสถานศึกษาที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาตนเองในด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นในการเพิ่มพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเอื้ออำนวยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้เต็มเวลา เพื่อส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ควรนำผลการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย วางแผนการจัดหลักสูตรในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการบริหารหลักสูตรและการสอนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารมีโอกาสได้พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเอื้ออำนวยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้เต็มเวลา

3.1.2 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ในกลุ่ม คือ ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ คือ

1) ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ครูให้ความสำคัญและเห็นความจำเป็นในการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ทักษะดังกล่าวในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูให้มีทักษะชีวิตและการทำงานในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการทำงานร่วมกันในองค์กรและจัดการเรียนการสอน

ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ครูมีโอกาสได้พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของตนเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกน้อยกว่าด้านอื่น คือ ด้านทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีอยู่ในระดับน้อย ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะ คือ

1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่สูงขึ้น เพื่อให้สามารถเข้าไปมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนครูให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีได้มากขึ้น

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อให้สามารถส่งเสริมให้ครูมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีในระดับที่สูงขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพถึงรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก

3.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู

3.2.3 ควรศึกษาแนวทาง / รูปแบบการส่งเสริมพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยใช้รูปแบบการสร้างและพัฒนา

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ บุญโพธิ์. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.
- กรองทอง จิระชากล. (2550). *คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ชารักษ์.
- กัมภณท์ จุโนโท. (2551). การนิเทศการศึกษากับความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารวิชาการ*, 2 (4), 47-49.
- กิตติพงษ์ ศิริเมือง. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2555). *การนิเทศในสถานศึกษา*. สืบค้นจาก <https://mystou.wordpress.com>.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2558). *การพัฒนา Critical และ Creative Thinking กับการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21*. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้นจาก http://www.eqd.cmu.ac.th/Innovation/media/2558/2558_05_21-CriticalCreative/2558-05-21_1.pdf.
- โกศิษฐ์ เพลรินทร์. (2552). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ขวัญจิตต์ เนียมเกตุ. (2553). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- จาร์วรรณ ศิริปัฐ. (2559). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการดำเนินงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- จินตนา ศรีสารคาม. (2554). *การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

- จิรวรรณ จันทร์แย้ม. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผล การปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดสมุทรสงคราม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏจอมบึง, ราชบุรี.
- จุฑามาศ อินนามเพ็ง. (2552). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ส่งผลต่อความเป็องครร แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. (วิทยานิพนธ์- ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ฉวีวรรณ พันวัน. (2552). การนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ชฎากาญจน์ เจริญชนม์. (2553). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2557). ศิลปะการสอนเพื่อผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์- มหาวิทยาลัย.
- ชารินทร์ สุขสันติติก. (2552). การนิเทศงานวิชาการด้านสื่อการสอนแบบกัลยาณมิตรของผู้บริหาร สถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอนสังกัดเทศบาลเมืองปัตตานี. (สารนิพนธ์ปริญญา- ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ชีวิน อ่อนละอ. (2553). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชนใน ประเทศไทย. (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- ไชยา กรมแสง. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกัน คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- นงลักษณ์ คำหว่าง (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการ ทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

- นันทวัน จันทร์กลั่น. (2557). *การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านเนินมะปราง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปราณี รี้วทอง. (2550). *ความพึงพอใจของครูที่มีต่อพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา-มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- _____. (2546). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- _____. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- พงษ์ ภาวิจิตร. (2555). *30 ก้าวแห่งศตวรรษใหม่: 21st Century Skills*. กรุงเทพฯ: แอดวานซ์ อินเตอร์ พรีนติ้ง.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2553). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ : กระบวนทัศน์ใหม่และผู้นำใหม่ทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพเราะ พัดตาสิงห์. (2554). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียนกับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอ่างทอง*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2557). *ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ยุทธ ไภยวรรณ. (2550). *หลักการวิจัยและการทำวิทยานิพนธ์*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- ฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2553). *การวิเคราะห์การศึกษาเชิงวิพากษ์ : พื้นฐานการศึกษาด้านประเด็นวิกฤตทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยสัมพันธ์.
- ละอองดาว ปะโพธิง. (2554). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผลของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดเลย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตตฤกษ์. (2554). *ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21* สืบค้นจาก <http://openworlds.in.th/books/21st-century-skills>.

- วรลักษณ์ คำหว่าง. (2559). *การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.
- วิจารณ์ พาณิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิเชียร ทองคลี. (2554). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- วิภาวี ศิริลักษณ์. (2557). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- วีโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่คณะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.
- วีระชาติ วิลาศรี. (2550). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ใหม่*. กรุงเทพฯ: เอส.พี.เอ็นการพิมพ์.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. (2556). *การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2555. *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง) โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2555). *พัฒนาทักษะการคิดตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินติ้ง.

- สุนันท์ สังข์อ่อง. (2555). *หลักสูตรและการสอนสำหรับศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจ-
บัณฑิต.
- สุรัชย์ กัลย์ชัย. (2556). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับการ
บริหารงานวิชาการในโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 19*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัย-
ราชภัฏเลย, เลย.
- สุรศักดิ์ ทิพย์สุบรรณ. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการ
บริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- อารมณ นากอนทอง. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด,
ร้อยเอ็ด.
- Barth, G. A. (1983). *Street foods: Informal sector food preparation and marketing*. Iloilo City,
Philippines: Equity Policy Center.
- Beach, Don M. and Reinhartz, Judy. (2000). *Supervision leadership: Focus on instruction*.
Boston: Allyn and Bacon.
- Blumberg, L.T. and Greenfield, H.E. (1986). Leadership Behavior And Climate As They Relate
To The Effectiveness Of Elementary School. *Dissertation Abstracts International*,
45(8), 2316-A.
- Buzzi, Michael Joseph. (1991). The Relationship of school Effectiveness to Selected
Dimensions of Principals' Instructional Leadership in Elementary School In
the State of Connecticut. *Dissertation Abstracts International*, 51, 3167-A.
- Carter & Klotz. (1990). What principal must know before assuming of the Instructional leader.
BASSP Bulletin, 4 (6), 211-223.
- Davis C. & Thomas D.A. (1989). *Leadership in Organization* (2nd ed.). Englewood cliffs:
Prentice-Hall.
- Deen, M. K., Bailey, S. J., & Parker, L. (2002). *Life Skills Evaluation System : Measuring
Growth in Life Skills for Youth and Family Program*. Retrieved from [http://www.ext.
wsu.edu/lifeskills/viewlife.asp](http://www.ext.wsu.edu/lifeskills/viewlife.asp).

- Gentilucci, J. L. and Cindy C. M. (2007). *Principals' Influence on Academic Achievement : The Student Perspective*. NASSP Bulletin. Retrieved from <http://bul.sagepub.com/cgi/content/abstract/91/3/219>.
- Hallinger, P & Joseph M. (1985, November). *Assessing the Instructional Management Behavior of Principals*. The Elementary School Journal.
- Harris, B. M. (1985). *Supervisor Behavior in Education*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Heck, R. H., Terry J. L. and George A. M. (1990). Instructional Leadership and School Achievement : Validation of a Causal Model. *Educational Administration Quarterly*, 26(2), 94 - A.
- Howe, A.C. (1996). Development of Science Concept within a Vygotskian Framework. *Science Educational*, 80(1).
- Hoy, W. K. and Forsyth P. B. (1986). *Effective supervision: Theory into practice*. New York: Random House.
- Hoy, W. K. and Miskel, C. G. (1991). *Educational Administration : Theory, Research, and Practice*. New York: McGraw-Hill.
- Hoy, W. K., Tarter, C. J., Hoy, A. W. (2006). Academic optimism of schools: A force for student achievement. *American Educational Research Journal*, 43(3), 425-446.
- Kijai, J. (1987). School Effectiveness Characteristics and School Incentive Reward. *Dissertation Abstracts International*, 48(4), 314-A.
- Krug, S. (1992). Instructional Leadership: A constructional leadership: A Constructivist perspective. *Educational Administration Quarterly*, 28(3), 430-443.
- McEwan. E. K. (1998). *Seven Steps to Effective Instructional Leadership*. California: Corwin Press.
- North Central Regional Laboratory and Metiri Group. (2003). *En Gauge 21st Century Skills: Literacy in The Digital Age*. Chicago: North Central Regional Educational Laboratory.
- OECD. (2009). 21st Century Skills and Competences for New Millennium Learners in OECD Countries. *OECD Education Working Papers*, 20(41), 3-33.
- Pantelides, J. R. (1991). An Exploration of the Relationship between Specific Instructional Leadership Behaviors of Elementary Principals and Student Achievement. *Dissertation Abstracts International*, 52(3), 768 - A.

- Partnership for 21st Century Skills. (2011). *21st Century Support System*. Retrieved from www.21stcenturyskills.org/route21/index.
- Pearson Education, Inc. (2009). *Empower 21st century learners*. Retrieved from www.pearsonschool.com/index.
- Pheeraphan, N. (2013). *Enhancement of the 21st Century Skills for Thai Higher Education by Integration of ICT in Classroom*. *Procidia - Social and Behavioral Sciences*. Retrieved from <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042813037919>.
- Sahin, M. C. (2009). *Instructional Design Principles for 21st Century Learning Skills*. *Procedia Social and Behavioral Sciences*.
- Sergiovanni, Thomas J. and Starratt, Robert J. (1983). *Supervision: Human perspectives*. New York: McGraw-Hill.
- Seyfarth, J. T. (1999). *The principle: New leadership for new challenges*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Soh, T. M. T. (2010). *The Relationship of 21st Century Skills on Students' Attitude and Perception towards Physics*. s.l.: s.n.
- Spears, H. (1967). *Improving the Supervisor of Instructional*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Supovitz, J. A., & Poglinco, S. M. (2001). *Instructional leadership in a standard-based reform*. The Consortium for Policy Research in Education. Retrieved from <http://eric.uoregon.edu/ReproductionRelease.html>.
- The North Central Regional Education Laboratory and Metiry Group.(2003). *enGauge 21st century skills: literacy in digital age*. Retrieved from www.ncrel.org/enGauge.
- Wildy, H. & Dimmock, C. (1993). *Instructional leadership in primary and secondary school In Western Australia*. *Journal of Educational Administration*, 31, 43-31.

ภาคผนวก ก

หนังสือประสานงาน

เลขที่รับ ๒๒๖3 / 943

วันที่ 2 มี.ค. 63

ที่ อว ๐๖๐๒.๑๖ (ป)/๒๖๔

- งานวิชาการ
- งบประมาณ
- บริหารงานบุคคล
- บริหารงานทั่วไป

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๘ กันยายน ๒๕๖๓

ชฎิพัท

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน ดร.รักชนก คำวังนัง (ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพลอยกระจำจศรี (บุญยังราษฎร์นารีอุปถัมภ์)
สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวจิราภรณ์ วงษ์แดงอ่อน นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะครูในศตวรรษที่ ๒๑ ของครูใน
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมา
ด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและ
ได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้น
มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความ
อนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น
เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษาผู้วิจัย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียน
ด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ชฎิพัท

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕
โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗
เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๑-๑๓๔-๙๓๙๓

- ทราบ
- ดำเนินการตามเสนอ
- แจ้งคณะครูทราบ

2 / ๓.๓ / ๖3

ที่ อว ๐๖๐๒.๑๖ (บ)/๖๖๔

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต ๑
 ระเบียบ ๑๖๕๖
 วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๓
 การปฏิบัติ
 ผ.ช. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ก. ก.บ
 บ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
 จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย
 เรียน นายดำเนิน เพียรคำ (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๑)
 สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวจิราภรณ์ วงษ์แดงอ่อน นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหาร
 การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง
 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะครูในศตวรรษที่ ๒๑ ของครูใน
 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมา
 ด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและ
 ได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ชิ้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้น
 มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความ
 อนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น
 เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษานี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำ
 เรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอคุณ
 มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ วิฒนกุลเจริญ)
 ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
 โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕
 โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗
 เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๑-๑๓๔-๔๓๙๓

-ทชค
 -ผอ.สพป.สระบุรี เขต ๑

(นายดำเนิน เพียรคำ)
 ผอ.สพป.สระบุรี เขต ๑
 8๒.๑.๐๒

ที่ ยว ๐๖๐๒.๑๖ (บ)/๖๖๔

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๘ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.กนก พานทอง (อาจารย์วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา)

สิ่งที่ส่งมาด้วยโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวจิราภรณ์ วงษ์แดงอ่อน นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะครูในศตวรรษที่ ๒๑ ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ตามโครงการการศึกษาค้นคว้าอิสระที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการศึกษาค้นคว้าอิสระของนักศึกษานี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา
โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕
โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗
เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๑-๑๓๔-๔๓๗๓

ทราข
๑๐๖๖/๖๖๐/๖๖๓/๖๖๓

๘๓.๓.๒๕๖๓

(S12) 30๓๑63/15.104.

งาน.....	บุคลากร.....
ผู้ปฏิบัติ.....	

โรงเรียนอนุบาลนครนายก
 เลขที่รับ.....1160.....
 วันที่.....30/๘.ค. 2563.....
 เวลา.....16.00 น.....

ที่ อว ๐๖๐๒.๑๖ (บ)/๗๑๒

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
 จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ
 เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนครนายก

ด้วยนางสาวจิราภรณ์ วงษ์แดงอ่อน นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
 บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ
 เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะครูในศตวรรษที่ ๒๑
 ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าอิสระ โดยนำ
 แบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนอนุบาลนครนายก อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จำนวน ๓๐ ชุด
 ทั้งนี้ จะมีให้เป็นการรวบรวมเวลาเรียนตามปกติของนักเรียน และผลการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ได้จะเป็น
 ประโยชน์แก่งานวิชาการสืบไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาได้ทดลองเครื่องมือ
 ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณ
 มา ณ โอกาสนี้

เรียน ผู้อำนวยการ

ขอแสดงความนับถือ

อ. สุวิทย์ฯ ขอความอนุเคราะห์
 ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ
 กับ ครูโรงเรียนอนุบาลนครนายก
 จำนวน ๓๐ ชุด
 หวังสมารถมอบคณาจารย์ใน
 ๕ คน ต่อโรงเรียน สนิทรม
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วิวัฒนกุลเจริญ)
 ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา โทร ๓๑๙๑
 โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕
 โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖๗
 เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๙๘-๙๐๒-๖๓๙๕

- อว
 - อธิการบดี ม.สุ. ๓๐/๘.ค. ๒๕๖๓
 30/8/63

ที่ อว ๐๖๐๒.๑๖ (ป)/๗๓๑

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ

เรียน

ด้วยนางสาวจิราภรณ์ วงษ์แดงอ่อน นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะครูในศตวรรษที่ ๒๑ ของครู
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูในโรงเรียนของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูล
เพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณา
จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ วิฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

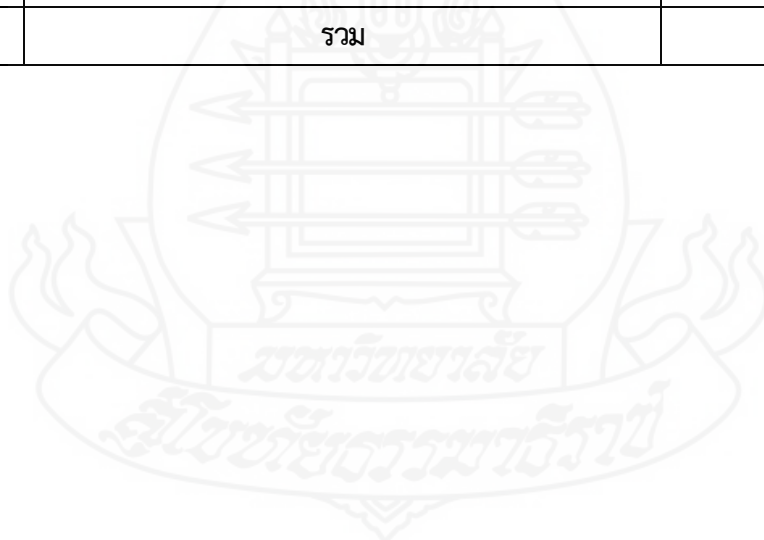
โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๖-๑๓๔-๔๓๔๓

จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

ลำดับที่	สถานศึกษา	จำนวนครูกลุ่มตัวอย่าง
1	โรงเรียนวัดบ้านพรึก	20
2	โรงเรียนวัดเขาหิน (แสงสว่างวิทยา)	20
3	โรงเรียนวัดคีรีวัน	20
4	โรงเรียนชุมชนบ้านวังไทร (วังไทรวิทยา)	13
5	โรงเรียนวัดทางกระบือ (เอื้อติวิทยา)	20
6	โรงเรียนอนุบาลองค์กรักษ์ (ผดุงองค์กรักษ์ประชา)	90
7	โรงเรียนอนุบาลบ้านนา (วัดช้าง)	37
8	โรงเรียนวัดเลขธรรมกิตติ์ (กริเมธอุทิศ)	20
9	โรงเรียนวัดหนองรี	20
10	โรงเรียนวัดพิบูลแก้ว	20
11	โรงเรียนวัดกุฎีเตี้ย	13
	รวม	293

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก

2. แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสอบถามระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครนายก

3. กรุณาตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบทุกข้อ และกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามในครั้งนี้จะไม่กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด

4. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้ จะได้รับการเก็บรักษาไว้เป็นความลับและจะนำผลไปใช้สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เท่านั้น

ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

นางสาวจิราภรณ์ วงษ์แดงอ่อน

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [ ] หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ

[ ] หญิง

[ ] ชาย

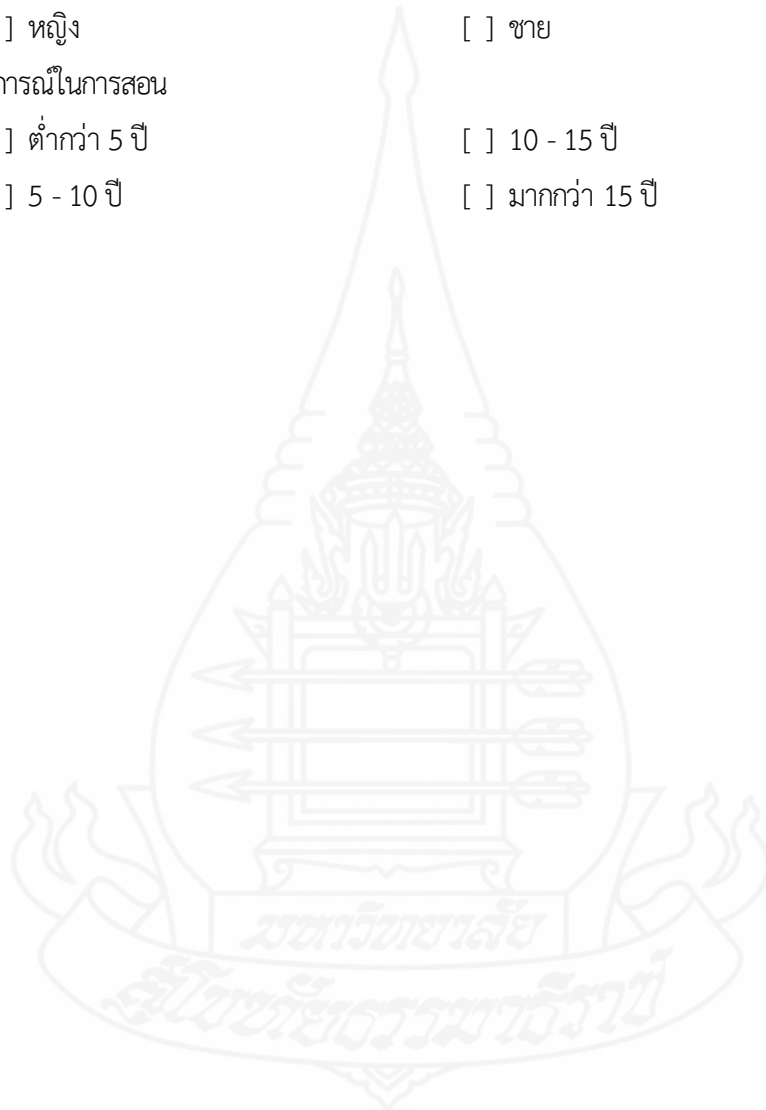
2. ประสบการณ์ในการสอน

[ ] ต่ำกว่า 5 ปี

[ ] 10 - 15 ปี

[ ] 5 - 10 ปี

[ ] มากกว่า 15 ปี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางที่สอดคล้องกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาท่าน เพียงข้อละ 1 ระดับเท่านั้น โดยกำหนดระดับ ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 3 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก

ระดับ 5 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน						
1.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายด้านการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน					
2.	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายที่ระบุตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรมที่ชัดเจน					
3.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน					
4.	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย					
5.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดความรับผิดชอบในหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา					
6.	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อให้บุคลากรเข้าใจเป้าหมายของสถานศึกษาร่วมกัน					
7.	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายขององค์กร					
ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน						
8.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านหลักสูตรเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมบุคลากรในการจัดทำหลักสูตร					

ข้อ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
9.	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นที่ปรึกษาในการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร					
10.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา					
11.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารหลักสูตรและการสอน					
12.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร					
13.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการประเมินผลหลักสูตร					
14.	ผู้บริหารสถานศึกษาเอื้ออำนวยให้ครูจัดการเรียนการสอนได้เต็มเวลา					
15.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้ครูได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ					
16.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับดูแลให้ครูได้จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ					
ด้านการนิเทศการสอน						
17.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานด้านการนิเทศการสอนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน					
18.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพ					
19.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำปฏิทินการนิเทศการสอนในทุกภาคการศึกษา					
20.	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ					
21.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการนิเทศในสถานศึกษา					
22.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง					
23.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผลสำเร็จของการนิเทศการสอน					
24.	ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการนิเทศการสอนให้ดียิ่งขึ้น					

ข้อ	คำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน						
25.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการกำกับ ติดตามการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่					
26.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมินผู้เรียนด้วยรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย					
27.	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้มีการติดตามประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ					
28.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูรายงานผลความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบ					
29.	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการประเมินที่ได้ไปใช้วางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และช่วยเหลือผู้เรียนได้ตรงตามสภาพและความต้องการของผู้เรียน					
ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ						
30.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ					
31.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ					
32.	ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาครูในการปฏิบัติงานเพื่อให้ครูได้พัฒนาตนและพัฒนาวิชาชีพครู					
33.	ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ครูปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่					
34.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ เช่น การให้คำชมเชย การให้รางวัล การมอบใบประกาศเกียรติคุณ การให้การยอมรับ เป็นต้น					
35.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน					
36.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน					
37.	ผู้บริหารสถานศึกษาเคารพและยอมรับในความแตกต่างของผู้อื่น และส่งเสริมให้มีการทำงานแบบกัลยาณมิตรร่วมวิชาชีพ					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครนายก

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางที่สอดคล้องกับระดับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของท่าน
เพียงข้อละ 1 ระดับเท่านั้น โดยกำหนดระดับ ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง ครูมีทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง ครูมีทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 3 หมายถึง ครูมีทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง ครูมีทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก

ระดับ 5 หมายถึง ครูมีทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อ	คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์						
1.	ครูสามารถศึกษาเรียนรู้โดยใช้การคิดอย่างมีเหตุผลและการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ					
2.	ครูสามารถศึกษาหาข้อมูลหลักฐานจากข้อเท็จจริงได้					
3.	ครูสามารถวิเคราะห์และประเมินเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจในการวางแผน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้					
4.	ครูสามารถแสวงหาความรู้เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ หรือนวัตกรรม การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
5.	ครูสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์					
6.	ครูสามารถสื่อสารแนวคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนให้ผู้อื่นทราบได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
7.	ครูสามารถสะท้อนผลเชิงวิพากษ์ต่อยุทธศาสตร์และการจัดการเรียนรู้ของตนเองและผู้อื่นได้					
ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี						
8.	ครูสามารถเข้าถึงและเลือกแหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือได้					
9.	ครูสามารถสร้างและถ่ายทอดสารสนเทศที่ถูกต้อง เหมาะสมและสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนได้					
10.	ครูสามารถประเมินสารสนเทศได้อย่างลึกซึ้งรอบด้านและรู้เท่าทัน					

ข้อ	คำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
11.	ครูสามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจสื่อและและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการพัฒนาหลักสูตรได้					
12.	ครูสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ได้					
13.	ครูสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีในการประเมินผลเพื่อติดตามความก้าวหน้าและพฤติกรรมผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
ทักษะชีวิตและการทำงาน						
14.	ครูสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กรได้อย่างเหมาะสม					
15.	ครูสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ความเปลี่ยนแปลง					
16.	ครูสามารถยืดหยุ่นและการปรับตัวในการทำงานในสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้					
17.	ครูสามารถพัฒนาทักษะการทำงานของตนเองเพื่อขยายความเชี่ยวชาญไปสู่ความเป็นมืออาชีพได้					
18.	ครูยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
19.	ครูมีความเป็นผู้นำ สามารถประสานความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้					
20.	ครูสามารถสร้างผลผลิตในการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาวิชาชีพได้ เช่น การจัดทำโครงการ / กิจกรรมการสร้างนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น					
21.	ครูสามารถวางแผนงาน บริหารจัดการ และมีความรับผิดชอบต่อผลงานที่เกิดขึ้น					
22.	ครูมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานได้อย่างเป็นระบบ					

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ชื่อ - สกุล : นายดำเนิน เพียรคำ
 สถานที่ทำงาน : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1
 วุฒิการศึกษา : การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ : การบริหารการศึกษา 23 ปี

2. ชื่อ - สกุล : ดร.รักษนก คำว้จันง
 สถานที่ทำงาน : โรงเรียนวัดพลอยกระจ่างศรี (บุญยั้งราษฎร์นาวิอุบลัมภ์)
 วุฒิการศึกษา : การศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยบูรพา
 วุฒิการศึกษา : การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
 วุฒิการศึกษา : ปรัชญาดุษฎีมหาบัณฑิต (ปร.ด) จาก International
 Academy Of Management And Economics (I/AME)
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ : การบริหารการศึกษา 14 ปี

3. ชื่อ - สกุล : ดร.กนก พานทอง
 สถานที่ทำงาน : มหาวิทยาลัยบูรพา
 วุฒิการศึกษา : วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขา เทคโนโลยีวิจัยการศึกษา
 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยบูรพา
 วุฒิการศึกษา : ปรัชญาดุษฎีมหาบัณฑิต (ปร.ด) สาขา การวัดผลและเทคโนโลยี
 วิทยาการปัญญา
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ : วิจัยและประเมินผลการศึกษา 15 ปี

ภาคผนวก ง
การหาคุณภาพเครื่องมือ

ตารางวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

1. เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็นและให้คะแนน ค่าคะแนนแปลผลดังนี้
  - +1 หมายถึง ข้อความมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด
  - 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด
  - 1 หมายถึง ข้อความไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด
2. คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความแต่ละข้อกับนิยามศัพท์เฉพาะ

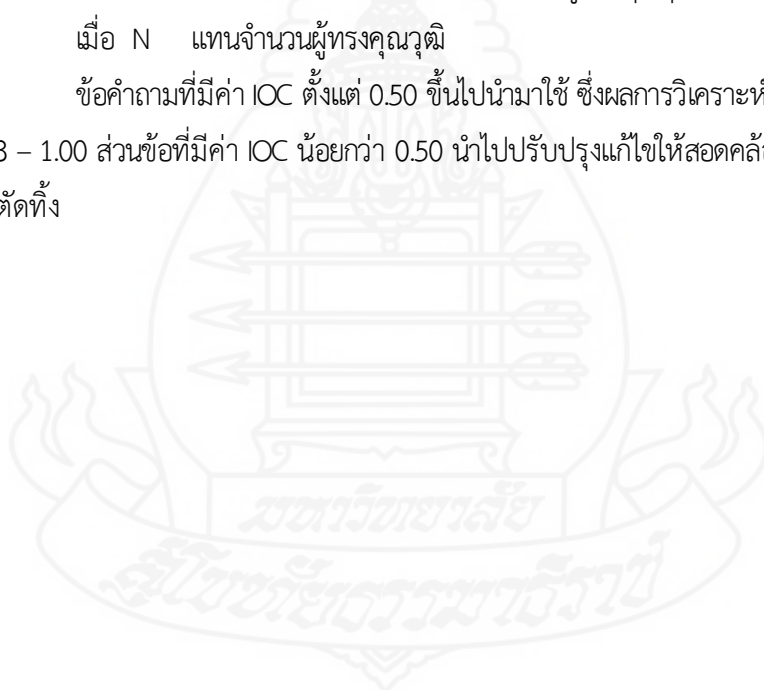
$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาของข้อความและนิยามศัพท์เฉพาะ

เมื่อ $\sum R$ แทนผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

เมื่อ N แทนจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อความที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนำมาใช้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.8 – 1.00 ส่วนข้อที่มีค่า IOC น้อยกว่า 0.50 นำไปปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะหรือตัดทิ้ง

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครูในสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก
โดยการหาค่า IOC (Index of Item – Objective Congruence)

ข้อ	คำถาม ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม ($\bar{X}$)	ค่า IOC	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3				
ด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียน								
1	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายด้านการบริหารงานวิชาการที่ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
2	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายที่ระบุตัวชี้วัดเชิงพฤติกรรมที่ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
3	ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
4	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายทางวิชาการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้	
5	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดความรับผิดชอบในหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
6	ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนเพื่อให้บุคลากรเข้าใจในเป้าหมายของสถานศึกษาร่วมกัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
7	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายขององค์กร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	

ข้อ	คำถาม ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม ($\bar{X}$)	ค่า IOC	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่	คนที่	คนที่				
		1	2	3				
ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน								
8	ผู้บริหารสถานศึกษามีการ ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ด้านหลักสูตรเพื่อเป็นการเตรียม ความพร้อมบุคลากรในการจัดทำ หลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
9	ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นที่ ปรึกษาในการดำเนินการเกี่ยวกับ หลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
10	ผู้บริหารสถานศึกษามีการ วางแผน ปรับปรุง และพัฒนา หลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบท ของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
11	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ ท้องถิ่นและชุมชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการบริหารหลักสูตรและ การสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
12	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ ครูวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อการ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
13	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มี การประเมินผลหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
ด้านการบริหารหลักสูตรและการสอน								
14	ผู้บริหารสถานศึกษาเอื้ออำนวย ให้ครูจัดการเรียนการสอนได้เต็ม เวลา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
15	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน ให้ครูได้อย่างเหมาะสมและ เพียงพอ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	แก้ไขคำว่า “จัดหา” เป็น “สนับสนุน”

ข้อ	คำถาม ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม ($\bar{X}$)	ค่า IOC	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3				
		16	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำกับดูแลให้ครูได้จัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ	+1				
ด้านการนิเทศการสอน								
17	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินงานด้านการนิเทศการสอนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
18	ผู้บริหารสถานศึกษามีการชี้แนะให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
19	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำปฏิทินการนิเทศการสอนในทุกภาคการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
20	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
ด้านการกำหนดและสื่อสาร วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการเรียนรู้								
21	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการนิเทศในสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
22	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
23	ผู้บริหารสถานศึกษามีการประเมินผลสำเร็จของการนิเทศการสอน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
24	ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการนิเทศการสอน	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้	

ข้อ	คำถาม ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม ($\bar{X}$)	ค่า IOC	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่	คนที่	คนที่				
		1	2	3				
	ให้ดียิ่งขึ้น							
ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน								
25	ผู้บริหารสถานศึกษามีการ ดำเนินการกำกับ ติดตามการ เรียนรู้ของผู้เรียนว่าบรรลุ จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
26	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุน ส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการประเมิน ผู้เรียนด้วยรูปแบบการประเมินที่ หลากหลาย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
27	ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้มี การติดตามประเมินความ ก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
28	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ ครูรายงานผลความก้าวหน้า ทางการเรียนของผู้เรียนให้ ผู้ปกครองได้รับทราบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
29	ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการ ประเมินที่ได้ไปใช้วางแผน พัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา และช่วยเหลือ ผู้เรียนได้ตรงตามสภาพและ ความต้องการของผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ								
30	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ ครูใช้เวลาในการจัดการเรียน การสอนในห้องเรียนอย่างมี ประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	

ข้อ	คำถาม ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม ($\bar{X}$)	ค่า IOC	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่	คนที่	คนที่				
		1	2	3				
31	ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้	
32	ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาครูในการปฏิบัติงานเพื่อให้ครูได้พัฒนาตนและพัฒนาวิชาชีพครู	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้	
33	ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ครูปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้ความสามารถของตนอย่างเต็มที่	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
34	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ เช่น การให้คำชมเชย การให้รางวัล การมอบใบประกาศเกียรติคุณ การให้การยอมรับ เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
35	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
36	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
37	ผู้บริหารสถานศึกษาเคารพและยอมรับในความแตกต่างของผู้อื่น และส่งเสริมให้มีการทำงานแบบกัลยาณมิตรร่วมวิชาชีพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และคิดเชิงสร้างสรรค์								
1	ครูสามารถศึกษาเรียนรู้โดยใช้การคิดอย่างมีเหตุผลและการไตร่ตรองอย่างรอบคอบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
2	ครูสามารถศึกษาหาข้อมูลหลักฐานจากข้อเท็จจริงได้	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้	

ข้อ	คำถาม ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม ($\bar{X}$)	ค่า IOC	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่	คนที่	คนที่				
		1	2	3				
3	ครูสามารถวิเคราะห์และประเมิน เป็นข้อมูลสารสนเทศ ประกอบการตัดสินใจในการ วางแผน ออกแบบการจัดการ เรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
4	ครูสามารถแสวงหาความรู้เพื่อ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ หรือ นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
5	ครูสามารถปฏิบัติงานร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
6	ครูสามารถสื่อสารแนวคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนให้ ผู้อื่นทราบได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
7	ครูสามารถสะท้อนผลเชิงวิพากษ์ ต่อนวัตกรรมและการจัดการ เรียนรู้ของตนเองและผู้อื่นได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี								
8	ครูสามารถเข้าถึงและเลือกแหล่ง สารสนเทศที่น่าเชื่อถือได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
9	ครูสามารถสร้างและถ่ายทอด สารสนเทศที่ถูกต้อง เหมาะสม และสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
10	ครูสามารถประเมินสารสนเทศได้ อย่างลึกซึ้งรอบด้านและรู้เท่าทัน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
11	ครูสามารถวิเคราะห์และทำความเข้าใจสื่อและ เทคโนโลยีเพื่อใช้ในการพัฒนา หลักสูตรได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	

ข้อ	คำถาม ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม ($\bar{X}$)	ค่า IOC	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3				
		12	ครูสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีในการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ได้	+1				
13	ครูสามารถใช้สื่อและเทคโนโลยีในการประเมินผลเพื่อติดตามความก้าวหน้าและพฤติกรรมผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
ทักษะชีวิตและการทำงาน								
14	ครูสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในองค์กรได้อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
15	ครูสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ความเปลี่ยนแปลง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
16	ครูสามารถยืดหยุ่นและการปรับตัวในการทำงานในสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
17	ครูสามารถพัฒนาทักษะการทำงานของตนเองเพื่อขยายความเชี่ยวชาญไปสู่ความเป็นมืออาชีพได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
18	ครูยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและสามารถทำงานร่วมกับบุคคลที่มีความแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
19	ครูมีความเป็นผู้นำ สามารถประสานความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์อันดีในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	

ข้อ	คำถาม ภาวะผู้นำทางวิชาการ	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			รวม ($\bar{X}$)	ค่า IOC	สรุปผล	ข้อเสนอแนะ
		คนที่	คนที่	คนที่				
		1	2	3				
20	ครูสามารถสร้างผลผลิตในการพัฒนาผู้เรียนและพัฒนาวิชาชีพได้ เช่น การจัดทำโครงการ / กิจกรรม การสร้างนวัตกรรมเพื่อการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
21	ครูสามารถวางแผนงาน บริหารจัดการ และมีความรับผิดชอบ ต่อผลงานที่เกิดขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	
22	ครูมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานได้อย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้	

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1

- ประเด็นคำถามมีความสอดคล้อง และมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แต่ในบางข้อคำถามอยากให้ปรับแต่งการใช้ภาษา เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2

- ข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3

-

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

➔ ความเที่ยงของภาวะผู้นำทางวิชาการ

[DataSet2]

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
------------------	------------

➔ ความเที่ยงทักษะในศตวรรษที่ 21 ของครู

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.839	22

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวจิราภรณ์ วงษ์แดงอ่อน
วัน เดือน ปีเกิด	29 พฤศจิกายน 2516
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2558
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดทองย้อย (วุฒิกกรประชานุกุล) อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการพิเศษ

